

## Atos

Jejui 'ga remimonofera 'gã nekwawer are Luka 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire, Janeruwarete 'ga U'agesage monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'ga remimu'efera 'gã awau watau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa 'gã nupe. A'eramũ esakara 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'awa ka'arana kwasiarukaa Luka 'ga upe. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga 'Agesage remiapofer are rakue.

<sup>1</sup> Je ako Lukaramũ ka'arana akwasiat inuga pẽ nupe ikue, ki Teofiru. Jejui 'ga remiapofer are je ka'arana kwasiari. 'Ga remimu'efer are nanẽ ako je ikwasiapawi inuga pẽ nupe ikue. Jejui 'ga porowyky ypy ypyawer are futat je ka'arana kwasiari inuga pẽ nupe ikue. <sup>2</sup> Ywy pe akou Jejui 'ga mama'e esage apou kwaiwete rakue. A'efer are je ikwasiapawi inuga ka'aran are pẽ nupe ikue.

Ywag ipe ojeupir enune Jejui 'ga porogytai wemimu'efera 'gã nupe rakue. Ymã te 'ã 'ga 'gã amũ mũ'jãu imogyau wemimu'eferamũ rakue. A'eramũ Jejui 'ga ojeupir enune oje'ega 'gã nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'eg imũ rakue. A'e 'gã 'ga imonou kwe pe: “Kwe pe pekwap je mome'wau pejemogyau 'gã nupe”, 'jau Jejui 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã 'jau “Jejui 'ga remimonofera 'gã” 'jau 'gã 'gã nupe. <sup>3</sup> 'Ga manũ re

Janeruwarete 'ga Jejui 'ga moferawi nũ. A'eramũ Jejui 'ga oferaw ire ojesaukaru'jau'japa wemi-monofera 'gã nupe. Wemiapo resaukaa 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau: “Jejui 'ga futat ra'e. Koromũ futat 'ga ferawi rai'i nũ. Sã'ã 'ga wemiapoa etee futat iapoa 'ga rekoa”, 'jau 'gã ajaupe rakue.

Kwarêta 'ara rupi etee Jejui 'ga je-saukaru'jaru'jawi wemimonofera 'gã nupe, 'gã mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue.

—Janeruwarete 'ga 'ã 'ũi 'wyrirareteramũ pẽ nupe. Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ monoi wemiayuwamũ rakue— 'jau Jejui 'ga oporogytau wemimu'efera 'gã nupe rakue.

<sup>4</sup> Gã pype akou 'ga 'gã mu'jau aipo are rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Au pejup Jerusareg ipe Jarejuwarete 'ga 'Agesage rapesaka. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri pẽ nupe rakue: “Te'agesagea je anure omono pẽ nupe”, 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejupa Jerusareg ipe 'ga 'Agesage rapesaka ra'ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. <sup>5</sup> —Juã 'ga 'ã 'y pe ae pymĩ ikue. A'ere Janeruwarete 'ga nanarũi. U'agesagea te 'ga amut pẽ nupe pẽ nerekwaramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe rakue.

*Ywag ipe Jejui 'ga jeupiawet*  
(Maku 16.19-20; Luka 24.50-53)

<sup>6</sup> A'eramũ 'gã ojepype 'ga rekoramũ 'ga remi-monofera 'gã oporonupa ee 'ga upe:

—Ymã te 'ã tapy'ÿja 'wyrir amuteea etee ekoi oree jepi. 'Awamũ futat te ene ereko 'wyriramũ Israeu juapyreramũ oree 'ga py'rau? 'Awamũ

futat te ene, “Je futat Jarejuwarete 'ga remimur-eramũ ako 'awamũ 'wyrirareteramũ pẽ nupe”, ere oree?— 'jau 'gã 'ga upe.

<sup>7</sup> A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani nũ'ũ. Meewei tee te nipo je ruri pẽ'wyriraramũ. Janeruwarete 'ga te okwaap. Jane te 'ã nikwaawi. 'Ga te okwaap je ruawa nũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe. <sup>8</sup>—A'ere nipo anurenure'i Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri ojypa osou pẽ pype. Opãjẽa Janeruwarete 'ga imua pẽ nupe. A'eramũ futat nipo pẽẽ pejemogyau je mome'waramũ 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽẽ pejejepype ise re pejewau kwe pe je mome'wau 'gã nupe. Pẽẽ 'ã je resak pejepe. A'eramũ pẽẽ pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. 'Auwara 'gã nupe ra'ne je mome'wau, Jerusareg ipewara 'gã nupe ra'ne. A'ere Judeja ywy pewara 'gã nupe, Samari ywy pewara 'gã nupe, mukuwara 'gã nupe 'jau pejewau je mome'wau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo 'gã nupe 'e re Jejui 'ga ojeupia 'gã nui awau ywag ipe.

<sup>9-11</sup> A'eramũ 'ga remimonofera 'gã 'upa amã'jãu ywau 'ga jeupira resaka. A'ere ywasiga 'ga mimi 'gã nui. A'eramũ 'gã 'upa 'ga wawera rupi amã'jãu. A'e pype mukũja ywagipewara 'gã 'ua ojypa 'gã nupe Jejui 'ga panekwapa. Waity aparasiga rerua erojypa enu'ama 'gã pyri.

—Ma'ja te peesak pejejupa?— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Naani. Jejui 'ga jeupira te ore aruesak arajupa— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ ywagipewara 'gã 'jau 'gã nupe:

—Oo futat 'ga ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ. Ojeupiawera 'jawerimũ etee futat nipo 'ga ruri ojewya nũ— 'jau ywagipewara 'gã imome'wau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

*Matias 'ga Judas 'ga py'rawarera  
(Mateu 27.3-10)*

<sup>12</sup> Ywagipewara 'gã porogytapaw ire Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya Jerusareg ipe nũ. Ywytyr awi 'gã 'ua ojewya, Oriweira 'jaw awi. Namukui Jerusareg awi Oriweira 'jawa 'upa. Ma-jepei tee kilometro imukua jui.

<sup>13</sup> A'eramũ 'gã Jerusareg ipe owaẽm ire awau 'og ywate pype 'upa. Pedro, Juã, Tiago, Andre, Filipe, Tome, Patarumeu, Mateu, ajepeja Tiago, Simão Serote, Judas. Mĩmera 'gã awau 'upa 'og ywate pype. Tiago 'ga Aufe'u 'ga ra'yra 'ga. Simão 'ga judeu 'gã etee ifutaa o'wyririamũ. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yra 'ga. <sup>14</sup> 'Gã ajatyka 'upa Jerusareg ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou 'upa. Kũjãmera 'gã nanẽ ajatykau 'ua 'gã nee 'og ywate pype. Jejui 'ga y ãẽ we futat akou 'gã pype, Mari ãẽ. Jejui 'ga rewirera 'gã nanẽ akou 'gã pype nũ.

<sup>15</sup> Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau 'ua 'gã nee kwaiwete. Sõtui wĩti 'gã pytuna. A'eramũ Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

<sup>16</sup> —Peapyaka jeporogyta are. Ymã te Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Davi 'ga upe Judas 'ga ree rakue, ae a'wyre'ema upe Jejui 'ga monoarama 'ga ree rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. <sup>17</sup> — Aipo Judas 'ga ako jane pype ikue numiamũ.

Wemimu'eferamũ ako Jejui 'ga 'ga mogou ikue numiamũ. A'ere ako mainana 'wyrriara 'gã ka'aranũũ monoi Judas 'ga upe rai'i, Jejui 'ga resaukaawamũ rai'i. A'eramũ ako 'ga Jejui 'ga monou 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>18</sup> Ka'aranũũa ojeupe imur ire Judas 'ga awau ywy mua. A'ere 'ga rea'aramũ etee nũ. “Ma'eramũ je ma'eramũ Jejui 'ga monou 'gã nupe 'ũ?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ ajejukau. 'Ga 'arasiga 'ga rerekou. A'eramũ ywy mur ire awau ojeupia. A'eramũ 'ga pe awi 'ua opoa. Wewega mowoka erua. Wye momopomopoa erua amanũmũ rakue. <sup>19</sup> A'ea Jerusareg ipewara 'gã ikwaapa najuejue etee rakue. A'eramũ 'gã Aketema 'jau Judas 'ga manũawera upe. Aketema 'ea wy rupap 'ea 'gã je'eg imũ.

<sup>20</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ymã te Davi 'ga ka'arana kwasiari aipo Judas 'ga ree inuga janee rakue.

“Ga 'wyrer ipe nipo nitywi futari ae mũ”,  
'jau Davi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue.  
A'eramũ 'ga ikwasiaru'japa 'ga ree rakue:

“Ga porowykyawer ipe ae nitywi futari amũ.  
A'eramũ nipo 'ga amũ etee akou 'ga rekwawer ipe  
nũ, 'ga porowykyawera apou nũ”,  
'jau Davi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue.  
Mĩa ka'arana Saumu 'jawa— 'jau Pedro 'ga 'gã  
nupe.

<sup>21</sup> —A'eramũ jane 'awamũ 'ga amũ mogou Judas 'ga rekwawer ipe 'jau nũ, Jejui 'ga mome'waramũ jarejepyri 'jau. Jarejepypewarera etee jane imogou. Awỹja te ako jane pype au'jeteramũ?

<sup>22</sup> Awỹja te wesak 'y pe Juã 'ga Jarejararete 'ga pymĩa rakue? Awỹja te 'ga jeupira wesak rai'i? 'Gã etee futat jane simogo amũ jarejepyri Jejui 'ga mome'waramũ 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejui 'ga ferapawera 'ga tomome'u jane pyri 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>23</sup> A'eramũ 'gã mukũja 'gã mua. 'Ga amũ rera Jose Barsabas. Justo 'ga rer irũa. Ajepeja 'ga rera Matias. <sup>24</sup> A'ere 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Kiapi'ni. Ene te 'ã erekwaap. Ejemifutara 'ga ekwaawukat ore. <sup>25</sup> Judas 'ga ajejuka rai'i. A'ere 'ga 'agera oi ako tyweaw ipe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe. —Mõ 'ga te ore oromogo 'ga rekwawer ipe nũ?— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>26</sup> A'ere 'ga upe oporogytapaw ire ita'i 'jawewara momopoa 'upa. A'eramũ Matias 'ga remimojowagera katu 'gã ipyyka. A'eramũ 'gã Matias 'ga mogou Judas 'ga rekwawer ipe Jejui 'ga mome'waramũ ojepyri nũ.

## 2

### *Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua*

<sup>1</sup> Pëtekosti 'jawa 'ara rupi 'gã jatyka 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa Jejui 'ga remiayuwa 'gã nupe rakue. Pëtekosti 'jawa judeu 'gã jatykaawa rera.

<sup>2</sup> Poje ywytuu 'jawewara fua opo erujewi 'ua 'gã pyri 'og ywate pype 'gã nuwamũ. Ywag awi 'ua osou 'og ipe. A'ere 'ga 'Agesagea 'gã nupe ise re tata'i 'jawewara ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. Wenyfu'giramũ futat ajemogyau 'gã apyte'rarimũ.

<sup>3</sup> Nan Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua osou 'gã nupe rakue. Opyamuramũ 'ua 'gã nupe. <sup>4</sup> 'Ga 'Agesagea 'ua osou 'gã pype 'gã nerekwaramũ. 'Gã pype ose re 'gã je'ega mojopy'rau, 'gã moje'eg amuteeukaa. 'Gã nemikwaawe'ema 'gã je'ega apoukaa 'gã nupe. Naju'jawe rũi 'gã je'egi. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã moje'egukaa.

<sup>5</sup> Kwaiwete judeu 'gã 'ua ajatykau muku awi Jerusareg ipe rakue. Ajatykaaw are 'ut ma'e 'gã nanẽ ifu renupa nũ. Ifu renupara 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'gã najuejue etee. <sup>6</sup> Ifu renupawe 'gã ajatykau ukupepe 'og ywate pyri oporesagamũ ee. Oporenuwaiwamũ 'gã imome'u are. Jejui 'ga remimonofera 'gã 'gã je'ega apou.

<sup>7</sup> A'e renupawe enupara 'gã 'jau:

—Ma'eramũ 'gã janeje'egawe apou 'ũ? Garireja ywy pewara 'gã juejue nã'ã re'ã— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>8</sup> —Janeje'eg imũ etee 'ã 'gã Jejui 'ga mome'ui janee— 'jau 'gã ajaupe. —'Auwara 'gã je'ega etee 'gã 'ã wapo jepi. A'ere 'gã 'awamũ kwe pewaramũ janeje'ega we iapoi. Kwe awi 'ã jane ruri. <sup>9</sup> Partia ywy awi jane mũ ruri. Ajepejamũ Media ywy awi. Ajepejamũ Elam ywy pewara. Ajepejamũ Mesopotami ywy pewara. Ajepejamũ Judeja ywy pewara. Ajepejamũ Kapatosi ywy pewara. Põtu ywy awi jane mũ ruri. Asia ywy pewarera jane mũ. <sup>10</sup> Frigia ywy awi, Pãfiria ywy awi, Egitu ywy awi jane mũ ruri. Ajepejamũ Libia ywy awi. Sirene 'jawa pyriwara poromũ. Ajepejamũ Roma pewara. <sup>11</sup> Jane mũ judeua futat. Ajepejamũ judeue'ema 'gã futat. A'ere 'gã judeuramũ jane

'jawerimũ 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari. Kreta 'ypõ'õ awi amũ ruri. Ajepeja 'gã 'ua Arabia ywy awi. A'eramũ 'gã maran janeje'eg imũ oje'ega ki 'ei?— 'jau 'gã ajaupe 'gã je'ega renupa. —Janeje'eg imũ futat 'gã Jarejuwarete 'ga remiapofer esage mome'ui janee— 'jau 'gã ajaupe. —'Auwara 'gã je'ega etee 'gã 'ã wapo jepi. <sup>12</sup> A'ere 'gã 'ã kwe pewara 'gã je'eg imũ Jejui 'ga mome'ui 'upa— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã wapyakau 'upa. A'eramũ 'gã amũ 'jau ajaupe:

—Maran te nũ 'wei?— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>13</sup> A'ere amumera 'gã nuerowiari futari. A'eramũ 'gã 'gã nerekoemãu etee 'upa.

—Kawĩajaiwa 'gã otykut 'upa. A'eramũ 'gã oje'ëran ekoeteramũ 'upa— 'jau etee 'gã ajaupe 'gã nerekoemãu.

### *Mytuna 'gã nupe Pedro 'ga 'eawet*

<sup>14</sup> A'eramũ aipo 'gã 'eramũ Pedro 'ga 'ua uẽma oporogytau 'gã nupe u'ama ukupepe. Ajepeja Jejui 'ga remimonofera 'gã netee futat 'ga 'ua oporogytau 'gã nupe, ajatyka ma'efera 'gã nupe.

—Jerusareg ipewaramũ, kwe awi 'ut ma'eferamũ nanẽ peapyaka je ree. “Kawĩajaiwa 'gã otykut 'upa”, pe'je ete 'ã ore. <sup>15</sup> Norereawrywi ore. Nakwarawryruu'irãu rũi kawĩajaiwa 'wara 'gã kawĩajaiwa rykuri— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama. —“Maran te 'gã janeje'ega apoi?” pe'je 'ã pejejupa pejejaupe. A'eramũ je imome'wau pẽ nupe. <sup>16</sup> Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Jueu 'ga upe rakue:



- 17 “Anure nipo je mama'e teepaw enune  
Te'agesage muri imojypa pẽ nupe”,  
'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe  
rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau.  
—“A'eramũ nipo pẽna'yra 'gã pẽna'jyra 'gã netee  
jeje'ega mome'wau ojepyriwara 'gã nupe.  
A'eramũ nipo je kunumĩũũ 'gã momayupa sawa'e  
'gã netee.
- 18 Te'agesagea nipo je imua tejemiayuwa 'gã nupe.  
Kũima'e 'gã nupe, kũjãmera 'gã nupe nanẽ  
nũ. Mĩmera 'gã nupe nipo je imua.  
A'eramũ nipo 'gã jeje'eg imũ etee futat je  
mome'wau kwe pewara 'gã nupe.
- 19 Tepãjẽa nipo je esaukaa 'gã nupe. 'Gã ne-  
miesage'ema mama'ea nipo je esaukaa 'gã  
nupe”,  
'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe  
rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau.  
—“Ywag ipe, ywy pe nanẽ taesaukat 'jau nũ. Wy,  
tata, tatasig. Mĩmera taesaukat pẽ nupe 'jau.
- 20 Kwara nipo je omoypytunaip. Jaya nipo je  
imowyau. A'ere nipo pẽjararete 'ga ruri  
ojewya nũ. Ae mojo'oka 'ga ruri. Ae  
werowiarãmũ nipo 'ga 'jau:  
Ere ejua 'au je pyri, 'jau nipo 'ga werowiaaramũ ae  
upe.  
A'ere nipo 'ga werowiare'ema 'gã nupe 'ga 'i:  
Pẽẽ naani. Naje rerowiari pejepe. A'eramũ pẽẽ  
mama'eukwaawa rapyaw ipe pejewau, 'jau  
nipo 'ga 'gã nupe.
- 21 Je katu'og ape 'jara 'gã etee te je akatu'ok.  
A'eramũ je 'gã mogyau tejepyri ajemogy  
ma'eramãmũ”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>22</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Israeu juapyreramũ peapyaka jeje'eg are. Jejui 'ga futat Janeruwarete 'ga remimurera. A'eramũ ako Janeruwarete 'ga opãjẽ resaukaa pẽ nupe ai'i. Pẽnemiapoe'ema ako 'ga iapoukaa Jejui 'ga upe ai'i. Ojero'wu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mĩmera 'gã ako 'ga ikatu'ogukaa 'ga upe ai'i, kwaiwete. A'e resakarera 'gã oporesagamũ ee. A'ea 'ã pekwaap najuejue etee. Pẽ pype futat ako 'ga iapoi akou ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

<sup>23</sup> —A'ere ako Janeruwarete 'ga wea'aramũ 'ga mono are pẽ nupe ai'i. Wemifutar imũ etee futat ako 'ga 'ga monou pẽ nupe ai'i, 'ga pyygukaa ako pẽ nupe ai'i. A'eramũ pẽẽ ako 'ga pyygukaa ia'wyre'ema 'gã nupe ai'i. A'eramũ ako 'gã 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar are ai'i. Pẽẽ futat ako 'ga jukaukaa 'gã nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

<sup>24</sup> —Amanũ futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi ete ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>25</sup> —Ymã te 'ã Davi 'ga ka'arana kwasiari inuga Jejui 'ga ree rakue— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. —“Akwaap je Tejararete 'ga. 'Ga 'ã ako je pyri. Jejawkatawa katy 'ga rekoi. A'eramũ je teky-jawe'em tekou.

<sup>26</sup> Teku'iramũ etee tekou. Tepy'ata'waramũ etee tekou. Temoferawa rapesaka nipo je te'ỹina.

A'eramũ je teje'ega Jarejuwarete 'ga upe: Ene te 'ã eneresage jee, Kiapi'ni.

<sup>27</sup> Je manũ re nerepouri futari je wi. Jereumera neremonemukari.

Je 'ã eneremiayuwaretea futat. A'eramũ ene je moferapa etee nũ. Ene pyri nipo tewau ywag ipe.

<sup>28</sup> Ene 'ã ywaga piara ereesaukat jee. A'eramũ je ene pyri tewau.

Jepy'ata'wa je ene ree tekou, 'jau je 'ga upe", 'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama, Davi 'ga remikwasiarera mome'wau 'gã nupe u'ama.

<sup>29</sup> A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Davi 'ga janyepya futat rakue. 'Ga je amome'u pẽ nupe. Ymã te 'ã Davi 'ga manũi rakue. A'ere 'gã 'ga monoi ita kwara pype rakue. Namukuu rũi futat ita kwara 'ũina rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>30</sup> —Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'ga Daviramũ rakue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe 'ga rekoramũ rakue. “Ene juapyrama mũ nipo 'wyriaramũ ako ene 'jawe. Jeremimurama 'ga futat nipo 'ũina enerenawer ipe”, 'jau 'ga Davi 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

<sup>31</sup> —A'eramũ Davi 'ga ikwaapa, “Wemimurama 'ga nipo Janeruwarete 'ga omoferap ete nũ” 'e kwaapa rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ ka'arana kwasiaa inuga 'ga ree. “Janeruwarete 'ga nipo nopouri futari wemimurera 'ga wi. 'Ga reumera monemukare'ema futat nipo”, 'jau Davi 'ga rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

32 —'Ga poromũ Janeruwarete 'ga omoferap rai'i. Jejuí 'ga omoferap futat. Ore 'ga aruesak 'ga feraw ire ai'i. A'eramũ ore a'eramũ imome'wau pẽ nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. 33 —A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferaw ire 'ga monou ywag ipe ojepyri ai'i. Peu 'ga ywag ipe 'ga monou imuapyka oyse katy. 'Ga 'jawe futat 'ga. A'eramũ 'ga 'ga muapyka oyse katy. A'eramũ futat 'ga U'agesage mua katu 'ga upe. Ojeupe 'Uwa 'ga imur ire 'ga imua ae upe nanẽ imojypa nũ. 'Ga 'Agesagea te 'ga amut oree. A'ea peenup poromũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue: “Anure nipo je Te'agesage monoi pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã rakue. A'eramũ 'ga 'awamũ futat imua oree. 'Agamũ pẽnemienuwamũ 'ga 'Agesagea iapoukaa oree— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. 34 —Davi 'ga nooi ywag ipe rakue. Nuapygi 'ga Jarejuwarete 'ga yse katy. A'etea 'ga e'i rakue:

“Ymã te Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Ere ejua eapyka 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. A'eramũ ene eapyka je yse katy.

35 Anure tamõi ene 'wyríaramũ 'gã nupe 'jau, ene rerowiaara 'gã nupe 'jau.

Ene rerowiare'ema 'gã we futat te'i enee 'jau, koromũ futat 'wyríararete 'ga, te'i enee 'jau', 'jau Janeruwarete 'ga Jejararete 'ga upe rakue”,

'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue. Jejuí 'ga upe te 'ga 'i rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

36 –A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau: “Je te 'ã Jejui 'ga omono pẽ nupe. Jeremimurera futat 'ga”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'e 'ga poromũ pepokutuk, imonou, imu'ama 'ypeywar are 'ga manũawamũ. A'e 'ga Janeruwarete 'ga omogo Israeu juapyreramũ jane'wyrriaramũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'ea 'ã judeuramũ juejue pekwaap.

37 A'e renupawe 'gã u'arasigamũ ajemogyau. 'Ga jukaawer are 'gã u'arasigamũ ajemogyau kwaiwete. A'eramũ 'gã 'jau Pedro 'ga upe 'ga pytuna 'gã netee:

—Maran te ore iapoi? Ma'ja te ore aruapo oro-  
jee, orojekatu'okawamũ?— 'jau 'gã 'gã nupe.

38 —Pejetywer awi pepoit— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ga pejetywer awi pẽpouriweramũ pẽ katu'oka. “Jejui 'ga rerowiaaramũ ore rekoi 'awamũ”, pe'je 'gã nupe. A'eramũ 'gã pẽ pymĩau 'y pe. A'eramũ pẽ pymĩ re Janeruwarete 'ga U'agesage mua pẽ nupe pẽnerekwaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. 39 —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga janee rakue: “Pejetywer awi pẽpouriweramũ je pẽ katu'ogi. Pẽ katu'og ire je Te'agesage monou pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Aipo e'i 'ga pẽ nupe. Pẽna'yt, tesirũmet, wemimũ'ẽmet 'jau. Mĩmeramũ 'ga aipo 'ga 'i pẽ nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'eramũ 'ga 'awamũ u'eawer imũ futat U'agesage mua imojypa janee— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

40 A'eramũ Pedro 'ga 'gã mu'jau afuakaramũ etee futat aipoa morogyta are u'ama. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejejepe'au 'ga rerowiare'ema 'gã nui. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiare'ema monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi. Peo kasi 'gã newiri ne. Pëë 'ã Jejui 'ga perowiat. “Je mogo ape ejemiayuwamũ”, 'jau ki pëë 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

<sup>41</sup> Aipoa 'ga porogyta renupawe 'gã kwaiwete Pedro 'ga je'ega rerowiaa. Jejui 'ga nanë 'gã erowiaa ajemogyau nũ. Tres miu 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'gã nerawau ipymĩãu 'y pe Jejui 'ga 'gã erowiara resaukaawamũ. <sup>42</sup> A'ere 'gã awau ajatykau Jejui 'ga remimonofera 'gã nee, 'gã porogyta are wapyakau. A'eramũ futat 'gã ajemogyau Jejui 'ga rerowiaareteramũ. A'eramũ futat Jejui 'ga rerowiaaramũ opojejukaramũ ajuee. Ajama-jatykau kumi 'wau. Jarejuwarete 'ga upe oporogytau nanë 'gã ajatykau nũ.

<sup>43</sup> Jejui 'ga remimonofera 'gã Janeruwarete 'ga pãjẽ rerekou. A'eramũ 'gã 'ga pãjẽ resaukaa 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'ga pãjẽ mũ, kwaiwete. A'eramũ a'e resakara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. <sup>44</sup> Jejui 'ga rerowiaara 'gã juejue ajatykau ajemogyau. Ikaraemã ma'e 'gã okaraemã me'ega ka'aranũũ are. <sup>45</sup> Iywy ma'e 'gã nanë oywy me'ega ka'aranũũ are nũ. A'ere 'gã ka'aranũũ rerua imojo'oka ajaupe. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gã nupe 'gã kwaiwete imojo'oka. Ta'yre'ema 'gã nupe 'gã imojo'oka inãinãni'ĩ etee. <sup>46</sup> Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau 'gã ajatykau ajemogyau peu. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ajatykau. Wog ipe nanë ajatykau ojemi'waa nanë nũ. Mani'oko'o'i 'wau Jejui 'ga manũawer are

wea'aramũ ajemogyau. A'e pype opy'ata'waramũ ajemogyau.

<sup>47</sup> —Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa.

Jeju 'ga rerowiare'ema 'gã miamũ oporomutaramũ 'ga rerowiaara 'gã nee ajemogyau.

Janeruwarete 'ga Jeju 'ga rerowiarukaa 'gã nupe. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe. A'eramũ 'gã oje-momytuna. Kwaiwete Jeju 'ga rerowiaara 'gã ajatykau ajuee.

### 3

#### *Iteu ma'e 'ga*

<sup>1</sup> Poje Pedro 'ga awau Juã 'ga retee Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwara jerewamũ 'gã awau. Aipo pe kwara kwawauwe 'e'e'emi 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oje'ega monou 'ga upe.

<sup>2</sup> A'e pe iteu ma'e 'ga 'ũina Jarejuwarete 'ga mogytaawa rokwar ipe. 'Okwar esage 'jaw ipe wapyka. A'e pe 'ga 'ũina. Iteu 'ga u'aa rakue. A'eramũ 'ga pytuna 'gã 'ga rerawau imỹina 'okwar ipe ka'aranũũ are.

—Ka'aranũũ'ĩa pemut ape jee— 'jau 'ga 'ũina 'gã nupe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'e 'gã nupe.

A'eramũ amumera 'gã imonou 'ga upe.

<sup>3</sup> Poje Pedro 'ga 'ua Juã 'ga retee. A'eramũ iteu ma'e 'ga 'gã nupe ka'aranũũ renũina nũ.

A'ere 'gã 'i etee 'ga upe:

<sup>4</sup> —Emã'ẽ ore ree kũi— 'jau etee 'gã 'ga upe.

<sup>5</sup> A'erauwe iteu ma'e 'ga amã'jãu 'gã nee. “Ka'aranũũa sipo 'gã amut jee pa”, 'jau 'ga ojeupe amã'jãu 'gã nee.

6-7 A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nitywi ka'aranũã ki 'ei. A'ere je mama'e esage apoi enee— 'jau etee Pedro 'ga iteu ma'e 'ga upe. — Jeju Kristu 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga 'ã ore mogo wekwawer ipe ai'i. A'eramũ je 'jau enee: Efu'am jui— 'jau 'ga 'ga upe.

8 A'erauwe futat Pedro 'ga 'ga popyyka 'ga mafu'ama. A'eramũ futat iteu ma'efera 'ga pyju'ã oywyrafenamũ. A'erauwe 'ga po 'ga pori awau wafukafukaita:

—Au'je katu pa, Ku'jywa 'ga je katu'ogi nũ— 'jau 'ga wafukafukaita awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã netee.

9-10 A'eramũ mytuna 'gã 'ga resaka.

—Kuu. Iteu ma'efera 'ga afu'am ra'e— 'jau 'ga resakara 'gã ajaupe.

Oporesagamũ 'ga ree, 'ga po 'ga po 'ga rekoramũ.

### *Pedro 'ga 'eawet*

11 Amafu'am ire iteu ma'efera 'ga rekoi Pedro 'ga pir are. 'Ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'gã oi Juã 'ga retee. A'erauwe Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'efera 'ga 'ẽi awau 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe esaka, Sarumãu 'ga ma'e 'jawa 'wyr ipe awau esaka.

—Maran 'ga ako ra'e 'ũ? Najema'uma'uwi'i te 'ga afu'am are jepi a'i kũi — 'jau 'gã ajaupe, ma'upawe'eme 'ga mafu'amamũ.

A'eramũ

—Awỹja 'ga mafu'ama ki 'ei?

—Pedro 'ga 'ga amafu'am kũi— 'jau 'gã ajaupe.

12 'Ga mafu'ama 'gã mopiryyita. A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:



—Janeruwarete 'ga upe mama'e apoara 'ga te 'ga amafu'am nũ'ũ, Jejui 'ga nũ'ũ. Naore rũi 'ga aramafu'am. Noropājê mũ rũi ore 'ga mafu'ami. Norojesageu rũi te 'ã ore 'ga mafu'ami. Jejui 'ga te 'ã 'ga mafu'amara te— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

<sup>13</sup> A'erauwe 'gã ajemogyau etee oporesagamũ 'gã nee.

—Janeruwarete 'ga te ako wa'yra 'ga amut opoaawamũ ikue. 'Ga te 'ga amafu'am— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga omogo ipojeuwipyramũ. Jarejuwarete 'ga te 'ã jane sirowiat. Ymã we te 'ã janepyy 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari rakue. Na'awamue rũi futat te 'ã jane 'ga rerowiari. Ymã we futat te 'ã Abraão 'ga 'ga rerowiari rakue. Isaki, Jako. Mĩmera 'gã 'ga rerowiaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ jane 'agamũ 'ga rerowiaa jarejemogyau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—Janeruwarete 'ga ako wa'yra 'ga mua janee ikue numiamũ. A'ere ako pẽẽ futat pejukaukat 'ga ikue. A'eramũ ako pẽẽ 'ga monou ekoete peje'wyriara upe ikue, Piratu 'ga upe ijukaukaa ekoete ikue. 'Ga ako “Opoit je 'ga wi”, 'jau ikue numiamũ. A'ere ako pẽẽ “Ere 'ga jukaukaa futat oree”, 'jau ako pẽẽ ai'i. <sup>14</sup> Oporojuka ma'ea jẽmĩ ako pẽẽ imuẽmukaa 'ga upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Oporojuka ma'ea te amunipo 'ã pejukaukat rakue. A'ere ako mama'e tywera apoare'ema 'ga jẽmĩ pejukaukat ikue. 'Ga Jarejuwarete 'ga remifutara etee te wapo. A'etea ako pẽẽ 'ga jukaukaa ekoete ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã

nupe, oporogytau u'ama. <sup>15</sup> —'Ga te 'ã ae mogyara futat. A'ere ako pëë futat 'ga pejukaukat ikue numiamũ. A'ere ako Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ. Ore futat 'ga moferaw ire 'ga resaka ai'i nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. <sup>16</sup> —'Ga pãjẽ mũ te ore 'agamũ 'ga mafu'ami. Naore rũi 'ga aramafu'am. Aruerowiat te 'ã ore 'ga. A'eramũ 'ga 'ga mafu'amukaa oree pẽ nowase— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe oporogytau.

<sup>17</sup> —Nepekwaawi nipo 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Nepekwaawi nipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga. Pë'wyria'ri 'gã nanẽ nokwaawi nũ. Ajee ako 'ga pejukaukat ekoete ikue, peje'wyriara upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, Jejui 'ga mome'wau.

<sup>18</sup> —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. A'e are 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. A'ere 'ga pyriwara 'gã 'ga rerekou tyweaete 'ga mayrũmũ”, 'jau 'ã 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Ajee 'ã 'ga je'egawer imũ etee futat 'ga rayrũnamũ amanũmũ janee. <sup>19</sup> A'eramũ pëë 'awamũ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. “Jetywera epe'a je wi, ki Ku'jyp”, pe'je ki 'ga upe. Ojeupe pëje'ega monorauwe, 'ga pëtywera tomoit pẽ nui 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>20</sup> —Pëtywera pẽ nui imoir ire 'ga opãjẽa tamut pẽ nupe 'jau. A'eramũ futat 'ga pẽ maku'iu pẽ mogyau. A'eramũ pejetywer awi pejepoia. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: “Teja'yra 'ga

tomono 'gã nupe 'jau, 'gã katu'okawamũ 'jau", 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga 'ã Jejui 'ga mua janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau.

<sup>21</sup> —'Awamũ 'ga 'ũina ywag ipe, mama'e katu'okawa 'ara upe iwaẽma rapesaka 'ũina. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ, 'awa ywy pe nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ futat 'ga ruwa 'ga ywy katu'oka nipo nũ. A'eramũ futat ipyau 'jawe iapou nũ, ywy apou nũ. Saa'e ymã rakue. Nan futat iapou nũ, ikatu'oka nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

<sup>22</sup> “Anure te nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri pẽ nupe, oje'ega mome'waramũ pẽ nupe.

Je 'jawerimũ futat 'ga 'ua pẽ nupe oje'ega, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wau pẽ nupe.

Sã'ã 'ga je mura. Nan futat nipo 'ga pẽpytuna 'ga amũ muri pẽ nupe oje'ẽma'eramũ.

<sup>23</sup> 'Ga nipo oje'ega renupare'ema 'gã omojo'ok wemiayuwa 'gã nui anure.

A'eramũ nipo 'ga oje'ega renupare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

A'eramũ ki pẽẽ enupa etee 'ga je'ega”,

'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>24</sup> —Moisesi 'ga ra'ne akou oje'ega 'gã nupe rakue. A'ere Samueu 'ga oje'ega 'gã nupe nũ. A'ere 'gã newiriwarera 'gã 'gã nemimome'ufer imũ etee futat oporogytau 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã juejue. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga porogytai 'gã nupe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ 'ã 'gã ka'arana

kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eferupi te futat ajee 'ã Jeju 'ga manũ, 'Uwarete 'ga je'eg imũ etee futat— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. <sup>25</sup> —A'ere 'ã 'ga na'gã nupe etee rũi 'ga porogytai rakue. Pẽ nupe nanẽ nũ 'ga porogytai. “Enejuapyrama 'gã teje'ega anuwamũ jeresageramũ 'gã nupe, najuejue etee futat”, 'jau 'ã Ku'jywa 'ga Abraão 'ga upe rakue. Pẽẽ 'ã Abraão 'ga juapyrera. Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga porogytafera resageramũ pẽ nupe nanẽ nũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>26</sup> —Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga 'awamũ ojeupe mama'e apoara 'ga muri pẽ nupe ra'ne, wa'ya 'ga muri pẽ nupe ra'ne— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Mama'e esagea 'ga wapo pẽ nupe, mama'e tywer awi pẽ momoirukaawamũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

## 4

### *'Gã nee 'wyrara 'gã mara'neawet*

<sup>1</sup> 'Gã nupe Pedro 'ga oje'ega Juã 'ga retee 'gã nuwamũ 'gã amũ 'ua owaẽma 'gã nupe. Mainan, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã 'wyrat, satureu. Mĩmera 'gã 'ua owaẽma 'gã nupe 'gã je'egamũ.

<sup>2</sup> —Jeju 'ga ako amanũ ai'i— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —A'ere ako 'ga ferawi etee ai'i nũ. A'eramũ nipo jane nan tee futat jaremanũ re jareferapa etee futat 'ga 'jawerimũ. Jeju 'ga jewyramũ te nipo jane 'ẽi tywy awi jareferapa nũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

A'e renupawe aipo 'ut ma'efera 'gã amara'neramũ 'gã nee.

<sup>3</sup> A'eramũ 'gã 'gã ppyka 'gã monou 'gã munepa moromunepawa pype. Kaaruweteramũ 'gã 'gã ppyka 'gã monou 'gã munepa moromunepawa pype. Peu etee futat 'gã osea 'upa. Peu futat 'gã aku'emamũ. <sup>4</sup> A'ere kwaiwete 'gã nenuparera 'gã Jejui 'ga rerowiari. 'Ga rerowiaara 'gã ojeme'yita. A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã pytuna sũku miu.

<sup>5</sup> A'eramũ ai'iwe 'gã 'ua ajatykau Jerusareg ipe. Judeu 'gã 'wyrria'ri, 'gã nupe oje'ẽma'e, Moisesi 'ga je'eger are moromu'jat. Mĩmera 'gã 'ua ajatykau ajuee. <sup>6</sup> Anasi 'ga, mainana 'wyrriararete 'ga ajatykau 'gã nee. Kaifasi, ajepeja Juã, Aresãri, Anasi 'ga pytuna mũ. Mĩmera 'gã ajatykau ajuee.

<sup>7</sup> A'eramũ 'gã moromunepawa pypewara 'gã, Jejui 'ga remimonofera 'gã nerurukaa jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je pejewau 'gã nerua 'au ore rowase— 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'gã nerua. A'ere ajatyka ma'efera 'gã oporonupa 'gã nupe iteu ma'efera 'ga ree.

—Maran te iteu ma'efera 'ga pemafu'am rai'i?— 'jau 'gã oporonupa ee Pedro 'ga upe Juã 'ga retee. —Ma'e pãjẽ mũ pẽẽ 'ga mafu'ama rai'i ki 'ei? Awỹja je'eg imũ rai'i ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

<sup>8</sup> A'eramũ Pedro 'ga oje'ega 'gã nupe. Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga mogy-jeukare'ema 'gã nui. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

<sup>9</sup> —Maran te 'ga pemafu'am rai'i, pe'je 'ã oree. A'eramũ je imome'wau pẽ nupe. Mama'e tywera nipo ore aruapo rai'i? Naani nũ'ũ. Mama'e esagea te ore aruapo ai'i nũ'ũ. A'etea 'ã ore rerurukat

ekoete pejepe ore moporogytaukaa pejejeupe ki 'ei. A'eramũ je imome'wau pẽ nupe— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

<sup>10</sup> —Naoropãjẽ mũ rũi ore 'ga mafu'ami. Jejui Kristu 'ga te 'ã 'ga amafu'am. Nasare pe waranup ma'efera 'ga, pẽnemijukafera 'ga. Ako 'ga poromũ Janeruwarete 'ga omoferap ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. —'Ga te 'ga amafu'am opãjẽ mũ ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>11</sup> —A'etea ako pẽẽ 'ga futare'ema ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ã Janeruwarete 'ga 'ga muri janee, jane katu'ogukaa ete 'ã. Sã'ã ae 'oga aporamũ kwaiwete 'ywa rerura tupaa'mywamũ. A'eramũ 'ã ae 'ywa mũ reroyrũmũ. A'ere 'ã eroyrũmyrera jẽmĩ 'yweteetea. A'eramũ 'ã ae ijaramũ, pea te futat pemono, ae 'i ajaupe. Nan tee futat 'ga 'i Jejui 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga amut janee. A'ere ako pẽẽ peroyrũ ete 'ga ai'i. “Nia'wyri 'ga ra'e”, pe'je 'ga upe ikue. “Narafutari ore 'ga”, pe'je Jejui 'ga upe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ã 'ga ruwa 'ga te 'ga futari. A'eramũ 'ga 'ga mogou jane katu'okaramũ etee nũ. Afutare'em ire 'ã 'ga pẽ katu'oka etee 'ua nũ— 'jau Pedro 'ga u'ama, 'gã nupe.

<sup>12</sup> —'Ga te 'i futat Janeruwarete 'ga amut janee. Nirũi futari 'ga. 'Ga te'i futat ae katu'oka akou. Janetywera pe'aara 'ga poromũ 'ut janee— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

Pedro 'ga Juã 'ga retee oporogytau 'gã nupe. Iteu ma'efera mafu'amawera mome'wau 'gã nupe.

<sup>13</sup> A'eramũ ajatyka ma'e 'gã oporesagamũ 'gã nee:

—Kuu. Maran te 'gã nokyjei oporogytau janee nũ'ũ? 'Gã te te 'ã nojemu'ei agawewi a'i kũi. A'etea

te 'ã 'gã nojenosĩ imome'wau a'i kũi — 'jau 'gã ajaupe.

—Naani nũ'ũ— 'jau ajepeja 'ga 'gã nupe. —Jejuí 'ga rewiri ako ma'efera 'gã tee nũ'ũ. A'eramũ 'gã a'eramũ 'agamũ ojenosõue'em jane wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>14</sup> A'ere iteu ma'efera 'ga oi 'gã nupi. 'Gã nemimafu'amera 'ga oi 'gã nupi. A'eramũ 'wyriara 'gã 'ga resaka 'gã newiri 'ga rekoramũ. A'eramũ 'gã a'eramũ oje'egarũme'em 'gã nupe: “Pẽ'me pẽe”, 'jawe'em futat 'gã 'gã nupe.

<sup>15</sup> A'eramũ peuwara 'gã amũ oje'ega Pedro 'ga upe Juã 'ga retee:

—Pẽ'ẽ pejewau ore wi ra'ne. Peu pekwap ore wi ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'ẽi awau 'gã nui.

'Gã 'ẽ re 'gã oje'ega ajaupe:

<sup>16</sup> —Maran te jane 'gã nerekoí 'awamũ?— 'jau 'gã ajaupe.

—Tee.

—Okwaapap te 'ã 'gã a'i kũi, 'auwara Jerusareg ipewara 'gã a'i kũi. A'eramũ jane “i'me 'gã”, 'jawe'em futat 'gã nupe. Okwaapap te 'gã 'ã.

<sup>17</sup> A'eramũ jane, “Au'je Jejuí 'ga mome'u mokwasi'o re”, sa'e 'gã nupe jareje'ega moywyrafena 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —“Ga mome'uu'jawamũ ore pẽ monoí pẽ munewu'japa ne nũ”, sa'e 'gã nupe jareje'ega moywyrafena 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>18</sup> A'ere 'gã 'gã nenũina nũ. A'erauwe Pedro 'ga 'ua Juã 'ga retee 'ua osou. A'erauwe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Au'je ki 'awamũ Jejuí 'ga mome'u re. 'Ga mome'uu'jawamũ ore pẽ munewi ne nũ.

Narafutareteetei futari ore 'ga mome'ua 'awamũ—  
'jau 'gã 'gã nupe.

<sup>19</sup> A'ere Pedro 'ga Juã 'ga retee 'gã je'egi etee 'gã  
nupe:

—Ma'ja te Janeruwarete 'ga afutat? Peje'eg are  
oreapyaka te 'ga afutat? Oje'eg are oreapyaka  
te ra'u 'ga afutat nũ? Napeje'eg are rũi te 'ã  
ore apyakai. Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ã ore  
aruenup— 'jau etee Pedro 'ga Juã 'ga retee 'gã  
nupe. <sup>20</sup> —Amanũ ako Jejui 'ga ai'i numiamũ.  
A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i  
nũ. A'eramũ ore 'ga resaka ai'i. Oje'ega 'ga  
oree ai'i. A'eramũ ore 'agamũ 'ga resag ire te  
imome'wau arakou pẽ nupe. Noropoirauweri  
futari ore 'awamũ 'ga mome'u awi— 'jau etee Juã  
'ga 'gã nupe.

<sup>21</sup> Aipo 'gã 'eramũ 'wyrriara 'gã oje'ega moy-  
wyrafena 'gã nupe nũ:

—“Au'je Jejui 'ga mome'u re”, aru'e ako ore pẽ  
nupe ko. 'Ga mome'uu'jawamũ ore pẽ pyygi pẽ  
nupãnupãu nũ'ũ— 'jau 'gã oje'ega moywyrafena 'gã  
nupe.

'Gã nupe oje'ega moywyrafen ire opoia 'gã nui.  
A'ere 'gã nanupãi 'gã. Okyje 'gã mytuna 'gã nui.  
A'eramũ 'gã a'eramũ opoia esage te 'gã nui. Iteu  
ma'efera resakara 'gã wejue 'upa Jarejuwarete 'ga  
muorypa ee:

—Ene te 'ã eneresage oree. Ene te ako iteu  
ma'efera 'ga eremafu'am ai'i— 'jau 'gã 'ga upe 'ga  
muorypa ee 'upa.

<sup>22</sup> Nakunumĩ arũi te 'ã iteu ma'efera 'ga. Sawa'ea  
te 'ã iteu ma'efera 'ga. Kwarêta kwara te 'ã 'ga  
amu'at.



*Jarejuwarete 'ga upe 'gã 'eawet*

<sup>23</sup> Ojewi 'gã poir ire Pedro 'ga Juã 'ga retee ojewya awau opytuna 'gã pyri. A'eramũ 'gã opytuna 'gã nupe werekwawera mome'wau:

—Ekoay mainana 'wyrriara 'ga oje'ega moy-wyrafena oree ai'i. “Au'je ki Jejui 'ga mome'u re”, e'i 'gã oree. “Ga mome'uu'jawamũ ore pẽ pyygi pẽ nupãnupãu ne”, e'i 'gã oree ai'i— 'jau Pedro 'ga mainana 'wyrriara 'gã 'eawera mome'wau ajaupe.

<sup>24</sup> Aipo Pedro 'ga imome'upaw ire 'gã oje'ega monou 'upa Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa.

—Ene te 'ã ore'wyrriararetea, ki Ku'jyp— 'jau 'gã 'upa 'ga upe. —Ene te 'ã mama'ea ereapo oree rakue. 'Y, ywy, ywak. Mĩmera 'ã ereapo oree rakue, ipypewara reewe rakue. Ore nanẽ 'ã ene iapou rakue nũ. Ene te 'ã Oreruwaretea— 'jau 'gã oje'ega monou 'ga upe 'upa 'ga muorypa. <sup>25</sup> —Ymã te 'ã ka'arana erekwasiarukat oreypy 'ga upe rakue, Davi 'ga upe rakue, ejeupe mama'e apoara 'ga upe rakue— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Ene'agesagea oje'ega 'ga upe rakue, 'ga mu'akwaapa rakue. A'eramũ 'ga eneje'ega kwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe 'upa.

—Aipo 'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue:

“Ma'eramũ te judeue'ema 'gã mara'neramũ etee ajemogyau?

Ma'eramũ te 'gã mama'e tywer are etee 'gã nea'aramũ ajemogyau?

<sup>26</sup> 'Wyrriararete 'gã ajatykau 'wyrriari 'gã netee aparuwajaa ene ree eneremimurera 'ga ree nanẽ nũ”,

'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gã 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>27</sup> —Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiari inuga oree rakue— 'jau 'gã 'ga upe. —'Ga remikwasiarer imũ etee futat kwaiwete 'gã jatykai enera'yra 'ga ree. Enera'yra 'ga ree 'gã mara'neramũ. A'eramũ 'gã ajatykau 'ga ree. “Sijuka 'ga”, 'jau 'gã ajaupe. Erote, Põsiu Piratu. Mímera 'gã judeu 'gã werajatyka judeue'ema 'gã netee enera'yra 'ga ree. Nokoi agawewi 'ga tesirũgatu. A'etea 'gã ajatykau 'ga ree 'ga rerekou tyweaete— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. — Eneremimurera 'ga ree 'gã jatykai. Ene futat 'ã 'ga erepyyrũ oree rakue, ore katu'okawamũ rakue. A'e 'ga ree ako 'gã jatykai kwaiwete ai'i— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>28</sup> —Davi 'ga remikwasiarer imũ etee futat 'gã iapoi. Ene te 'ã pãjēretea. Nitywi 'ã 'ga amũ ene 'jawe. A'etea 'ã ene eja'yra 'ga jukaukaa ako 'gã nupe ai'i. Eneremifutar imũ etee futat 'gã iapoi— 'jau 'gã oje'ega monou 'ga upe. —Nan futat te 'ã erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>29</sup> —Eapyaka ki 'gã je'egay are e'ýina, ki Ku'jyp. Imara'ne 'gã ore ree. A'eramũ ene E'agesage mua oree, ore mogyjaukare'ema 'gã nui. Eje'ega mome'waukaa oree 'gã nui ore mojenosũkare'ema futat— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. <sup>30</sup> —Epãjēa emut oree, Kiapi'ni. Oreremiapoe'ema eapoukat oree. Ojero'wu ma'e 'gã ekatu'ogukat oree. A'eramũ nipo tesirũmera 'gã oporesagamũ ajemogyau ee— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Esage ma'e 'ga

futat enera'yra 'ga. Ipojeuwipyra 'ga futat. 'Ga je'eg imũ futat toroo 'gã katu'oka arakou 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'gã 'ga upe, oje'ega monou 'upa.

<sup>31</sup> Ojeupe 'gã je'ẽmaw ire 'ga 'oga motomoga 'gã nupe, opãjẽ resaukaa 'gã nupe. A'eramũ futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã nerekou. A'eramũ futat 'gã ojenosõue'em Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau awau ajemogyau.

### *Okaraemã me'egawet*

<sup>32-35</sup> Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ga manũawera mome'wau akou 'gã nupe:

—Amanũ ako Janejararete 'ga ai'i numiamũ, Jejui 'ga ai'i numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ— 'jau 'gã akou imome'wau ojepyriwara 'gã nupe.

A'eramũ Ku'jywa 'ga opãjẽ monou wa'yra 'ga rerowiaara 'gã nupe. 'Ga nanẽ futat akou 'gã newiri nũ. A'eramũ Ku'jywa 'ga ojejukau wa'yra 'ga rerowiaara 'gã nee.

Nitywi'i futari “peapo awi mama'ea mũ nan” 'gã nupe 'jara 'gã. Aju'jaju'jawe futat 'gã wea'aramũ mama'e apo are. Nitywi'i futari mama'e mimara 'gã. Mama'ea 'gã imua pãwẽ etee futat ajaupe. Ka'aranũua 'gã erua Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. A'eramũ 'gã ka'aranũũ mojo'oka etee futat 'gã nupe. Ika'aranũũ'ema 'gã nupe nanẽ imonou nũ. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gã nupe kwaiwete imonou. Ta'yre'ema 'gã nupe imonou inãinãni'ĩ etee. Mama'e muawamũ 'gã imonou 'gã nupe. Ywy jara 'gã ywy me'ega amumera 'gã nupe. 'Oga jara 'gã nanẽ woga me'ega ka'aranũũ are nũ. A'e repyfera 'gã erua Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe

ajaupe imojo'ogipyramũ. A'eramũ ikaraemãe'ema 'gã amũ akowe'em futat 'gã pype rakue.

<sup>36-37</sup> Jose 'ga nanē oywy me'ega nũ. A'eramũ 'ga oywy repyfera rerua imonou Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. Jose 'ga u'at 'ypõ'õũũ pype rakue. Sipiri 'jau 'gã aipo 'ypõ'õũũ upe. Levi 'ga juapyrera poromũ. Aipo Jose 'ga rera mukũ. Panapea 'ga rer irũa. Jejui 'ga remimonofera 'gã Panape nuga 'ga ree. Aemaku'iara 'ga. A'eramũ 'gã poromũ inuga 'ga ree.

## 5

### *Ananiasi 'ga Safira ãẽ retee*

<sup>1</sup> Anure 'ga amũ nanē oywy me'ega nũ. 'Ga rera Ananiasi. 'Ga remireko ãẽ rera Safira. Ananiasi 'ga oywy me'ega. A'ere 'ga ka'aranũũ mojo'ogi ojeupe.

<sup>2</sup> —Simim ape jarejee 'jau— 'jau 'ga wemireko ãẽ upe. —A'ere soo jare'meramũ 'gã nupe 'jau. “Koromũ etee orewwy repyfera”, sa'e 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga wemireko ãẽ upe.

A'eramũ Ananiasi 'ga awau o'meramũ Pedro 'ga upe:

—Koromũ etee futat ka'aranũũa jeywy repyfera— 'jau futatee 'ga awau Pedro 'ga upe.

<sup>3</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene mama'eukwaawa 'wryiara je'ega renupa 'ũ? Ma'eramũ te ene'me Jarejuwarete 'ga upe ra'e? Ywy repyfera eremim ape ejeupe. A'ere 'ã ene'me ejua. <sup>4</sup> Enema'ea futat ywya. A'eramũ ime'eg ire enema'ea futat epyfera. Ma'eramũ ene e'me ekoeteramũ ejua jee

'ũ? A'ere naje upe rõi ene'me. Jarejuwarete 'ga upe te ene'me— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

<sup>5</sup> Aipo ojeupe 'eramũ 'ga u'aa tii too awau amanũmũ. A'eramũ 'gã “o'me re Ananiasi 'ga manũi” 'e renupara 'gã okyjau ajemogyau.

<sup>6</sup> A'eramũ kunumĩũũ 'gã 'ga auwana taity pyu, 'ga rerawau inuga ita kwara pype.

<sup>7</sup> A'eramũ kaaruwamũ 'ga remireko ãẽ 'ua owaẽma Pedro 'ga upe. Nokwaawi ãẽ omena 'ga manũa. <sup>8</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau ãẽ upe:

—A'jea futat te koromũ etee futat ka'aranũũa rai'i?— 'jau 'ga ãẽ upe.

—A'jea futat kweramũ etee futat ai'i— 'jau ãẽ 'ga upe.

<sup>9</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau ãẽ upe:

—Ma'eramũ te pẽ'me Jarejuwarete 'ga upe? Nepekwaawi sipo “Janeruwarete 'ga ae'mea okwaap” 'ea? Kweramũ futat enemena ita kwara pype erawarera 'gã nuri. A'eramũ 'gã 'awamũ ene nanẽ ene rerawau nũ— 'jau Pedro 'ga ãẽ upe.

<sup>10</sup> Aipo ojeupe 'eramũ ãẽ amanũmũ u'aa Pedro 'ga rowase nũ. A'erauwe kunumĩũũ 'gã 'ua osou nũ. Irãã'ã ãẽ reumera etee tuwamũ nũ. A'eramũ 'gã ãẽ rerawau inuga ãẽ mena ywyrì pe.

A'eramũ 'gã nera okwasi'wau.

—Ananiasi 'ga i'me Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga amanũmũ u'aa Pedro 'ga rowase. A'ere 'ga remirekofera ãẽ nanẽ amanũmũ o'me are nũ— 'jau 'gã imokwasi'wau.

<sup>11</sup> A'erauwe 'gã ajemogyau okyjau najuejue etee futat. Jejuì 'ga rerowiaara 'gã, tesirũmera 'gã taetu okyjau.

—Kuu. Peenup te rai'i? “O'me re 'ga manūi” 'ea rai'i? Noje'eg ekoetei ae Jarejuwarete 'ga upe! Ni'mea'uweri ae 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

*Aeremiapoe'ema apoawet*

<sup>12</sup> A'eramū taetu Jeju 'ga remimonofera 'gã Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gã nemiapoe'ema apoukaa 'gã nupe. Ojero'wu ma'e katu'ogukaa 'gã nupe. Opãjẽ resaukaa werowiare'ema 'gã nupe. A'eramū 'gã opore-sagamū ajemogyau ee.

Jeju 'ga rerowiaara 'gã ako ajatykau 'ogeik-wara pakuja 'wyripe, Sarumāu 'ga ma'e 'jawa 'wyripe jepi. Amaraka'aga 'gã Jarejuwarete 'ga upe, oje'ega 'gã imonou 'ga upe 'jau. <sup>13</sup> Amumera 'gã oje'ariweramū Jeju 'ga rerowiaara 'gã nee numiamū. A'ere 'gã kyjei etee 'wyriara 'gã nui.

—Esage futat Jeju 'ga rerowiaara numiamū— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere 'wyriara 'gã nui 'gã kyjea ete 'gã nomoje'arukari Jeju 'ga rerowiaara 'gã nee.

<sup>14</sup> A'ere amumera 'gã nokyjei futari. A'eramū 'gã etee Jeju 'ga rerowiaa. Kūjã nanē nū. A'eramū futat 'gã ojemomytuna kwaiwete ajemogyau, Jeju 'ga rerowiamū. <sup>15</sup> A'eramū Jeju 'ga remimonofera 'gã nemikatu'ogera resakarera 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua imajatykau. 'Gã nerua inuga pe yse pe pinosiga pype. A'eramū Pedro 'ga kwawamū 'ga 'aga okwapa ojero'wu ma'e 'gã 'arimū. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Pedro 'ga rerekou. A'eramū 'gã 'arimū Pedro 'ga 'aga kwawamū Janeruwarete 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oka. <sup>16</sup> A'eramū Jerusareg ywyriwara 'gã

nanē ojero'wu ma'e 'gã nerua nũ. Jerusarega pytepyter ipe katu 'gã nerua imajatykau mama'eukwaawa rerekwara 'gã netee. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'ogukaapap Pedro 'ga upe.

*Jejui 'ga remimonofera 'gã nereko tyweawet*

<sup>17</sup> A'eramũ mainana 'wyriararete 'ga amara'neramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã nee.

—Ojerowiarukapap futat nipo 'ã 'gã 'gã nupe— 'jau 'ga opytuna 'gã nupe.

A'eramũ 'ga a'eramũ amara'neramũ 'gã nee. 'Ga pytuna 'gã, satusau 'gã nanē amara'neramũ 'gã nee nũ.

<sup>18</sup> A'eramũ 'ga 'gã pyygukaa 'gã munewukaa moromunepawa pype. Oje'wyrarete pyteripewara pype 'gã nerawau imunewukaa.

<sup>19</sup> A'ere ypytunimũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amũ muri 'okwara rawopytymo'woka 'gã nupe. A'erauwe 'ga 'gã nenũ'jãu 'gã nerawau jui.

<sup>20</sup> —Pe'je pejewau peu Ku'jywa 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau ywagipewara 'ga Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

Aipo 'gã nupe 'epaw ire ywagipewara 'ga awau ojewya ywag ipe nũ. A'erauwe 'gã 'ga mojerowiaa.

<sup>21</sup> Ai'iwetetewe Jejui 'ga remimonofera 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. A'ere mainana 'wyriararete 'ga nokwaawi. A'eramũ 'gã ojeupe oje'ẽma'e 'gã majatykau. A'ere 'gã 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'gã nerua. Saporogyta 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe.

22 A'erauwe jefaruu 'gã awau moromunepaw ipe, iawopytymo'woka. A'ere 'gã nitywi. Ojeawopytym agawewi futat. A'etea 'gã nitywi. 'Gã nesage'emawe 'gã awau ojewya imome'wau mainana 'wyrriara 'ga upe nũ.

23 —Nitywi etee 'gã ki 'ei. Û'ẽ 'gã na'e ki 'ei. Peu agawewi futat iaarana 'ga rekoi. A'etea 'gã nitywi etee. Marupi katu nipo 'gã 'ẽi ra'e? Ojeawopytym agawewi futat. A'etea nipo marupi katu ù'ẽ ra'e— 'jau 'gã imome'wau mainana 'wyrriara 'ga upe.

24 Aipo ojeupe 'eramũ mainana 'wyrriara 'gã oky-jau jefaruunana 'gã 'wyrriari retee. Ajemogymogyau etee worekorekou ekoete etee futat. 'Gã ikwaawe'ema 'gã nerekou.

25 Aipo 'gã 'eramũ kũima'e 'ga amũ 'ua imome'wau 'gã nupe:

—Pẽnemimunewera 'gã ako oo Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype ojepyriwara 'gã mu'jau ko— 'jau 'ga 'ua imome'wau 'gã nupe.

26 A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrriara 'ga jefaruu 'gã nerooi peu Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'gã nerua nũ. A'ere 'gã nuerekoi 'gã tesirũgatu. Okyje 'gã tesirũmera 'gã nui.

—Werowiat 'gã 'gã. 'Gã nupãnamũ 'gã jane apisi ita pyu ne— 'jau 'wyrriara 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'gã nerekou esage etee. 27 A'eramũ 'gã 'gã nerawau oje'ẽma'e 'gã nupe nũ. A'eramũ mainana 'wyrriara 'ga 'jau 'gã nupe:

28 —Maran ajee ore 'i pẽ nupe rai'i? “Au'je ki 'ga mome'u re”, ore 'i pẽ nupe rai'i 'ũ. 'Ga rera 'ã pemokwasi'o pejemogyau amunawa pype— 'jau mainana 'wyrriara 'ga Jeju 'ga remimonofera



'gã nupe. —Pemokwasi'o 'ã 'ga rera amunawa pype. Jerusareg ipe taetu 'ã kwaiwete 'ga rera—'jau mainana 'wyriara 'ga 'gã nupe, oje'ega moy-wyrafena 'gã nupe. —Ore kwa pejepe 'ga juka are. “Pěě futat ako 'ga pejukaukat ai'i”, 'jau 'ã pěě oree—'jau mainana 'wyriara 'ga oje'ega moy-wyrafena 'gã nupe.

<sup>29</sup> A'eramũ Pedro 'ga naně oje'ega jupe nũ:

—Peje'ega nipo ore aruenup ki sa? Naani. Jare-juwarete 'ga je'ega te 'ã ore aruenup. Ma'eramũ 'ã ore Jejui 'ga mome'ui arakou 'gã nupe—'jau 'gã mainana 'wyriara 'ga upe. —Pěě futat ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are, 'ga jukaukaa 'gã nupe ai'i. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ—'jau Pedro 'ga mainana 'gã nupe. <sup>30</sup> —Ymã we te ako jane Jare-juwarete 'ga rerowiari ikue. 'Ga futat ako Jejui 'ga moferapa ai'i. <sup>31</sup> Jane katu'okawamũ 'ga 'ã akou 'awamũ. Ita kwar awi omoferaw ire 'ga 'ã akou ae katu'okaramũ—'jau 'ga mainana 'gã nupe. —Israeu juapyreramũ jane'wyriaramũ naně 'ga 'ã akou nũ. Janeruwarete 'ga te 'ã 'ga omogo oje'jawe. 'Ga te 'ã 'ga wapo jane katu'okawamũ—'jau Pedro 'ga mainana 'gã nupe.

—Judeua 'ã pěě, pejetywer awi pě paira Janeruwarete 'ga afutat. Ma'eramũ 'ã 'ga 'ga mafu'ami ita kwar awi jane katu'okawamũ. Otywer awi aepoiriweramũ 'ga ipe'ai jane wi. <sup>32</sup> Ore 'ã Jejui 'ga manũawera aruesak. 'Ga feraw ire naně ore 'ga resaka ai'i nũ—'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. —A'eramũ 'ã ore a'eramũ 'ga mome'wau arakou pě nupe. Noropaira'uweri ore 'ga mome'u awi. Janeruwarete 'ga 'Agesagea

nanē Jejui 'ga kwaapa nū. Oje'ega renupara 'gā nupe Janeruwarete 'ga U'agesage mua. Ma'eramū 'ā ore 'ga mome'ui arakou— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

<sup>33</sup> Aipo Pedro 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'gā nee.

—Aruapisi ore pēē. Nanamū aipo pe'je ore— 'jau 'gā 'gā nupe.

<sup>34</sup> Aipo 'eramū 'ga amū afu'ama oje'ega opytuna 'gā nupe. Fariseu 'ga, Moisesi 'ga remik-wasiarer are moromu'jara 'ga, kūima'eeteetea 'ga. Gamarieua 'ga rera. 'Ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Peroo 'gā ukupepe ore wi ra'ne. Toroporogyta ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'gā nerawau enū'jāu 'gā nui. <sup>35</sup> 'Gā neroo enū'ē re 'ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Pejea'gu ki 'gā nui. Peapisia'ne kasi 'gā ne.

<sup>36</sup> 'Awamueu ako kūima'e 'ga amū 'ua 'gā nupe ai'i. Teutasi 'jara 'ga ako. “'Awamū je rekoi 'wyriaramū pē nupe”, 'jau ako 'ga 'gā nupe ai'i. A'erauwe ako 'gā ajatykau 'ga ree kwaiwete. 400 'gā ako ajatykau 'ga ree rai'i. 'Ga remiayuwamū 'ga ree 'gā jatykaramū ako jefaruu 'gā 'ga jukau ai'i. A'erauwe futat 'ga juka re 'ga remiayuwera 'gā okwasi'waupap ajai. Too.

<sup>37</sup> —Aipo 'ga juka re 'ga amū 'ua nū. Judas 'ga 'ua nū. Garireja ywy pewarera 'ga. 'Wyriara ae mojopyrūkaawa rupi 'ga 'ua 'gā nupe. A'erauwe 'gā jatykai 'ga ree nū. A'ere nānēwējēmī futat 'gā 'ga jukai. A'erauwe ako 'ga remiayuwera 'gā okwasi'wau ajai ai'i nū.

<sup>38</sup> —'Awamū ako 'ga amū 'ua janee ai'i nū, Jejui 'ga ai'i nū. A'ere ako 'gā 'ga jukai etee ai'i nū.

A'eramũ jane 'ga remiayuwera 'gã kwasi'o rape-saka ra'ne. Ikwasi'oe'emamũ jane “A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga ma'ea ra'e”, sa'e 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. <sup>39</sup>—'Ga remiayuwera kwasi'oe'emamũ nipo Jarejuwarete 'ga we futat peowajat. A'eramũ pẽẽ 'gã apisawa'ne'em— 'jau Gamariieu 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã erowiari.

—A'jea futat nipo— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee siapesak ra'ne— 'jau mainana 'wyrriara 'ga 'gã nupe.

<sup>40</sup> A'ere 'gã Jejui 'ga remimonofera 'gã mogei nũ 'gã nupãnupãnupãu.

—Au'je ki Jejui 'ga mome'u re pejejeko re 'gã nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'ere 'ga opoia 'gã nui, 'gã nupã re.

<sup>41</sup> Onupã re 'gã ù'jãu mainana rog awi. Aku'iramũ etee awau.

—Janeruwarete 'ga te 'ã iku'i 'ũina jane ree— 'jau etee 'gã ajaupe. —'Ga ra'yra 'ga te jane 'ã sirowiat. A'e are te 'ã 'gã jane nupãi. Namama'e tywera apo are rũi te 'gã 'ã jane nupãi. Jejui 'ga rerowiamũ te 'gã jane nupãi— 'jau 'gã ajaupe aku'iramũ etee.

<sup>42</sup> A'eramũ taetu 'gã ojero'waro'wau etee futat ajemogyau Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou imome'wau 'gã nupe.

—Jejui 'ga jane katu'okara. Janeruwarete 'ga ako 'ga amut jane katu'okaramũ ikue— 'jau 'gã 'gã nupe imome'wau.

'Gã nog ipe nanẽ awau imome'wau 'gã nupe nũ.

—Jejui 'ga jane katu'okara. 'Ga te ako Janeruwarete 'ga amut jane ikue, jane

katu'okaramũ ikue. Ma'eramũ 'ga 'ã ae katu'ogi akou— 'jau 'gã ajemogyau imome'wau 'gã nupe.

## 6

### *Majawera 'gã nupe mama'e monoat*

<sup>1</sup> Anure Jejui 'ga rerowiaara 'gã awau ajemogyau ojeme'yita, kwaiwete. Judeu 'gã juejue. A'ere 'gã amũ grego je'ega apoi. Amumera 'gã epyreu je'ega apou. A'eramũ grego je'ega apoara 'gã amara'neramũ epyreu je'ega apoara 'gã nee.

—Nepemojo'og esagei 'ã majawera 'gã nupe kumia. Pejepyntuna imen manũ ma'e 'gã nupe ete 'ã kumia kwaiwete pemono. A'ere 'ã orepyntuna majawera 'gã nupe kumi tuwyre'ria etee pemono— 'jau 'gã ajaupe, amara'neramũ ajuee.

<sup>2</sup> A'eramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã 'gã matytkau.

—Ore noromojopypea'uweri Jejui 'ga mome'ua. Nia'wyri 'ga mome'u awi ore paira. <sup>3</sup> A'eramũ pẽẽ futat 'gã amũ nesaka. Sete 'gã pemogy kumia majawera 'gã nupe imonoaramũ. Ore noropaira'uweri Jejui 'ga mome'u awi. 'Ga mome'wara te 'ã ore. A'eramũ pẽẽ futat 'gã amũ mũ'jãu imua pejewi— 'jau Jejui 'ga remimonofera 'ga amũ u'ama 'gã nupe. —Esage ma'e 'gã etee. I'akwaap ma'e 'gã etee futat ki pemono imũ'jãu 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwara 'gã etee ki pemũ'ẽ imonou kumia 'gã nupe imonoaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>4</sup> —A'eramũ ore oropoire'ema Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u awi. Jarejuwarete 'ga upe oroporyta awi nanẽ oropoire'ema nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

5 —A'jea futat. A'jea futat te 'ã 'ga je'ega re-sageramũ— 'jau 'gã ajaupe. —Ko ajee ore 'gã amũ muri etee imogyau, majawera 'gã nee oje-juka ma'eramũ. Pêê 'ã 'ga je'ega mome'wara te. A'eramũ ore 'gã amũ mua te imogyau majawera upe kumi monoawamũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'ga 'gã amũ muri 'gã mogyau majawera upe kumi monoawamũ. 'Gã nemipyrrũ 'gã nera Estevão, Filipe, Prokaro, Nikanu, Timãu, Pamenasi, Nikorau. Poromũ 'gã nemipyrrũmera 'gã nera. 'Gã 'gã imonou imogyau majawer are ojejuka ma'eramũ.

Jarejuwarete 'ga Estevão 'ga erowiar ywyapiau. Janeruwarete 'ga Agesagea 'ga rerekou nũ.

Nikorau 'ga najudeu arũi. A'ere 'ga Janeruwarete 'ga rerowiari judeu 'jawe. Ātioki pewarera 'ga Nikorauramũ.

6 'Gã mũ'ẽ re 'gã 'gã nerawau Jejui 'ga remi-monofera 'gã nupe.

—Koromũ ore 'gã muri majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ ai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

—A'jea. Nanuara futat esage. Au'jete 'gã pemut rai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã je'egi Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Koromũ 'gã 'gã muri majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ rai'i. Ejejuka ki 'gã nee. Esag iki 'gã kumi monoa majawera upe. Emu'akwaap 'gã— 'jau 'gã oje'ega Ku'jywa 'ga upe.

'Ga upe 'epaw ire 'gã opo monou 'gã apyte'rarimũ.

—Awamũ majawera 'gã nee ojejuka ma'ea pêê— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã kumi monoaramũ ajemogyau majawera 'gã nupe.

<sup>7</sup> A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gã nupe. Kwaiwete amunawa pypiarũpiaruga. A'eramũ Jerusareg ipewara 'gã nanẽ Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Mainana 'gã amũ nanẽ 'ga rerowiaa 'gã pyri nũ.

*Estevão 'ga pyykawet*

<sup>8</sup> Estevão 'ga ako esage ma'ea. A'eramũ Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'ga ree. A'eramũ Janeruwarete 'ga opãjẽ mua 'ga upe, 'ga remiapoe'ema apoukaa 'ga upe. A'eramũ esakarera 'gã oporesagamũ ee ajemogyau. <sup>9</sup> A'ere 'gã amũ nuerowiari Estevão 'ga. Aipo 'gã judeua futat numiamũ. Sirene pewaret, Aresãri pewaret. Mĩmer awi 'gã nuri rakue. 'Gã jatykaawa rera “noporowykyu'jawi 'gã amuarera 'gã nupe” 'ea. Aipo 'gã ojemajatykau Sirisia ywy pewarera 'gã nee, Asia ywy pewarera 'gã netee. A'eramũ 'gã Estevão 'ga mueu. <sup>10</sup> A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea te Estevão 'ga mu'akwaawi 'ga mogou. A'eramũ 'gã a'eramũ wejue oje'egawarũnamũ futat 'gã nupe.

<sup>11</sup> A'eramũ 'gã 'gã amũ mepyau Estevão 'ga je'ẽwu'jagawamũ.

—Koa kũima'e 'ga nia'wyri. Jarejuwarete 'ga 'ga akurap akou. Moisesi 'ga nanẽ 'ga ikurapa nũ. Ore 'ga 'eawera aruenup— 'jau 'gã o'meramũ 'gã nupe.

<sup>12</sup> Nan etee 'gã 'gã mamara'neu Estevão 'ga ree. 'Wyria'ri, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã 'gã amamara'neukat Estevão 'ga ree. A'eramũ 'gã Estevão 'ga pyyka erawau

oje'ẽma'e 'gã nupe. A'erauwe i'me ma'e 'gã nuri osou oje'ega 'wyriara upe.

13-14 —A'jea futat 'ga 'ga kurawi akou. “Nia'wyri ako Janeruwarete 'ga mogytaawa ra'e”, e'i 'ga oree akou ai'i. “Moisesi 'ga taetu ako o'meramũ akou ikue, oporogytau 'me akou ikue”, e'i 'ga oree akou. “Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga nipo 'ã Jarejuwarete 'ga mogytaawa omateepap”, e'i Estevão 'ga oree ai'i— 'jau futatee i'me ma'e 'gã 'wyriara upe. —“Moisesi 'ga je'ega nanẽ simojopy'rupap 'jau nũ”, 'jau 'ga oree— 'jau futatee 'gã 'gã nupe o'meramũ, Estevão 'ga je'ẽwu'jaga.

15 Aipo 'eramũ ajatyka ma'e 'gã amã'jãu Estevão 'ga reakwar are.

—Kuu. Maran te 'ga reakwara nũ'ũ. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga reakwara 'jawe futat 'ga jã'nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

'Ga reakwara renyfuga resakawe ajatyka ma'e 'gã oporesagamũ etee 'ga ree 'upa.

## 7

### *Estevão 'ga 'eawet*

1 A'eramũ mainana 'wyriararete 'ga 'jau Estevão 'ga upe.

—A'jea futat nipo ajee ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

2 A'erauwe Estevão 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Peapyaka jeje'eg are— 'jau 'ga mainana 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ã esage janee nũ'ũ. Ymã te 'ga jesaukari janyepy upe rakue, Abraão 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —Mesopotami ywy pe Abraão 'ga rekoramũ Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue: <sup>3</sup> “Kwe pe ekwap

epytuna 'gã nui ajepeja ywy pe. Jeremiesaukaram ipe ekwap”, 'jau 'ga 'ga upe rakue, 'ga muẽma 'ga pytuna 'gã nui rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe. <sup>4</sup> —Kautei 'jawa ywy awi Abraão 'ga awau akou kwe pe. Awau owaẽma Rarã 'jawa amunaw ipe. Peu 'ga opytawaipa. Peu futat 'ga ruwa amanũmũ 'ga wi rakue. A'ere 'ga ruwa manũ re Janeruwarete 'ga 'ga rerawau 'ga pytuna 'gã netee futat 'ga rerua erowaẽma Kanaã 'jaw ipe rakue. 'Agamũ 'ã jarejemogyau 'ga reruawer ipe etee futat— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>5</sup> —NaAbraão 'ga upe etee rũi 'ga ywya muri rakue. 'Ga juapyrera 'gã nupe nanẽ 'ga ywya muretei rakue. Aipo 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe: “Ene manũ re enejuapyrera 'gã ajemogyau ipype”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. Nata'yri we agawewi Abraão 'ga aiporamũ rakue. A'etea Janeruwarete 'ga e'i poromũ 'ga upe. <sup>6</sup> “A'ere nipo enejuapyra 'gã nekoĩ tapy'yĩ amutee ywy pe oporowykyau jupe”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. “A'eramũ nipo ywy jara 'gã 'gã mogyau wemifajamũ, 'gã moporowykyau ojeupe. A'ere nipo 'gã nomepyi 'gã. A'eramũ nipo 'gã 'gã nerekou tyweaete. Kwaturu sētu kwara mũ rupi nipo enejuapyrera 'gã ajemogyau oporowykyau jupe”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe— 'jau Estevão 'ga u'ama 'gã nupe.

<sup>7</sup> —“Anure te nipo je enejuapyrera 'gã nereko tywearera 'gã nereko tyweretei”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. “Anure te nipo enejuapyrera 'gã nuri ojewya 'au je muorypa”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama 'gã nupe, oypy 'gã nekwawera mome'wau u'ama 'gã nupe.



8 –Aipo 'e re Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue nũ: “Eja'yramũ ki eja'yra 'ga emojewak”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ Abraão 'ga 'ga je'ega rerekou katu wapy pe. A'eramũ 'ga anure wa'yra 'ga 'aramũ wa'yra 'ga mojewaka. Wea'aramũ Janeruwarete 'ga je'eg are wa'yra 'ga mojewag ire. “Eja'yra jewaga resakawe ki ejea'at jeporogytafer are ekou”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga akou wea'aramũ 'ga porogytafer are rakue. Majepei tee Abraão 'ga morowykye'ema magwapa wa'yra 'ga 'ar ire. A'ere 'ga ajepeja rupi 'ga mojewagi rakue. Isaki 'ga Abraão 'ga ra'yra 'ga. A'ere anure Isaki 'ga wa'yramũ nũ. 'Ga ra'yra 'ga rera Jako. A'eramũ 'ga nãnēwējēmĩ futat wa'yra 'ga mojewaka nũ. Anure Jako 'ga wa'yramũ nũ. Tusi 'ga ra'yra. A'eramũ 'ga wa'yra mojewaka oje'jawe etee futat. Imojewakapap rakue. Jako 'ga ra'yra 'gã janeypya rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

9 –Janeypy 'gã oporerekoaywereteramũ wewirera 'ga ree, Jose 'ga ree rakue. A'eramũ 'gã wewirera 'ga me'ega kũima'e 'gã amũ nupe, 'ga monou ka'aranũũ are. A'eramũ aipo kũima'e 'gã Jose 'ga rerawau Egitu ywy pe rakue. Mukuu te Egitu ywya 'gã ywy awi. Peu 'gã Jose 'ga me'ega nũ. A'eramũ Jose 'ga muarera 'ga 'ga moporowykyaukaa 'ga mepyawe'em. A'ere Janeruwarete 'ga Jose 'ga rerekoi weape futat.

10 –A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga muekõãina etee mama'e apoukaa 'ga upe. A'eramũ Jose 'ga u'arasige'emamũ akou. 'Ga mu'akwaapa etee Janeruwarete 'ga. A'eramũ Farao 'ga 'ga futaa. Farao 'ga Egitu ywy pewara 'gã nupe

'wyrararetea. A'eramũ 'ga 'jau Jose 'ga upe: “Ene je amogo tejemiayuwa rerekwaramũ, jeroga raaranamũ, jekaraemã raaranamũ nanẽ nũ”, 'jau 'ga Jose 'ga upe, 'ga mogou opoirũnamũ rakue—'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>11</sup> —A'ere anure Egitu ywy pewara 'gã ty'ara rerajemogyi. Nitywi mama'ea 'gã nupe. A'eramũ ty'ara 'gã mu'arasiga 'gã mogyau. A'eramũ Jose 'ga juowuurana monou 'gã nupe, 'gã nemi'uramamũ. A'ere naEgitu ywy pewara etee rũi ty'ara rerekoi rakue. Kanaã pewara 'gã nanẽ nitywi mama'e pyu rakue, janepyy 'gã futat rakue. <sup>12</sup> A'ere 'ga amũ 'jau Jako 'ga upe rakue: “Egitu ywy pe mama'e tywamũ. 'Gã 'wyrara 'ga juowuurana anugatu ime'egipyramamũ”, 'jau 'ga amũ imome'wau Jako 'ga upe rakue. A'erauwe Jako 'ga wa'yra 'gã monou Jose 'ga pyri juowuurana murukaa. A'ere 'gã nokwaawi Jose 'ga. A'eramũ 'gã juowuurana mua 'ga wi. A'eramũ 'gã erawau erojewya oje'wyr ipe nũ—'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>13</sup> —Wemi'urama ojewi teepawauwe 'gã ojewya awau imua rakue nũ. Aiporamũ 'gã oramũ futat 'gã newirera 'ga ojemome'wau 'gã nupe. “Je ako pẽnawirera ikue”, 'jau 'ga 'gã nupe. A'eramũ Jose 'ga reki'yra 'gã nesakara 'gã awau imome'wau 'wyrararete 'ga upe. “Jose 'ga reki'yra 'gã 'au ako 'ga pyri”, 'jau 'gã 'wyrara 'ga upe rakue—'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>14-16</sup> —A'erauwe 'wyrara 'ga oje'ega Jose 'ga upe rakue: “Ere ajee ejuwa rerurukaa 'au ejepyri”, 'jau 'ga Jose 'ga upe rakue. A'erauwe Jose 'ga oje'ega weki'yra 'gã nupe: “Pe'je ajee jarejuwa 'ga rerua 'au pejepyrtuna 'gã neewe”, 'jau 'ga 'gã nupe

rakue. A'erauwe 'ga reki'yra 'gã oi. 'Ga 'eawera mome'wau 'uwa 'ga upe. “Ere ejua 'au je pyri”, pe'je ki jarejuwa 'ga upe, e'i 'ga oree. “Pejepytuna 'gã juejue perut”, e'i 'ga oree, 'jau 'gã 'uwa 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—A'erauwe 'gã 'uwa 'ga rerawau Egitu ywy pe, wewirera 'ga rekwaw ipe rakue. Opytuna 'gã netee futat 'gã awaupap Egitu ywy pe rakue. Kwaiwete te 'gã nakue. Setêtai sîku te 'gã pytuna. A'eramũ 'gã peu futat awau ajemogyau rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Peu futat Jako 'ga amanũmũ rakue. 'Ga manũ re 'ga ra'yra 'gã 'ga rerua 'ga tyma Abraão 'ga remimurera ywy pe. Aipo ywya 'ga amut teumera rupawamũ futat rakue, Sikwê 'jawamũ rakue. Emora 'ga ra'yr awi imua rakue. Ka'aranũ pyu futat 'ga imua rakue. Janeypy 'gã manũ re nanẽ 'gã peu futat 'gã nerooi ityma aipoa ywy pe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>17</sup> —Peu Egitu ywy pe futat janeypy 'gã ojeme'yita rakue. Kwaiwete 'gã ojeme'yita ajemogyau rakue. 'Au ojewyre'emauwe 'gã jeme'yita. 'Gã jeme'yi re Janeruwarete 'ga 'gã nerua erojewya 'au. U'eawer imũ etee futat 'ga 'gã nerua erojewya 'gã ywy pe rakue nũ.

<sup>18</sup> —'Gã neroo ja'wyja'wyrãmũ futat 'wyrriara tywera osou 'gã nupe. A'ere aipoa 'wyrriara Jose 'ga nokwaawi. Jose 'ga manũ re tee aipo 'wyrriara reni 'gã nupe. A'eramũ 'ga Jose 'ga kwaape'ema.  
<sup>19</sup> A'eramũ aipoa 'wyrriara janeypy 'gã nerekou tyweaete, janeypy 'gã mayrũmũ. A'eramũ aipoa

'wyrriararũe'ema 'ga 'jau 'gã nupe: “Pejeja'yra pemomopot. I'ar ypyrauwe peroo ejaa kofera pype inuga. A'eramũ amanũmũ”, 'jau 'wyrriararũe'ema 'ga 'gã nupe. A'ere 'gã jejukai wa'yr are. Imimi etee jui, imonou, imuaranupa. A'eramũ 'gã ojemomytuna kwaiwete. A'eramũ 'wyrriara amara'neramũ 'gã nee— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>20</sup>—Aipo 'wyrriara renamũ futat Moisesi 'ga u'aa. A'eramũ 'ga y ãẽ 'ga mima 'ga rerekou. Muapyra jay maka'jam ire 'ga y ãẽ yrupenana apou 'ga upe. A'ere ãẽ 'ywygyga pyu iperuga wa'yra 'ga upe. A'e pype 'ga y ãẽ 'ga rerawau 'ga nuga 'ga rejaa juowukuu pyteripe 'y pe. <sup>21</sup> A'eramũ 'wyrriara 'ga ra'jyra ãẽ 'ua 'ga joo'o renupa, Farao 'ga ra'jyra ãẽ 'ua 'ga renupa. A'eramũ ãẽ 'ga rerawau ojeupe imuaranupa. 'Ga aranuw ire ãẽ 'jau 'ga upe: “Je te 'ã amuaranuwukat ene. A'eramũ ene jera'yra futat ekou”, 'jau ãẽ Moisesi 'ga upe. <sup>22</sup> A'eramũ Moisesi 'ga ojemu'jau Egitu ywy pe 'gã nemikwaaw are. A'jeteetewi te 'ga porogytai. Oporowyky esage te 'ga— 'jau Estevão 'ga u'ama 'ga mome'wau 'gã nupe.

<sup>23</sup>—Kwarẽta kwara mu'ar ire Moisesi 'ga 'jau ojeupe: “Maran te 'ã nooi tepytuna resaka tekou 'i?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ Moisesi 'ga awau. <sup>24</sup> 'Ga waẽmamũ Egitu ywy pewara 'ga amũ 'ga pytuna 'ga rerekou tywea 'ga rowase. A'eramũ Moisesi 'ga osou 'gã pyterimũ 'gã pe'au ajai. A'ere 'ga Egitu ywy pewara 'ga jukau opytuna 'ga repyaa. <sup>25</sup> “Jepytuna 'gã nipo je kwaap. 'Awa ywy awi 'gã nenũ'jãwamũ je ene monoi Jarejuwarete 'ga 'ea nipo 'gã ikwaapa”, 'jau Moisesi 'ga ojeupe numi-

amũ. A'ere 'gã nokwaawi. “Janeruwarete 'ga 'ga mut 'gã nenũ'jãu Egitu ywy awi” 'ea kwaape'ema ajemogyau.

<sup>26</sup> —Ai'iwe Moisesi 'ga oi opytuna 'gã pyri nũ. A'eramũ 'gã amũ ajuerekou ajuowajaa nũ. A'eramũ Moisesi 'ga 'jau 'gã nupe: “Ma'eramũ pẽẽ pejepokoka ekoete pejejee pejejuerekou ki 'ei? Israeu juapyrera jue agawewi pẽẽ”, 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe. <sup>27</sup> A'ere ojonupãara 'gã Moisesi 'ga muajãni etee. A'eramũ 'ga 'jau: “Awỹja 'wyriaramũ ene mogou oree ki 'ei? Awỹja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei? ‘Tajuka 'ga amũ kaaruwauwarera 'jawe', ere te? Kaaruwamũ ako Egitu ywy pewara 'ga erejuka ai'i. <sup>28</sup> “Ga 'jawe tajuka amũ nũ', ere te?” 'jau 'ga 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>29</sup> —Aipo ojeupe 'erauwe Moisesi 'ga ojepe'au 'gã nui oka'jama awau ajepeja ywy pe Mitiã 'jaw ipe akou. Peu futat 'ga wemirekoramũ. Wemireko re 'ga wa'yramũ. Mukũi 'ga ra'yra 'gã— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>30</sup> —Kwarẽta kwara magwaw ire Moisesi 'ga awau akou jũ myterimũ watau. Ywytyra pyri 'ga awau watau, Sinai 'jawa pyri 'ga awau. Peu jũ pype tata wenyramũ erujewi 'ga upe. Ka'a'ia wenyramũ 'ga upe. A'ea tata eny ywyteripe ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe. <sup>31</sup> “Kuu. Ma'ja te nũ'ũ?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga epejãna esaka. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: <sup>32</sup> “Je te ako eneruwaretea jepi”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe. “Enepytuna 'gã ako je rerowiat iypy we ikue. A'eramũ je 'ã eneruwaretea tekou”, 'jau 'ga 'ga upe. “Abraão, Isaki, Jako. Mĩmera 'gã ako je

rerowiat ikue”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe oje'ega—  
'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'ere Moisesi 'ga kyjei etee 'ga je'eg awi. Oyyita u'ama. Awawe'em 'ga 'ga pyri katu katu. 'Ga kyjea 'ga mamã'jãukare'ema ee. <sup>33</sup> A'eramũ Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: “Ere epyapaawa mososoka. Je te 'ã pãjêrete. A'eramũ pẽẽ je pyri pejejua pejepyapaawa mososoka. A'eramũ je pẽ nerowiaa. Na pa je 'gã je rerowiari ra'e, ta'e pẽ nupe 'jau”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>34</sup> —“Aenup je tejemiayuwa wayrũ rerofaema te'ĩina. Egitu ywy pewara 'gã jeremiayuwa 'gã wereko tywerete. A'eramũ je 'au tejuja tejypa teporogytau enee. Tomono ene 'gã nenũ'jãukaa peuwara 'gã nui 'jau”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

<sup>35</sup> —Ymã te 'ga amũ Moisesi 'ga upe 'ga 'i rakue: “Awỹja ene mut 'wyriaramũ oree? Awỹja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei?” 'jau 'ga amũ 'ga upe rakue, 'ga reroyrũmũ rakue. A'ere 'ga futat Janeruwarete 'ga imogoi 'ga pytuna 'gã nenũ'ẽawamũ Egitu ywy awi. Janeruwarete 'ga futat 'ga omogo 'wyriaramũ pẽ nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—Janeruwarete 'ga 'jau ywagipewara 'ga upe: “Ekwap eje'ega Moisesi 'ga upe. 'Jeremiayuwa 'gã 'ga too erua enũ'jãu jee Egitu ywy awi 'jau', e'i 'ga enee, ere ewau 'ga upe”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ ywagipewara 'ga 'ua tata eny 'jawewara ywyteripe ojesaukaa oje'ega Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

36 —Moisesi 'ga futat janeyppy 'gã nenũ'jãu Egitu ywy awi rakue. Peu futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukaru'jau'japa Moisesi 'ga upe, opãjê resaukaawamũ. A'eramũ Egitu ywy pewara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. 'Y pytag ipe nanê 'ga iapou 'gã nupe nũ. Amunawe'em ipe nanê 'ga aeremiapoe'ema apou akou 'gã nupe. Awau 'gã akou watau. Kwarêta kwara rupi 'gã awau akou watau.

—Peu 'ga 'gã ataaw ipe mama'e apou 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'gã nerekou pe rupi.  
37 Ymã te Moisesi 'ga poromũ oje'ega opytuna 'gã nupe rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri jerekwawer ipe pẽ nupe oje'ega mome'waramũ pẽ nupe. Sã'ã 'ga je mura pẽ nupe. Nan tee futat nipo 'ga 'ga amũ muri pẽ nupe. Pẽpytuna 'ga futat nipo 'ga poromũ amut pẽ nupe”, 'jau 'ga opytuna 'gã, Israeu juapyrera 'gã nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

38 —Moisesi 'ga futat opytuna 'gã nerawaara rakue. Awau 'gã owaẽma ywytyra upe, Sinai 'jawa upe. Ywytyra upe owaẽm ire 'gã opytau. A'eramũ futat 'gã ajatykau. A'ere Moisesi 'ga ojeupia ywytyra rupi 'gã nui. Awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ywytyra apyte'rarimũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua 'ga moporogytaukaa Moisesi 'ga upe: “Tajuowajat kasi 'gã nee ne. Amunarũme'em nanê nũ. Mama'e tywera nanê 'gã iapowe'em. Akowe'em nanê 'gã ajuemireko are”, 'jau ywagipewara 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Nateepawa'uweri futari Janeruwarete 'ga je'ega. Namutamutat 'ga je'ega rekoi— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

—Ojeupe ywagipewara 'ga imome'upaw ire Moisesi 'ga ojewyraipa 'ua ywytyra apyte'rar awi 'ga je'ega mome'wau opytuna 'gã nupe. <sup>39</sup> A'ere janyppy 'gã niporenuwiweri Moisesi 'ga je'eg are rakue. 'Ga reroyrũmũ etee 'gã nakue. “Pe'je ajee soo jarejewya jarejemogyau Egitu ywy pe nũ”, 'jau 'gã ajaupe rakue.

<sup>40</sup> —Ojewyru'jaw ire 'ga oporomukuramũ 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã oporonupa Arão 'ga upe ee: “Manamũ ajee jane reruarera 'ga ki 'ei? Moisesi 'ga ki 'ei?” 'jau 'gã Moisesi 'ga reki'yra 'ga upe rakue. “Tee. Maran gatu nipo 'ã 'ga reko'i rai'i”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Amanũ nipo 'ã 'ga rai'i. Ere ajee itaa siapo jaremairamũ 'ũ, jarejee jarejerekwaramũ 'ũ, pea jarejeupe esaukaawamũ 'awamũ 'ũ”, 'jau 'gã 'ga reki'yra 'ga upe, Arão 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>41</sup> —A'erauwe 'gã opo'yra mua 'ga upe. Ita mo'yra rerekwara 'gã imua 'ga upe. A'eramũ 'ga kwataua'yra a'agawa apou mairamũ 'gã nupe. A'ere 'gã weymawa apisi iapyau jupe. Saa'e 'gã Janeruwarete 'ga upe weymawa rapya rakue. Nan futat 'gã kwataua'yra a'agawa upe weymawa rapyau ekoete. A'eramũ 'gã maraka apou jupe.

<sup>42</sup> A'eramũ Janeruwarete 'ga opoiraipa 'gã nui. Sã'ã ae Janeruwarete 'ga rerowiara. Nan futat 'gã kwataua'yt maira'me rerowiari jaytata retee. Jay, kwat. Mĩmera 'gã erowiaa imuorypa— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'eramũ Janeruwarete 'ga opoiraipa 'gã nui. A'ere anure 'ga ojewya 'gã nupe nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga nupe inuga janee rakue.



“Israeu juapyreramũ pẽẽ jeremiayuwa futat numiamũ. A'ere naje upe rũi pejejeymawa peapy rakue.

Kwarẽta kwara rupi amunawe'em ipe pejekou maira'me a'agawa upe etee pejejeymawa peapy rakue, pejejemiapofera upe etee futat rakue, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe rakue.

Pẽmaira mũ rera Moroki. Ajepeja rera Rẽfã. Rẽfã jaytata.

<sup>43</sup> Moroki ro'gi erawau Rẽfã a'agawa retee futat. Naje muorywi pejepe rakue.

A'eramũ je futat pẽ monou kwe pe, Papironi atykupe katy pẽ monou.

A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete, 'jau 'ga janeypy upe rakue”,

'jau 'ga 'gã nupe, ka'arana kwasiari inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>44</sup> —Amunawe'em ipe watau awau taityoga rerawau wogamũ najuejue etee. Jarejuwarete 'ga upe nanẽ amũ rerawau nũ 'ga mogytaawamũ. 'Ga je'eg imũ etee futat Moisesi 'ga taityoga apoukaa 'gã nupe. A'e pype 'gã oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga resaka 'gã 'jau ajaupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga rekoi jane pype. 'Aga taityoga pype 'ga resei oporogytau janee”, 'jau 'gã ajaupe. <sup>45</sup> Nuetygi futari 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga. Moisesi 'ga manũ re Josue 'ga akou Moisesi 'ga rekwawer ipe. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga nuetygi futari. Erawau Kanaã ywy pe erowaẽma. Peu owaẽm ire 'gã judeue'ema 'gã nesaka. A'ere

Janeruwarete 'ga 'gã ywy pojekaukari janepyy 'gã nupe. A'eramũ 'gã judeue'ema 'gã mũ'jãu ojewi. A'eramũ 'gã etee futat 'upa peu. Janeruwarete 'ga mogytaawa taityoga 'gã peu etee futat imĩina ojepyri Jarejuwarete 'ga mogytaawamũ. Nuetygi futari 'gã 'ga mogytaawa taityoga— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>46</sup> —Kanaã ywy pe janepytuna 'gã nekoramũ Davi 'ga akou 'wyriaramũ 'gã nupe rakue. Janeruwarete 'ga oporomutaramũ nanimenime Davi 'ga ree. A'eramũ Davi 'ga 'jau 'ga upe: “Awamũ ore naruatau'jawi”, 'jau 'ga 'ga upe. “A'eramũ je 'oga mũ apou Enemogytaawamũ”, 'jau 'ga 'ga upe. “Jako 'ga jeypya rakue. 'Ga 'ã ene rerowiat rakue. 'Awamũ je nanẽ ene rerowiaa tekou”, 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. “Ma'eramũ je 'ã 'oga mũ apoi enee, Enemogytaawamũ, ki Ku'jyp”, 'jau Davi 'ga Jarejuwarete 'ga upe. <sup>47</sup> A'ere Davi 'ga 'oga nuapoi. 'Ga ra'yra 'ga te wapo rakue. Mama'e tesirũmera etee 'ga imajatykau wa'yra 'ga upe, Sarumãu 'ga upe. A'eramũ 'ga manũ re 'ga ra'yra 'ga iapou rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>48</sup> —A'ere Janeruwarete 'ga nokoa'uweri 'oga pype, aeremiapofera pype— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga te 'ã Janeruwaretea futat. 'Ga te 'ã eteetea. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

<sup>49</sup> “Napytaa'uweri je pẽnemiapofera 'oga pype. Ywaga jeapykawa. Ywya jepyrugawa”, e'i 'ga rakue.

“Maran a'e pe je rekoi pẽnemiapofera pype nũ?  
Maranuara katu nipo 'oga peapo jee?

Ma'ape a'eramũ jepytu'wawa?

<sup>50</sup> Naje rui nipo 'agera mama'ea aapo rakue ki sa? Jeremiapofera te 'ã 'agera mama'ea.

Je te 'ã 'agera mama'ea aapo katu katu”, 'jau Ku'jywa 'ga 'gã nupe rakue, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau mainana 'wyrriara 'gã nupe.

<sup>51</sup> —A'ere nipo 'ã pẽẽ nanẽ nepeenuwi etee Jarejuwarete 'ga je'ega nũ. Jareypy 'gã 'jawerimũ etee futat nipo 'ã nepeenuwi etee 'ga je'ega. Nepẽapyai futari nipo 'ã pẽẽ. “Naani. Narafutari ore”, 'jau etee 'ã pẽẽ 'ga 'Agesage upe— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. <sup>52</sup> —Janepy 'gã na'ne 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nerekou tyweaete rakue, 'gã apisau rakue. Anure nipo Ku'jywa 'ga ojepyriwara 'ga muri pẽ nupe. Pẽnemiapesaga 'ga muri pẽ nupe 'eramũ 'gã 'gã nerekou tyweaete rakue— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe, u'ama imome'wau. — A'ere ako Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee ai'i. A'ere ako 'ga pejuka ai'i. Mama'e tywer apoare'ema 'ga te ako ai'i numiamũ. A'etea ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are ai'i— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga ako pẽẽ imonou 'ga ree iporomutare'ema 'gã nupe ijukaukaa ai'i. <sup>53</sup> Ymã te 'ã ywagipewara 'ga Janeruwarete 'ga je'ega reruri janepy 'gã nupe rakue. A'ea 'gã 'ã omome'u pẽ nupe numiamũ. A'etea nipo 'ã nepeenuwi futari 'ga je'ega— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe u'ama.

### *Estevão 'ga jukaawet*

<sup>54</sup> Aipo ojeupe Estevão 'ga 'eramũ 'gã amara'neeteeteramũ 'ga ree kwaiwete. 'Gã

marane'a 'gã nerekou. <sup>55</sup> A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea Estevão 'ga rerekoi. A'eramũ 'ga amã'jãu ywau. Tata eny 'jawewara resaka ywag ipe. Owerapa 'ga upe. Sã'ã tupã werawa ypytunaiwayay pype. A'eramũ 'ã ae ajuesaka aju'amamũ. Nan 'ga Janeruwarete 'ga renyfuga pype Jejuí 'ga resaka 'ga jakwatawa katy 'ga 'amamũ. Enyfunyfuk 'ga upe. Janeruwarete 'ga wi te turi. <sup>56</sup> A'e resakawe 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemã'ẽ ywau. Ywaga ojeawopytymo'wok jee— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jejuí 'ga, Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga je aesak. 'Uwarete 'ga yse katy 'ga fu'ami u'ama— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe.

<sup>57</sup> A'ere aipo 'ga 'eramũ 'gã joywaemi etee. A'eramũ futat wapya rawopytyma 'ga je'eg awi.

—Kasi ore 'ga je'ega renuwi ne— 'jau 'gã wapya rawopytyma 'ga je'eg awi. —O'meramũ futat.

<sup>58</sup> A'erauwe 'gã jãni awau 'ga repejãna ojopejopepa awau 'ga pyyka 'ga jywa are. 'Ga rerawau 'ga reroyryryryka amunaw awi. 'Ga rerawau 'gã muku'i amunawarete awi. A'erauwe 'ga je'ega renupara 'gã waity ju'ara mososoka imonou kunumĩũũ 'ga upe, Saulo 'ga upe. Niaturi 'gã naitya. A'eramũ 'gã imososoka imonou 'ga upe.

—Earũ oreraitya oree— 'jau 'gã Saulo 'ga upe.

A'eramũ 'gã ita pyyka imomopoa imonou 'ga ree ojeme'yita.

<sup>59</sup> Ita ojee imomopor ypyrauwe Estevão 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ene 'ã jejararetea. Ere ejua je'aga rerawau ejepyri— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

60 A'erauwe Estevão 'ga apygi wenupy'ãu wafukaita oje'ega monou Jejui 'ga upe:

—Je repyat kasi ape ne. Tene ki 'gã jemogyi nan etee futat. Ejejuka etee ki 'gã nee. Nafutari je tejepyara, ki Ku'jyp— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

'Ga upe oje'ẽmaw ire 'ga amanũmũ. Saulo 'ga upe nanẽ Estevão 'ga manũa esageramũ rakue.

## 8

### *Saulo 'ga 'gã nereko tyweawet*

1-2 'Ga manũ re Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ Estevão 'ga reumera rerawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramũ 'gã ajaa'wau 'ga ree.

Estevão 'ga manũawa rupi we futat Jerusareg ipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã okwasi'wau awau Jerusareg awi. Jejui 'ga remimonofera 'gã ajemogyau 'wyriraramũ 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'gã etee futat opyttau Jerusareg ipe. 'Ga rerowiar yau 'gã te ajee okwasi'opap 'gã nui. Amumera 'gã awau okwasi'wau Judeja ywy pe. Amumera 'gã awau Samari ywy pe. <sup>3</sup> A'ere Saulo 'ga 'jau ojeupe: “Oo pa je Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete kwy. A'eramũ 'gã opoia Jejui 'ga rerowiar awi kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga awau Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nog ipe 'ga rerowiaara 'gã pyyka. 'Gã noga moy-moyka akou 'gã pyyka. Kũima'efera 'gã kũjãmera 'gã we futat erua ipyyka ijaga moromunepawa pype. A'eramũ 'gã opytuna pyygamũ oka'jama Saulo 'ga wi.

### *Samari ywy pe Filipe 'ga oawet*

4 Jerusareg ipe Saulo 'ga rekoramũ kwaiwete 'gã awau oka'jama 'ga wi. A'eramũ futat ok-wasi'o ma'efera 'gã awau kwe pe akou Jejui 'ga mome'wau tesirũmera 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega retee futat 'gã imome'wau 'gã nupe. <sup>5</sup> Estevão 'ga 'gã ijuka re 'gã okwasi'wau awau. 'Gã kyjea 'gã nerekou. A'eramũ Filipe 'ga awau Samari wyy pe, Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. <sup>6-7</sup> A'eramũ 'gã kwaiwete wapyakau 'ga je'eg are ojeupe Jejui 'ga mome'uramũ. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'ogamũ 'gã nesakara 'gã ajemogyau oporesagamũ 'gã nee. Iteu ma'e 'gã katu'oka. Werekwara 'gã nui omoiramũ mama'eukwaawa wafukaita ũ'jãu 'gã nui. Mĩmera 'gã esaka 'gã nui imoiramũ. <sup>8</sup> A'eramũ Samari wyy pewara 'gã aku'iramũ ee.

<sup>9</sup> A'e pe futat kũima'e 'ga amũ ako. Simão 'jawa 'ga. Pãjētywera 'ga poromũ.

—Je pãjēretea 'ũ— 'jau futatee akou 'gã nupe rakue.

<sup>10</sup> A'eramũ Samari wyy pewara 'gã 'ga rerowiaa.

—Janepãjēretea koromũ. Janeruwarete 'ga remi-apoa 'ga wapo— 'jau 'gã ajaupe 'ga rerowiaa.

<sup>11</sup> Namutamutat 'ga mama'e apoi opãjē mũ 'gã neape. A'eramũ 'gã oporesagamũ 'ga ree.

<sup>12</sup> A'ere Filipe 'ga Jejui 'ga mome'ui 'gã nupe:

—Ymã we te 'ã jane Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi jarejemogyau ikue. A'eramũ ako 'ga 'awamũ 'ga mua janee ai'i. Jejujamũ futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'gã 'ga jukai ai'i. Amanũmũ 'ga jane-tywera mepyawamũ etee ai'i. A'ere 'ga mukũja 'ara rupi etee 'ga ruwi ita kwara pype. Imuapya 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nũ— 'jau

Filipe 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'eramũ ki pẽẽ 'awamũ 'ga rerowiaa. Werowiamũ 'ga pẽ katu'ogi pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau Filipe 'ga 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'ga imome'uramũ 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete. A'eramũ 'gã 'jau:

—Jejui 'ga rerowiaaramũ je rekoi 'awamũ. Arowiat je 'ga tekou 'awamũ— 'jau 'gã najuejue etee Filipe 'ga upe.

Aipo 'e re 'gã ojepymĩãukaa 'y pe Filipe 'ga upe. Jejui 'ga rerowiara resaukaawamũ 'gã ojepymĩãukaa 'y pe 'ga upe. Kũima'efera 'gã, kũjãmera 'gã nanẽ ojepymĩãukaa 'y pe Jejui 'ga rerowiara resaukaawamũ. <sup>13</sup> A'eramũ ipãjẽ ma'efera 'ga, Simão 'ga nanẽ Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga nanẽ ojepymĩãukaa 'y pe 'ga upe. Opyĩ re 'ga akou Filipe 'ga rewiri etee futat. Filipe 'ga remiapoa 'ga esaka. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oga 'ga esaka nũ. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui mama'eukwaawa moira nanẽ 'ga esaka nũ. A'eramũ 'ga oporesagamũ akou ee. “Kuu. Okwaap futat nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oga”, 'jau 'ga ojeupe.

<sup>14</sup> A'eramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã 'gã nera renupa Jerusareg ipe. “Samari ywy pewara 'gã nanẽ Jejui 'ga werowiat nũ” 'e renupa. Najudeu joporemũ arũi Samari ywy pewara 'gã. Ojopy-pepype 'gã. A'etea 'gã Jejui 'ga werowiat. A'eramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã aja mũ monou 'gã ne-saka. Pedro 'ga 'gã imonou Juã 'ga retee. A'eramũ 'gã awau owaẽma 'gã nupe.

<sup>15</sup> Owaẽm ire 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—E'agesage emut 'gã nupe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe. <sup>16</sup> —Ene'agesagea nitywi we 'gã nee. “Ore arako Jejui 'ga rerowiaaramũ”, e'i 'gã nai'i. A'eramũ 'ga 'gã pymĩau 'y pe rai'i. A'ere Ene'agesagea nuri we 'gã nupe. <sup>17</sup> A'eramũ ene 'awamũ E'agesage mua 'gã nupe, 'gã nerekwaramũ— 'jau Pedro 'ga Juã 'ga retee oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Aipo 'ga upe 'e re 'gã opo monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã apyte'rarimũ. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri osou 'gã pype 'gã nerekwaramũ.

<sup>18</sup> 'Ga 'Agesagea 'gã pype isea Simão 'ga esaka. “Kuu. 'Gã apyte'rarimũ 'gã opo monorauwe Ku'jywa 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype”, 'jau 'ga ojeupe.

<sup>19</sup> A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe, Juã 'ga retee: —Afutat je nanẽ Jarejuwarete 'ga pãjêa pẽ 'jawe. Ka'aranũũa je omono ape pẽ nupe ee. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea je nanẽ tajag 'gã pype tekou 'jau— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

<sup>20</sup> Aipo ojeupe 'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe: —“Ka'aranũũ pyu nipo 'ga Janeruwarete 'ga 'Agesage jagi ae pype”, ere nipo kũi. Janeruwarete 'ga tene mono mama'eukwaawa rapyaw ipe, eneka'aranũũ reewe 'jau 'ũ— 'jau Pedro 'ga 'ga upe oje'ega moywyrafena'i. —Ae ifutaramũ te Janeruwarete 'ga U'agesage muri ae upe. Naka'aranũũ pyu rũi 'ga U'agesage muri ae upe. <sup>21</sup> A'ere nerekoï ore rewiri ra'e nũ'ũ. Nerepouri we etywer awi ra'e nũ'ũ. <sup>22-23</sup> Akwaap je enetywera, ene porerekoaywera nanẽ nũ. Epoit eporekoaywer awi. Eporogyta Jarejuwarete 'ga



upe ejee ra'ne: “Jetywera emoit je wi”, ere 'ga upe ra'ne kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

<sup>24</sup> “Mama'eukwaawa rapyaw ipe Janeruwarete 'ga tene mono eneka'aranũũ reewe 'jau 'ũ”, ojeupe Pedro 'ga 'erauwe 'ga ajemuaẽma.

—Naani. Peapoukat kasi aipoa Jarejuwarete 'ga upe jee ne— 'jau Simão 'ga 'gã nupe, ajemuaẽma rerekou.

<sup>25</sup> A'ere Pedro 'ga Juã 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe nũ. A'eramũ 'gã awau pe wywriwara amunawa pype Jejui 'ga mome'wau akou 'gã nupe.

*Etiopi ywy pewara 'ga upe Filipe 'ga 'eawet*

<sup>26</sup> A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Filipe 'ga upe:

—Ekwap ajepeja pe jo'okawa rupi. 'Yě'ẽ katy oo ma'e rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega 'ga wywyteripe 'ga upe. —Jerusareg ipyriuu ijo'ogi. A'e awau Gasa 'jaw ipe. Nu-ataypepei 'gã aipoa pe rupi. A'ea pe rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga upe.

<sup>27-28</sup> A'erauwe Filipe 'ga awau akou aipoa pe rupi. Pe rupi kũima'e 'ga amũ rekoa, Etiopi ywy pewara 'ga rekoa. Jerusareg ipe 'ga awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe rai'i. A'efera 'ga 'ut akou oje'wyr ipe nũ. 'Ga ywy pewara 'gã 'wyriara kũjã ẽẽ. Kãtasi ẽẽ rera. A'eramũ 'ga ẽẽ remiayuwa. 'Ga futat ka'aranũũ are omaenuna ẽẽ upe. A'e 'ga Filipe 'ga wekoat pe aje. 'Ga 'ywa'yata 'arimũ 'ga 'ua akou ka'arana mogyttau. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerua erekou imogytau pe rupi. Isai 'ga remikwasiarera rerua erekou imogytau.

29 A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Filipe 'ga upe nũ:

—Ere emÿemÿina'ĩ ewau 'ga rupisika— 'jau 'ga 'Agesagea 'ga upe.

30 A'erauwe 'ga awau 'ga rupisika 'ga ka'arana 'ga imogyta renupa. A'erauwe Filipe 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—Enereapyo te ejemimogyta are?— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

31 —Naani nũ'ũ. Nakwaawi je nũ'ũ. Nitywi ee je mueapyoara 'ga amũ— 'jau 'ga 'ga upe. —Terejot je rupi? Ere ejua e'aa 'au eapyka je pyri. Tajemu'e ape ee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Filipe 'ga awau ojeupia 'ywa'yata 'arimũ wapyka 'ga pyri. A'eramũ 'ga 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

32 Aipo 'jau ka'aran are 'upa:

“Sã'ã karupa'mĩ raeme'ema weroo ajukaramũ.  
Amumera 'ã wawa monoogamũ miamũ  
waeme'emamũ.

Nan tee futat nipo 'ga.

Noje'egi wereko tywereteramũ.

33 “Ga te futat te 'ã nia'wryri akou', 'jau nipo 'gã ajaupe.

A'ere nipo 'gã 'me ate.

Nokoi'i futari nipo 'ga amũ jaruete 'ga 'jara 'ga.

Nitywi 'ga amũ 'ga ra'yra mome'wara. 'Kweramũ 'ga ra'yra', na'jawi nipo 'ga upe.

'Ga ra'yre'emauwe 'gã 'ga jukai”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue, aipoa 'ga imogytau Filipe 'ga wupisigamũ erekou.

34 A'eramũ 'ga oporonupa ee Filipe 'ga upe:

—Ojee futat te 'ga ka'arana kwasiari inuga rakue? 'Gã amũ nee te ra'u nũ?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

<sup>35</sup> —Naani. Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga janee rakue. Jejui 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga rakue— 'jau Filipe 'ga 'ga upe imome'wau.

A'eramũ futat Filipe 'ga 'ga mu'jau Jejui 'ga ree 'ga rerawau erekou pe rupi.

<sup>36</sup> Poje 'gã awau 'y upe owaẽma.

—Koromũ 'y rakwawi ra'e kũi. Eneporopymĩwet te 'y pe je ree?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

<sup>37</sup> —Jejui 'ga rerowiamũ je 'y pe ene pymĩ futari nũ'ũ— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'ga rerowiari. A'jea futat Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yra— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>38</sup> A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe:

—Emory'we ore— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'ywa'yata mory'weukaa 'y 'arimũ. A'erauwe 'gã awau ojypa 'y pe. Peu futat Filipe 'ga 'ga pymĩau 'y pe rakue. <sup>39</sup> 'Ga pymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau 'ga wi. A'eramũ ipymĩmyrera 'ga 'ga resagu'jape'ema. A'eramũ 'ga awau akou nũ. Aku'iramũ 'ga awau akou pe rupi oje'wyr ipe nũ. A'eramũ 'ga tee awau oporogytau akou pe rupi Jarejuwarete 'ga upe.

—Nitywi 'ga amũ ene 'jawe jee. Ene etee te 'ã eneresage— 'jau 'ga awau akou oporogytau pe rupi 'ga upe.

<sup>40</sup> 'Ga pymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau pe awi. A'eramũ Filipe 'ga ajepeja amunaw ipe ojesaukaa erujewi 'gã nupe, Asoto 'jaw ipe nũ. Peu 'ga akou 'gã mu'jau Jejui 'ga

je'eg are nũ. A'eramũ 'ga awau akou pe rupi, pe ywyriwara amunaw ipe 'gã mu'jau Jejui 'ga je'eg are. Awau Sesaria upe owaẽma.

## 9

### *Saulo 'ga upe Jejui 'ga jesaukaawet*

<sup>1</sup> Kwe pe Filipe 'ga rekoramũ, Saulo 'ga akou Jerusareg ipe Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. 'Gã apisi are 'ga afueweramũ. A'eramũ 'ga awau oporogytau mainana 'wyriararete upe:

—Oo je kwe pewara 'gã nerua ipyykapap.

<sup>2</sup> A'eramũ ene ka'arana kwasiaa jee. Toroo Damasco pe 'jau. Judeu 'gã jatykaawa raarana 'gã nupe, 'gã 'wyrria'ri 'ga upe toroo esaukaa 'jau. “Saulo 'ga oreremiayuwa. A'eramũ pẽe Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerawau esaukaa 'ga upe” 'ea ene ikwasiaa inuga ka'aran are jee. A'eramũ 'gã ka'arana mogyta re Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaukaa jee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ je 'gã pyyka imunepa moromunepawa pype 'jau. A'eramũ je tejeupe 'gã pyypaw ire, 'gã pofaa, 'gã nerua 'au ene upe 'jau. Kũima'efera 'gã, kũjãmera 'gã we futat nipo je erua— 'jau Saulo 'ga mainana 'wyriararete 'ga upe.

—Nai'i. Takwasiat enee 'jau— 'jau mainana 'wyr-iararete 'ga Saulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa. A'ere 'ga imonou Saulo 'ga upe. Ojeupe imono re Saulo 'ga awau.

<sup>3</sup> Damasco pe 'ga waẽm ja'wyja'wyrarauwe tata eny 'jawewara 'ua ojypa 'ga upe. A'ere natata arũi. Ywag awi 'ua wenyramũ 'ga upe. <sup>4</sup> A'e reny awi Saulo 'ga okyjau u'aa ywyu. Awau 'ũina oyyita

ywyu. A'eramũ weny awi 'ga kyjeramũ Jejui 'ga oje'ega mua 'ga upe:

—Ma'eramũ te je rereko tywerete ape, ki Saulo?— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>5</sup> A'eramũ

—Awỹja poromũ oje'ega jee 'ũ?— 'jau Saulo 'ga.

—Jejujamũ je je'egi enee. Je te 'ã je rereko tywerete ape— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ te nanuara ereapo ekou? <sup>6</sup> Ere efu'ama ewau amunaw ipe. Peu 'ga amũ tene mu'e eneremiaporam are jee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

<sup>7-8</sup> A'eramũ Saulo 'ga afu'ama amã'jãu numiamũ. A'ere 'ga rea wewi.

'Ga rupi oo ma'e 'gã enupa futat numiamũ. A'ere 'gã nuesagi Jejui 'ga. A'eramũ 'gã Saulo 'ga poppyka 'ga rerawau eruatau. Erawau erowaẽma amunaw ipe. <sup>9</sup> Muapyra 'ara rupi 'ga nuesagi futari mama'ea. Mama'e resake'ema 'ga ojemi'ware'ema futat. 'Ya miamũ futat 'ga itykure'ema.

<sup>10</sup> Aipo amunaw ipe kũima'e 'ga amũ akou. Jejui 'ga rerowiaara 'ga. 'Ga upe Jejui 'ga ojesaukaa.

—Ananiasi.

—Ma'ja 'ũ?

<sup>11</sup> —Peu ekwap ukawõ'õ esage katy kũima'e 'ga amũ rekaa. Judas 'ga rog ipe 'ga ruwi. Saulo 'ga rera. Tarsu pewarera 'ga. Peu 'ga reni oporogytau jee. <sup>12</sup> A'ea 'ga renaw ipe futat Ananiasi 'jawa 'ga ojesaukaa 'ga upe opo monou 'ga reakwara 'arimũ. A'eramũ 'ga amã'jãu nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramũ ene ewau 'ga resaka— 'jau Jejui 'ga Ananiasi 'ga upe.

13 —Tee nũ'ũ. Akwaap je 'ga rera nũ. Kwaiwete 'gã 'ga rera mome'ui jee jepi nũ'ũ. “Jerusareg ipe 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã Saulo 'ga opyyk imunepa moromunepawa pype” 'ea je aenup jepi nũ'ũ. <sup>14</sup> A'ere 'ã 'ga ruri 'auwaramũ ore pyyka ore rerawau Jerusareg ipe. Mainana 'wyriara 'gã 'ã 'ga mut ene rerowiaaramũ ore pyyka— 'jau Ananiasi 'ga Jejui 'ga upe.

<sup>15</sup> A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. A'ere 'ã je te Saulo 'ga ppyrũi tejeupe. Toporowyky 'ga jee 'jau. Jeje'ega 'ga tomome'u Israeu juapyrera 'gã nupe 'jau. Judeue'ema 'gã nupe, 'gã 'wyriara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe 'ga toje mome'u 'jau— 'jau Jejui 'ga Ananiasi 'ga upe. <sup>16</sup> —Sã'ã ene je rerowiaara 'gã nereko tyweretea. Nan tee futat nipo je rerowiare'ema 'gã ene rereko tyweretei, ta'e 'ga upe 'jau. 'Awamũ ene jeremiayuwa. A'eramũ 'gã ene rerekou tyweaete nipo ene je rerowiaara 'gã nereko tyweawera 'jawerimũ etee futat, ta'e 'ga upe 'jau— 'jau Jejui 'ga Ananiasi 'ga upe. —A'eramũ ene ewau 'ga katu'oka— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

<sup>17</sup> A'erauwe Ananiasi 'ga awau 'ga upe:

—'Au je ruri ene resaka ki 'ei. Janejararete 'ga je mut ene resaka ki 'ei. Jejui 'ga 'ã Janejararetea. Saa'e ene 'ga resaga pe aje rai'i. A'e 'ga je mut ene resaka ki 'ei. 'Awamũ ene Jejui 'ga rerowiaaramũ ereko je 'jawe— 'jau Ananiasi 'ga Saulo 'ga upe. —Ojeupe je porogyta re Janeruwarete 'ga ene mamã'ëi. U'agesagea nanë 'ga imua ene upe nũ, enererekwaramũ nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimũ. <sup>18</sup> A'erauwe ipirapefera 'jawewara

u'aa 'ua Saulo 'ga rea awi. A'eramũ futat 'ga amã'jãu nũ. Janeruwarete 'ga 'Agesage osou 'ga pype 'ga rerekwaramũ. 'Ga mã'ẽ re 'ga 'ga rerawau 'ga pymiãu 'y pe, Jejuí 'ga 'ga erowiara resaukaawamũ. <sup>19</sup> O pymĩ re 'ga ojemi'waa. A'eramũ futat opifuakaramũ nũ.

*Damasco pewara 'gã nupe Saulo 'ga 'eawet*

A'eramũ 'ga akokou'i peu Jejuí 'ga rerowiaar ymanera 'gã pyri. <sup>20</sup> A'eramũ 'ga judeu 'gã jatykaaw ipe awau Jejuí 'ga rerowiaar ymanera 'gã netee. A'e pe Saulo 'ga 'jau:

—Jejuí 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat—  
'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>21</sup> —Kuu. Poromũ nipo Jejuí 'ga rerowiaara 'gã apisi are ifuewet ma'efera 'ga 'i ki sa— 'jau 'gã ajaupe. —Jerusareg ipe 'gã apisi are ako 'ga fieweramũ ikue re'ã. A'e reewi pa 'ã aipo 'ga 'i nũ ĩ— 'jau 'gã ajaupe. —'Au na'e 'ga ruri 'gã pofaa 'gã neroo are afieweramũ mainana 'wyriara 'gã nupe rai'i re'ã. A'e reewi pa 'ã aipo 'ga 'i nũ ĩ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ 'ga ree.

<sup>22</sup> Janeruwarete 'ga opãjẽ monou 'ga upe. A'eramũ taetu Saulo 'ga ojero'waro'wau etee futat 'ga mome'wau.

—A'jea futat. Jejuí 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. 'Ga futat Janeruwarete 'ga amut janee, janetywera moiawamũ rakue. U'eawer imũ etee futat 'ga 'ga muri janee rakue— 'jau Saulo 'ga judeu 'gã nupe u'ama.

A'ere aipoa amunaw ipewara judeu 'gã nije'egawarũ 'ga upe.

<sup>23</sup> A'eramũ 'gã anurenure'i ojemajatykau Saulo 'ga ree numiamũ.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

<sup>24</sup> A'eramũ 'gã amunawa osoma rokwarararũmũ 'ga ree numiamũ. Wojere'emamũ 'gã iarũmũ 'ga ree. A'ere Saulo 'ga ikwaawi ojee. A'eramũ 'ga uẽme'ema.

<sup>25</sup> Poje 'ga jekoty'aawa 'gã 'jau 'ga upe:

—Paneru pype ese. Toromono ene kwe katy iosoma apyraapa 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga resei paneru pype. A'erauwe 'gã 'ga monoi iupia 'ga monou 'ga mojypa kwe katy iosoma atykupe katy.

A'eramũ 'ga awau Jerusareg ipe 'gã nui.

### *Jerusareg ipe 'ga oawet*

<sup>26</sup> Damasco awi Saulo 'ga awau oka'jama Jerusareg ipe. “Too teje'aa Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee”, 'jau 'ga numiamũ. A'ere 'gã kyjei 'ga wi.

—O'meramũ te 'ga 'i. “Too etee 'gã nerekou tyweaete 'jau”, e'i te 'ga janee— 'jau etee 'gã ajaupe.

Okyjau etee 'gã Saulo 'ga wi. <sup>27</sup> A'ere Panape 'ga 'ga rerooi Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe, 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Damasco pe 'ga waw ipe Janejararete 'ga je-saukari 'ga upe rai'i, oje'ega 'ga 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga a'eramũ akou Jejui 'ga rerowiaa rai'i— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gã nupe. —A'eramũ 'ga a'eramũ Jejui 'ga mome'wau Damasco pewara 'gã nupe. Nokyjei futari 'ga imome'wau 'gã nupe— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gã nupe.

A'erauwe futat 'gã okyjawe'em 'ga wi.

<sup>28</sup> A'eramũ futat Saulo 'ga oje'aa Jejui 'ga



rerowiaara 'gã nee. A'erauwe futat Saulo 'ga akou Jejuí 'ga mome'wau Jerusareg ipewara 'gã nupe. 'Gã moy moyka imome'wau 'gã nupe. Nokyjei futari 'ga Jejuí 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe, Jarejararete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

<sup>29</sup> Grego je'ega apoara 'gã nupe nanê 'ga Jejuí 'ga je'ega mome'wau akou nũ. Judeu 'gã futat. A'ere 'gã grego je'ega tee iapoi. Saulo 'ga nanê grego 'gã je'ega apou nũ. A'eramũ 'ga a'eramũ Jejuí 'ga mome'wau 'gã nupe akou. A'ere aipo 'gã mara'neramũ etee Saulo 'ga ree. Niporenuwiweri 'gã 'ga ree.

—Iro 'ga Jejuí 'ga mome'ui oree. Pe'je ajee sijuka 'ga— 'jau 'gã ajaupe, Saulo 'ga ree amara'neramũ.

<sup>30</sup> A'e renupawe Jejuí 'ga rerowiaara 'gã Saulo 'ga rerawau Sesaria pe. Pe awi 'gã 'ga monou Tarsu pe.

—E'aawer ipe, Tarsu pe ekwap ra'ne— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Saulo 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

<sup>31</sup> A'eramũ peuwara 'gã opota'waramũ Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nee. Nuereko tywera'uweri futari 'gã 'gã. Judeja ywy pewat, Garireja ywy pewat, Samari ywy pewat. Mĩmera 'gã opota'waramũ 'gã nee.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã poaa akou, Jejuí 'ga rerowiarukaa peuwara 'gã nupe. A'eramũ Jejuí 'ga rerowiaara 'gã ojemomytuna kwaiwete. Kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea wejue 'gã poaa. A'eramũ 'gã a'eramũ ojemomytuna kwaiwete.

*Pedro 'ga ataawet*

<sup>32</sup> Pedro 'ga watau akou amunawa moyka akou. Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nesaka akou. Poje 'ga awau Lida 'jaw ipe. <sup>33</sup> Peu ika'na ma'e 'ga amũ 'upa kama pype. Oito 'ga kwara mu'aa 'upa kama pype. Nuatai futari 'ga. Nojywi futari 'ga okama awi.

<sup>34</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jejuí 'ga ene majaruete, ki Eneiasi. Ere efu'ama, ekama nuga gatu— 'jau Pedro 'ga Eneiasi 'ga upe.

A'erauwe Eneiasi 'ga afu'ama. <sup>35</sup> A'eramũ 'ga majaruete resakara 'gã Jejuí 'ga rerowiaa ajemogyau. Lida pewara 'gã, Saron ipewara 'gã 'jau Jejuí 'ga rerowiaa ajemogyau.

<sup>36</sup> Jope 'jaw ipe kũjã ãẽ mũ akou, wesageramũ. ãẽ rera Tabita. Grego je'eg imũ Torika ãẽ rera. Jejuí 'ga rerowiaara ãẽ. A'eramũ ãẽ mama'e apou imonou ikaraemãe'ema 'gã nupe. <sup>37</sup> Poje ãẽ ojero'wau. A'eramũ ãẽ amanũmũ. A'eramũ Jejuí 'ga rerowiaara 'gã ãẽ reumera pireita iauwana taity pyu. A'ere 'gã ãẽ rerawau inuga 'og ywate pype.

<sup>38</sup> Poje 'gã Pedro 'ga rera renupa.

—Lida 'jaw ipe Pedro 'ga rekoí— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee sienũi 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

Ipyriuu'i Lida ruwi. A'eramũ 'gã mukũja kũima'e 'gã monou 'ga renũina. Awau 'gã owaẽma 'ga upe:

—Ene poreawua ore ruri, ki Pedro. “Emÿemÿi'ĩ ejua Jope 'jaw ipe, ere ki 'ga upe”, e'i 'ga oree— 'jau 'gã 'ga upe.

<sup>39</sup> A'eramũ Pedro 'ga awau 'gã nupi. Jope pe 'ga rerowaẽm ire 'gã 'ga rerawau erojeupia 'og ywate pype. Peu imen manũ ma'efera 'gã 'upa taity resaukaa ajaupe, ajaa'wau 'upa.

—Sã'ã jeraitya. Tabita kynā wapo imua jee ikue— 'jau 'gã ajaa'wau 'upa, ãã remiapofera re-saukaa Pedro 'ga upe.

<sup>40</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwap peje'jãu ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau ã'jãu. 'Gã 'ẽ re Pedro 'ga wapyka wenupy'ãu oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga amã'jãu amanũ ma'efera ãã ree.

—Ere ewya nũ— 'jau Pedro 'ga ãã upe.

A'erauwe ãã wojejerawamũ Pedro 'ga resaka. A'eramũ futat ãã owya. <sup>41</sup> A'eramũ Pedro 'ga ãã powatãu ãã mojypa kama awi.

A'erauwe Pedro 'ga wafukaita ã'ẽ ma'efera 'gã nupe:

—Pe'je pejejua ãã resaka. Koromũ ãã ferawi nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>42</sup> A'eramũ 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. “Kũjã ãã Pedro 'ga omoferap Jejui 'ga rer imũ” 'ea okwasi'wau Joje pe. A'eramũ kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa.

<sup>43</sup> A'e pe futat Pedro 'ga opytawaipa Simão 'ga rog ipe. Simão 'ga wyra pirera apoara. 'Ga rog ipe 'ga opytawaipa.

## 10

### *Koneriu 'ga Pedro 'ga renũinawet*

<sup>1</sup> Sesaria 'jawa amunaw ipe kũima'e 'ga amũ akou. Koneriu 'ga rera. Jefaruu 'gã 'wyrria'ria poromũ. Itari ywy pewara 'gã 'jau 'gã aipo jefaruu 'gã nupe. <sup>2</sup> Najudeu arũi 'ga. A'etea 'ga oje'ega monou akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga pytuna 'gã nanẽ Jarejuwarete 'ga muorypa nũ.

Ikaraemãe'ema 'gã nupe nanẽ 'ga mama'e monou nũ. <sup>3</sup> Kwara jerewamũ ywagipewara 'ga oje-saukaa oje'ega 'ga upe:

—Koneriu!— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

<sup>4</sup> Koneriu 'ga okyjau ywagipewara 'ga resaka. A'etea 'ga 'jau:

—Ma'ja?— 'jau 'ga.

—Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemãe'ema 'gã nupe mama'e monoramũ. A'eramũ 'ga wea'aramũ ene ree.

<sup>5</sup> A'eramũ ki ene 'gã amũ monou Jope pe. Simão Pedro 'ga rerurukaa 'gã nupe. <sup>6</sup> Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoï, wyra pirera apoara 'ga rog ipe. 'Yẽ'ẽ pyri teni— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

<sup>7-8</sup> A'erauwe ywagipewara 'ga awau 'ga wi. A'erauwe Koneriu 'ga wemiayuwa 'gã amũ nenũina. A'eramũ 'ga ojeupe ywagipewara 'ga jesaukaawera mome'wau 'gã nupe:

—Ywagipewara 'ga ojesaukat jee ko. “Kũima'e 'gã amũ emono Jope pe. Peu Pedro 'ga rekoï Simão 'ga rog ipe”, e'i 'ga jee ko. “A'eramũ ene 'gã amũ monou 'ga rerua”, e'i ywagipewara 'ga jee ko. A'eramũ pẽẽ pejewau 'ga rekaa, 'ga rerua jee— 'jau Koneriu 'ga 'gã nupe.

A'erauwe muapyra 'gã oi. Mukũja 'gã 'ga remi-ayuwa etee 'gã. Ajepeja 'ga jefaruua. Jefaruu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaara. A'eramũ 'ga awau 'gã nupi.

<sup>9</sup> Ai'iwe 'gã waẽm enune Pedro 'ga awau ojeupia 'og ywate'arimũ 'ũina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Aje kwara ruwamũ 'ga 'ũina oporogytau 'ga upe. <sup>10</sup> Opy'arayparamũ Pedro 'ga awau 'ũina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Nojemi'wari

we 'ga. Kumia 'gã wapo je erekou. A'eramũ 'ga opy'arayparamũ 'ũina. <sup>11</sup> A'e pype mama'e resaka. Taity aparasiga 'ua ojypa ywag awi 'ga upe. Tuwiiu taitya. Taity apou imotatusĩmũ. <sup>12</sup> A'e pype 'ga wyra tesirũmera resaka. Wata ma'e, owewe ma'e, oyryryk ma'e. Mĩmera 'ga esaka kwaiwete. Judeu 'gã nupe i'upyre'ema juejue 'ua ojypa taity pype 'ga upe. A'e pype 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupa.

<sup>13</sup> —Ere amũ jukau i'wau, ki Pedro— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe.

<sup>14</sup> —Naani nũ'ũ. Na'ui je mama'e tywera jepi nũ'ũ.

<sup>15</sup> Aipo 'ga 'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe: —Naani. Oreremi'ue'ema ere awi jeremiapofera upe— 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe.

<sup>16</sup> Muapyr etee 'ga oje'ega 'ga upe. A'ere taitya ojewya awau ywag ipe 'ga wi nũ. <sup>17</sup> A'eramũ 'ga 'ũina wea'aramũ ee. “Ma'eramũ sipo Janeruwarete 'ga esaukari jee 'wei? Ma'ja are sipo 'ga poromũ 'eweramũ je ree 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'e are Pedro 'ga rea'at 'ga renamũ Koneriu 'ga remimonofera 'gã 'ua pe rupi.

<sup>18</sup> —Ma'ape te Simão 'ga roga reni?— 'jau 'gã 'gã amũ nupe.

—Peu teni— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ua owaẽma. Owaẽm ire oporonupa 'ga ree:

—'Au te Simão Pedro 'ga rekoi?— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Ëẽ. 'Au futat 'ga rekoi— 'jau peuwara 'gã 'gã nupe.

<sup>19-20</sup> A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega Pedro 'ga upe:

—Pedro, ekwap ejypa. Muapypa kũima'e 'gã 'ut akou ene rekaa. Ere ewau ejypa emỹemỹinaĩ. Tereo 'gã nupi 'jau. Ere ki ewau ejuãge'emamũ futat. Je te 'ã 'gã amut 'au enee— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>21</sup> A'erauwe 'ga awau ojypa kamẽšiete futat.

—Koromũ je pẽnemiekaramũ je rekoi— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Ma'ja are te peko?— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>22</sup> —Naani. Ore'wyrara 'ga te ore mut. Koneriu 'ga te ore mut ene upe. 'Ga nanẽ Jarejuwarete 'ga werowiat nũ. 'Ga esage ma'ea. Judeu 'gã juejue 'ga opojeup. A'eramũ Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga mua 'ga moporogytaukaa 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga ore mua enee— 'jau 'gã 'ga upe imome'wau.

<sup>23</sup> A'erauwe Pedro 'ga 'i 'gã nupe:

—Pe'je ajee pejejua pejesou pejesea 'au. Ai'iwe soo 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau osou. Ai'iwe 'gã Pedro 'ga rerawau aipo awi. Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nanẽ awau 'gã nupi nũ. Awau 'gã osea pe aje. <sup>24</sup> Ai'iwe 'gã awau nũ. Awau 'gã owaẽma Sesaria pe. Peu judeue'ema 'gã 'upa ajatykau kwaiwete, 'gã waẽma rapesaka. <sup>25</sup> 'Gã waẽm 'gã oramũ Koneriu 'ga 'ua wenupy'au wapyka Pedro 'ga rowase. A'ere Pedro 'ga 'i 'ga upe:

<sup>26</sup> —Naani. Ereapo awi nanuara. Ku'jywa 'ga rowase etee te ae nan iapoi. Aerefetee te je pẽ 'jawe. NaJejui 'ga rũi je— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ere efu'ama etee— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'erauwe Koneriu 'ga fu'ami. <sup>27</sup> Oporogyta pype 'ga 'gã nerawau erosou wog ipe. Kwaiwete Pedro

'ga 'gã nesaka 'gã jatyka 'gã nuwamũ. <sup>28</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ore 'ã judeuramũ norosearũi judeue'emamũ pẽ'wyr ipe. Najudeuramũ orejekoty'aawa rũi agawewi judeue'emamũ pẽẽ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'ere 'ã Janeruwarete 'ga te 'ga 'i jee. A'eramũ je 'ã 'agamũ tejua tesou pẽ'wyr ipe. “Norosea'uweri ore pẽ'wyr ipe”, ere kasi 'gã nupe ne, 'jau Janeruwarete 'ga jee. “Nepẽa'wyrĩ pẽẽ”, 'jawe'em nanẽ ene 'gã nupe nũ, 'jau Janeruwarete 'ga jee— 'jau Pedro 'ga oporogytau 'gã nupe. <sup>29</sup> —A'eramũ je 'ã tejua pẽẽ tejenũjamũ pẽ nesaka. Tefere'emamũ tejua— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Ma'eramũ ajee je renũi pejepe rai'i ki 'ei? Pe'je imome'wau jee— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>30</sup> A'erauwe Koneriu 'ga imome'wau 'ga upe:

—Ikokaru'wi je teje'ega monoi te'ỹina Jarejuwarete 'ga upe, kwara jerewamũ ai'i— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ ywagipewara 'ga amũ ojesaukaa erujewi jee. Waity enyfuga rerua erojypa jee. <sup>31</sup> A'eramũ 'ga 'jau jee: “Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemãe'ema 'gã nupe mama'e monoramũ”, 'jau 'ga jee. <sup>32</sup> “Jope pe kũima'e 'ga amũ rekoi, Simão Pedro 'ga rekoi. Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoi, wyra pirera apoara 'ga rog ipe 'ga rekoi. 'Yẽ'ẽ pyri 'ga roga reni. A'eramũ ene 'gã amũ monou 'ga upe”, e'i ywagipewara 'ga jee ai'i— 'jau Koneriu 'ga imome'wau Pedro 'ga upe. <sup>33</sup> —A'eramũ je 'gã monou kamẽsĩete enee ai'i. Au'je katu ajee 'ã erejot. A'eramũ 'ã 'awamũ jarejupa jarejatykau Jarejuwarete 'ga ree— 'jau 'ga 'ga upe.

—Maran ajee ene ma'ja ki emome'u 'gã nupe, e'i ajee Janeruwarete 'ga enee rai'i?— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe. —Ere imome'wau oree. Taruenup 'jau— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe.

*'Gã nupe Pedro 'ga 'eawet*

<sup>34</sup>—A'jea futat rai'i— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ymã te ako Janeruwarete 'ga judeuramũ etee 'ga jejukai ore ree ikue. <sup>35</sup> A'ere 'awamũ 'ga jejukai pãwẽ pãwẽi ae ree. A'jea futat ae wemifutara apoaramũ 'ga a'jea futat 'ga jejukai ae ree. Wemifutara apoare'ema 'gã nee te aje 'ga nojejukai futari— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'ga upe, 'ga pytuna 'gã netee futat. <sup>36-37</sup>—Pẽẽ 'ã judeue'ema agawewi. A'etea 'ã pekwaap “Jarejuwarete 'ga oje'eg judeuramũ oree” 'ea. Jejui Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga mota'wau werowiaaramũ janee. 'Awamũ ore Jejui 'ga rerowiaa nanẽ nũ. A'eramũ 'awamũ Janeruwarete 'ga amara'ne'emamũ ore ree. Jejui 'ga futat te 'ã Janejararetea— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—Pẽnea'at te Juã Batista 'ga rekwawer are, Judeja ywy pe ako ma'efera 'ga rekwawer are? 'Ga ra'ne futat ako akou oje'ega 'gã nupe ikue: “Pejetywer awi pepoit. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup”, 'jau ako 'ga akou Judeja ywy pe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. <sup>38</sup>—'Ga futat ako Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga pymĩ 'y pe ikue. A'eramũ ako Janeruwarete 'ga 'ga pymĩ re U'agesage mua 'ga upe ikue. Opãjẽ esage mua ako imojypa Jejui 'ga upe ikue. A'eramũ ako 'ga watau amunawa moyka akou ikue. Aeteu katu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui 'ga



mama'eukwaawa moia. 'Uwa 'ga pājē mū te ako 'ga mama'e apoi ikue. <sup>39</sup> Aipoa ajee je 'ā amome'u pē nupe. Je 'ā 'ga resakarera— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —'Ga poromofera pawera nanē je 'ā esaka nū. Israeu juapyreramū oreywy pe 'ga iapou futat. Jerusareg ipe nanē 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'ogi kwaiwete nū. A'ere ako 'gā 'ga monoi imu'ama 'ypeywar are 'ga jukau ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe, Jeju 'ga rekwawera mome'wau 'gā nupe.

<sup>40</sup> A'eramū Pedro 'ga 'jau nū:

—Jeju 'ga manū re ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee ikue nū. Imuapya 'ara rupi 'ga 'ga moferapa. A'eramū 'ga 'ga resaukaa oree. <sup>41</sup> Najuejue etee rūi 'gā 'ga resagi poromū ikue. Wemiayuwamū etee te 'ga jesaukari oree ikue. Oferaw ire 'ga 'ua ojemi'waa ore pyri ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. <sup>42</sup> —A'ere 'ga 'jau oree ikue: “Morogyta esagea pemokwasi'o 'gā nupe”, 'jau 'ga oree ikue. “Tejerowiamū je 'gā katu'ogi”, e'i 'ga pē nupe ai'i, pe'je ki 'gā nupe imome'wau— 'jau 'ga oree ikue. — “Pejetywer awi pēpouriweramū je imoiri pē nui”, e'i 'ga pē nupe, pe'je ki 'gā nupe, 'jau 'ga oree ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Jeju 'ga futat Janeruwarete 'ga imogou ae mojo'okaramū. Amanū ma'eferamū, ajemogy ma'eramū. Mīmeramū 'ga jane mojo'oka jarejai. 'Ga futat nipo anure 'ut ojewya 'awa ywy pe nū. A'eramū nipo 'ga ae mojo'oka. “Agera 'gā oo ywag ipe je pyri. Ko 'gā te ajee oo mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau nipo 'ga. Werowiaaramū nipo 'ga ae monou ywag ipe ojepyri. Werowiare'ema

'gã nipo 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>43</sup>—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanê 'ga mome'wau 'gã nupe rakue. “Werowiaramũ Jeju 'ga aetywera moiri ae wi opãjẽ mũ”, 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã Jeju 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama.

*Judeue'ema 'gã nupe U'agesage monoawet*

<sup>44-46</sup> Pedro 'ga porogyta 'ga 'amamũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype 'gã nerekwaramũ. A'erauwe 'gã oje'eg amuteeramũ Jarejuwarete 'ga muorypa.

—Nitywi 'ga amũ ene 'jawe. Ene etee te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega 'ga upe 'ga muorypa.

'Gã nemikwaawe'ema je'ega 'ga 'Agesage iapoukaa 'gã nupe. A'eramũ judeu 'gã, Joje awi Pedro 'ga rupi 'ut ma'efera 'gã erowiaa.

—Kuu. Jane upe etee te sipo 'ga U'agesage muri pa, sa'e nã'ã jane re'ã. A'ere pa 'ga 'ã judeue'ema 'gã nupe we U'agesage muri nũ— 'jau judeu 'gã ajaupe, oporesagamũ ee.

A'eramũ Pedro 'ga 'jau opytuna 'gã nupe:

<sup>47</sup>—Jane upe 'ga U'agesage muawera 'jawerimũ 'ga U'agesage muri 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'awamũ jane 'jawe futat ajemogyau— 'jau 'ga opytuna 'gã nupe. —Nepefutari nipo pẽẽ mũ 'gã pymĩa 'y pe jareje'jawe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani nũ'ũ. Jaruete futari nũ'ũ— 'jau 'gã Pedro 'ga upe. —Jeju 'ga 'gã erowiar ire jane 'gã pymĩa 'y pe, Jeju 'ga rerowiara resaukaawamũ— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

A'eramũ 'gã 'jau:

—A'jea futat ore Jejui Kristu 'ga rerowiari— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

<sup>48</sup> A'eramũ Pedro 'ga 'gã pymĩãukaa 'y pe 'ga amũ upe. Opyĩ re 'gã 'jau Pedro 'ga upe:

—'Au ekoeko'i ore pyri— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga akokou'i 'gã pyri.

## 11

### *Pedro 'ga wekwawera mome'uawet*

<sup>1</sup> Poje judeue'ema 'gã nera okwasi'wasi'wau Judeja ywy pe. Jejui 'ga rerowiaara 'gã, Jejui 'ga remimonofera 'gã netee 'gã nera renupa. “Judeue'ema 'gã nanē 'awamũ Jejui 'ga rerowiaaramũ” 'e renupa. <sup>2</sup> A'eramũ 'gã amũ ifutare'ema. Jerusareg ipe 'ga jewyramũ peuwara 'gã amũ oje'egayau Pedro 'ga upe:

<sup>3</sup> —Ma'eramũ sipo ene ewau esou judeue'ema 'gã nog ipe rai'i? Imojewagipyre'ema 'gã nog ipe rai'i?— 'jau 'gã Pedro 'ga upe. —Jane 'ã nisearũi judeuramũ judeue'ema 'gã nog ipe. Ma'eramũ sipo ene ejemi'waa 'gã pyri rai'i ki 'ei? Imojewagipyramũ etee sipo Ku'jywa 'ga ae katu'ogi pa, sa'e nã'ã jane re'ã. A'ere 'ã ereo ijewage'ema 'gã pype ekou rai'i— 'jau 'gã Pedro 'ga upe oje'ega 'upa.

<sup>4</sup> A'erauwe Pedro 'ga wekwawera mome'waupap 'gã nupe u'ama.

<sup>5</sup> —Naani. Jope pe tekou je teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe te'ỹina ai'i. A'e pype je taityuu resaka ai'i. Ae fayuwa 'jawe etee futat je esaka. Ywag awi ijyp turamũ. Tuwi te taitya. Taity

apou imotatusĩmũ. A'e pype je wyra tesirũmera resaka. <sup>6</sup> Wata ma'e, oyryryk ma'e, owewe ma'e 'jau je esaka ipype ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. <sup>7</sup>—A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega jee: “Ere efu'ama amũ jukau i'wau”, 'jau 'ga jee. <sup>8</sup> A'ere je 'i 'ga upe: “Naani. Wyraiwa 'agamũ jee. Nara'ui ore 'aga wyra jepi”, 'jau je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. <sup>9</sup>—A'eramũ 'ga aipo je 'eramũ oje'egu'japa jee nũ: “Naani. Aipo ere awi jeremiapofera mama'e upe. Je te 'ã aapo eneremi'uramamũ. A'eramũ ene aipo 'jawarũe'em jeremiapofera mama'e upe. Wyraiwa ere awi jeremiapofera upe”, 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>10</sup> —Muapyr etee 'ga oje'ega jee. Muapyt je upe 'ga je'eg ire taityuua wyra rerojewya erawau ywag ipe je wi nũ— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Tejewi ijeupir ire je te'ŷina tejea'aramũ ee. <sup>11-12</sup> A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega jeywyter ipe. “Muapyra 'gã 'ut owaẽma enee”, 'jau 'ga oje'ega jee. “Ekwaw iki 'gã nupi, ejuãge'emamũ futat. ‘Oo te je judeue'ema 'gã nupi?’ ere kasi ne. Ere ki ewau futat 'gã nupi”, 'jau 'ga jee. A'e pype muapyra kũima'e 'gã 'ua owaẽma jee— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. —Sesaria awi Koneriu 'ga 'gã mua jee. A'eramũ je tewau 'gã nupi, tejuãge'emamũ futat. Jope pewara 'gã amũ awau ore rupi. Seis 'gã awau ore rupi. Jejui 'ga rerowiaara 'gã, judeu 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. —Sesaria pe orowaẽm ire arawau orosou Koneriu 'ga rog ipe. <sup>13-14</sup> Oje'wyr ipe ore waẽmauwe 'ga wemiesagera mome'wau oree:

—“Ywagipewara 'ga 'ut amũ ojypa jee ai'i”, 'jau Koneriu 'ga imome'wau jee. “Jope pe 'gã amũ emono Simão Pedro 'ga rekaa. 'Ga tene mu'e Jejui 'ga ree 'jau”, 'jau 'ga jee. “A'eramũ ene ejekatu'oka epytuna 'gã netee”, 'jau ywagipewara 'ga jee. “A'eramũ je 'gã amũ monou ene rekaa ai'i”, 'jau Koneriu 'ga jee imome'wau— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>15</sup> —A'erauwe je Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea je amome'u 'ga 'gã nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —'Gã nupe je porogyta je 'amamũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype 'gã nerekwaramũ. Sooko 'ga jane upe imura ikue. Nan futat 'ga imua 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'awamũ Jejui 'ga rerowiaa— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. <sup>16</sup> —A'erauwe je tejea'aramũ Jarejararete 'ga je'eg are. “Juã 'ga ako pẽẽ mũ pymĩãu 'y pe ikue. A'ere nipo je anure te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri imogeu pẽ pype pẽnerekwaramũ” 'ga 'eawer are. “Nanuara upe pa 'ga 'i rakue”, 'jau je esaka ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>17</sup> —A'jea futat ajee 'ga U'agesage muri judeue'ema 'gã nupe nanẽ ai'i nũ. Sooko 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramũ U'agesage mura janee ikue. Nan tee futat 'ga U'agesage muri 'gã nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe. —Je na'earũi Jarejuwarete 'ga upe “Ereapo awi nan”, na'ea'uweri je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

<sup>18</sup> Aipo ojeupe 'ga 'eramũ Pedro 'ga upe oje'ega moywyrafenarera 'gã opika etee futat ajemogyau.

A'ere 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree. Judeue'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'ã 'gã tywera eremoit 'gã nui— 'jau 'gã 'ga upe. —Otywer awi 'gã poiriweramũ 'ã ene 'gã katu'oka. A'eramũ 'gã nanē awau amanũ re ene pyri nũ. Ore 'jawe futat 'gã ajemogyau ene pyri nakwaparimũ ete rũi futat— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, Pedro 'ga aipo mome'u re.

*Panape 'ga Saulo 'ga rerooawet*

<sup>19</sup> Estevão 'ga 'gã ijuka re Jejui 'ga rerowiaara 'gã okwasi'wau amunawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe rakue. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã wereko tywereterauwe futat 'gã okwasi'wau awau 'gã nui. Fensia ywy pe, Sipiri 'ypõ'õ me, Ātioki 'jawa amunaw ipe. Mĩmera pype 'gã okwasi'wau awau Jejui 'ga mome'wau. Judeu 'gã nupe etee futat 'gã awau ajemogyau imome'wau. <sup>20</sup> A'ere amumera 'gã oi imome'wau Judeue'ema 'gã nupe we. Sipiri pewarera 'gã, Sirene pewarera 'gã netee 'gã oi imome'wau Judeue'ema 'gã nupe.

—Werowiaramũ Jejui 'ga pē katu'ogi— 'jau 'gã 'gã nupe.

<sup>21</sup> Jarejuwarete 'ga pājēa wejue te 'gã wereko. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa peuwara 'gã nupe. Kwaiwete Ātioki pewara 'gã Jejui 'ga rerowiaa, ajemogyau 'ga remiayuwamũ.

<sup>22</sup> Anure Jerusareg ipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaar ypyarera 'gã 'gã nera renupa. “Kwaiwete Ātioki pewara 'gã nanē Jejui 'ga rerowiari nũ. Judeue'ema 'gã nanē 'ga rerowiaa nũ” 'e renupa. A'eramũ 'gã Panape 'ga monou

Ātioki pe 'gā nesaka. <sup>23-24</sup> Esage ma'e 'ga te poromū, Panaperamū. Werowiat te 'ga Jejuī 'ga. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramū 'ga a'eramū wesageramū akou.

A'eramū 'ga awau Ātioki pe Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nesaka etee ra'ne 'ga akou. “A'jea futat Janeruwarete 'ga esageramū 'gā nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga aku'iramū 'gā nee. A'eramū futat Panape 'ga 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

—Pe'je Jejuī 'ga rerowiaa a'jea futat pejejemogyau. Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne— 'jau Panape 'ga Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe.

Peu Panape 'ga rekoramū amumera 'gā nanē Jejuī 'ga rerowiaa nū, kwaiwete. <sup>25</sup> A'eramū Panape 'ga awau Tarsu pe Saulo 'ga rekaa. <sup>26</sup> 'Ga rekoar ire 'ga 'jau Saulo 'ga upe:

—Ere iruukwe je rupi Ātioki pe. Najepoirūi je teje'ega 'gā nupe— 'jau Panape 'ga Saulo 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe— 'jau Saulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gā awau ojewya Ātioki pe nū. Peu 'gā kwara mū mu'aa Ātioki pe. Peuwara 'gā 'gā imu'jau Jejuī 'ga je'eg are. A'eramū Ātioki pe ra'ne 'gā 'jau “Kristu 'ga remiayup” 'jau 'gā Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe rakue.

<sup>27</sup> Peu 'gā nekoramū 'gā amū awau Jerusareg awi Ātioki pe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā awau. A'eramū 'gā ajatykau 'gā nee. <sup>28</sup> Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amū rera Agapu. A'eramū 'ga afu'ama oporogytau 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou.

A'eramũ 'ga 'Agesagea 'ga mu'eukaa Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Anure nipo mama'ea teepawamũ jane wi. A'eramũ nipo jane najuejue etee futat ty'ara rerekou— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

'Ga 'eawer imũ etee futat ojeapou 'gã nupe anure. Krautiu 'ga 'wyriaramũ 'ga renamũ ojeapou 'gã nupe rakue.

<sup>29</sup> A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'jau ajaupe:

—Janepytuna 'gã ty'ara wereko, Judeja ywy pewara 'gã. A'eramũ jane ka'aranũũ monou jarepytuna 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ mono'oga 'gã nupe imonopyramũ. Ika'aranũũe'ema 'gã inãinãinĩ etee imonou. Ika'aranũũ kwai ma'e 'gã e'yjuu imonou 'gã nupe.

<sup>30</sup> A'eramũ 'gã 'jau Panape 'ga upe Saulo 'ga retee:

—Pe'je jareka'aranũũ rerawau 'gã nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ rerawau Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe Jerusareg ipe.

## 12

### *Tiago 'ga jukaawet*

<sup>1</sup> Anure Erote 'ga teewi Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete nũ. Erote 'ga judeu 'gã 'wyriara.

<sup>2</sup> A'eramũ 'ga Tiago 'ga ajuwonogukaa jyu pyu. Juã 'ga reki'yra 'ga Tiagoramũ. <sup>3</sup> Judeu 'gã nupe Tiago 'ga jukaa esage futat. A'eramũ Erote 'ga “esage nã'ã judeu 'gã nupe re'ã”, 'jau 'ga ojeupe.

<sup>4</sup> A'eramũ 'ga Pedro 'ga pyygukaa imunewukaa jefaruu 'gã nupe. Irũpãwẽa jefaruu 'gã 'ga rarũmũ



ajemogyau. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ nũ. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ nũ. Ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga rarũmũ.

Judeu 'gã ajatykau 'araiwa rupi, mani'oko'o jopype'ema 'wawa rupi. A'eramũ Erote 'ga 'jau ojeupe: “Judeu 'gã maraka teepaw ire Pedro 'ga tarurukat 'gã nupe 'gã nowase 'jau kwy. Tomogyta 'ga 'gã neape 'jau kwy. Nia'wyri 'ga, 'gã 'eramũ je 'ga jukaukaa”, 'jau Erote 'ga ojeupe numiamũ.

<sup>5</sup> A'eramũ 'ga Pedro 'ga munewukaa moromunepawa pype. 'Ga pofaa itaju pyu. Mukũja itaju pyu 'gã 'ga pofaa 'ga nuga. Kwaiwete jefaruu 'gã 'ga resakara. Tesiseis jefaruu 'gã 'ga resakara. A'eramũ ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga resaka 'ga rerekou.

—Kasi iẽmi ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã nuwi oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe Pedro 'ga ree.

—Emuẽmukat 'ga oree, ki Ku'jyp. Kasi 'gã a'e pe 'ga jukai ne. Narafutari ore 'ga jukaa— 'jau 'gã 'upa, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

### *Moromunepaw awi Pedro 'ga renuẽmawet*

<sup>6-8</sup> “Ai'iwe pa je Pedro 'ga rerurukari 'gã nowase kwy” Erote 'ga 'eawera ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Pedro 'ga renuẽmukaa jui. Tata 'jawe futat ywagipewara 'ga wenyfugamũ 'ua Pedro 'ga upe. Jefaruu põ'õ me Pedro 'ga 'ũina moromunepawa pype osea. Mukũi itaju pyu 'gã 'ga pofaa 'gã nee. Moromunepawa rokwar ipe nanẽ jefaruu 'ga 'ami iarũmũ nũ. A'etea ywagipewara 'gã 'ut ojesaukaa Pedro

'ga upe. A'eramũ ywagipewara 'ga Pedro 'ga jasi'ywyyka 'ga momaka 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Pedro— 'jau ywagipewara 'ga Pedro 'ga upe.

A'erauwe futat Pedro 'ga pofaawa jerawi 'ga wi ojetee futat.

—Ere epyapaawa munepa, eku'afaawa nanẽ nũ— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga iapou.

—Epiara munepa ere ejua je rupi— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

<sup>9-11</sup> A'eramũ Pedro 'ga afu'ama awau jefaruu põ'õ awi futat, awau ywagipewara 'ga rewiri. Tuwiiu moromunepawa. A'erauwe ywagipewara 'ga 'upa tenune Pedro 'ga upe, 'ga rerokwapa jefaruu pyu. A'eramũ 'gã awau okwapa ajepeja jefaruu pyu. Awau 'gã owaẽma itaju 'okwara upe. Pook. Ojeawopytymo'woka ojetee futat 'gã nupe. Awau 'gã uẽma ukawõ'õ me. Ukawõ'õ mũ rupi awauwe ywagipewara 'ga opojo'ogamũ 'ga wi awau ojeupia ywag ipe nũ.

A'erauwe Pedro 'ga apyakwafugamũ. “Kuu. A'jea futat nipo ajee je ãmi ra'e. Afayup sipo je pa a'e nakwe je re'ã”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. “Janeruwarete 'ga pa ywagipewara 'ga amut je renuẽma ra'e, Erote 'ga wi ra'e”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. “Toroo 'ga ijukau 'jau, e'i Erote 'ga jee numiamũ. Judeu 'gã nanẽ je juka are ifuwet nũ. A'ere Ku'jywa 'ga naje jukaukari 'gã nupe”, 'jau Pedro 'ga ojeupe.

<sup>12</sup> Ee weapyo re Pedro 'ga awau Mari ãẽ rog ipe, Juã Maku 'ga y ãẽ rog ipe. Peu 'gã kwaiwete 'upa Jarejuwarete 'ga mogytaw Pedro 'ga ree.

—Emuēm 'ga imua oree— 'jau 'gã 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>13</sup> A'e pype Pedro 'ga 'ua 'okwara mopoga 'gã nupe u'ama. Pog pog pog. A'eramũ 'gã nemi-ayuwa ãẽ, Rode ãẽ awau 'okwar ipe.

—Awỹja te poromũ ako?— 'jau ãẽ.

A'ere ãẽ 'okwara nuawopytymo'wogi esaka.

Aipo ojeupe 'eramũ Pedro 'ga oje'ega ãẽ upe:

—Je ako Pedroramũ— 'jau 'ga ãẽ upe.

<sup>14</sup> Aipo ojeupe 'eramũ ãẽ 'ga je'ega kwaapa. A'eramũ ãẽ aku'iramũ 'ga ree awau ujãna 'ga mome'wau 'gã nupe.

—Pedro kĩa 'ut u'ama 'okwar ipe— 'jau ãẽ 'gã nupe.

A'ere 'gã nuerowiari etee ãẽ.

<sup>15</sup> —Ene'me awi ã— 'jau etee 'gã ãẽ upe.

—A'jea futat— 'jau etee ãẽ 'gã nupe.

—Ywagipewara 'ga nipo! Pedro 'ga ree ojejuka ma'e 'ga nipo!— 'jau etee 'gã ãẽ upe.

—Naani. Pedro kĩa futat— 'jau etee ãẽ 'gã nupe.

<sup>16</sup> A'ere Pedro 'ga niojeri futari u'ama 'okwara mopoga pog pog pog.

Poje 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. A'jea futat nipo aipo kũi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'okwara rawopytymo'woka 'ga resaka.

—Kuu. A'jea futat ra'e kũi. Pedro 'ga futat ra'e kũi. O'meramũ sipo ãẽ 'i pa, sa'e nã'ã jane re'ã— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>17</sup> A'erauwe Pedro 'ga opo mowyri 'gã nupe, 'gã momika.

—Pe'je pejepika. Jeje'ega tepeenup 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga uēmawera mome'wau 'gã nupe.  
Imome'upaw ire

—Enupare'ema 'gã nupe nanē ki pemome'u nū.  
Ajepeja Tiago 'ga upe nanē ki pemome'u pejewau  
nū— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

Imome'upaw ire Pedro 'ga awau 'gã nui.

<sup>18</sup> Ai'iwetetewe jefaruu 'gã opaka. 'Ga faawera  
etee esaka.

—Tÿÿ. Marupi 'ga uēma ra'e 'ũ?— 'jau 'gã. —Uēm  
'ga ra'e nū'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'erauwe 'gã 'ga rekaa.

—Ojeawopytym agawewi futat nã'ã re'ã— 'jau  
'gã ajaupe.

<sup>19</sup> A'eramū 'gã 'wyriara 'ga, Erote 'ga 'gã monou  
'ga rekaa. A'ere 'gã nuesagi 'ga. A'eramū 'ga  
resake'emamū Erote 'ga jefaruu 'gã apisaukaa.

### *Erote 'ga manūawet*

Jefaruu 'gã apisiukar ire Erote 'ga awau Judeja  
ywy awi. Sesaria pe 'ga awau ajakawau.

<sup>20</sup> A'ere Erote 'ga mara'neramū Tiro pewara 'gã  
nee, Sidom ipewara 'gã nee we ra'e jepi. A'eramū  
'gã awau oporogytau 'ga upe. Sidom ipewat, Tiro  
pewat. Mīmera 'gã awau oporogytau. Sidom ipe  
nitywi mama'ea. Tiro pe nanē nitywi nū. A'eramū  
peuwara 'gã amū awau Erote 'ga upe.

Erote 'ga roga raarana 'ga upe ra'ne, Parasitu 'ga  
upe ra'ne 'gã awau oporogytau, 'ga mojrūmū ojee.  
Parasitu 'ga esage 'gã nupe. Nimara'nei 'ga 'gã nee.  
A'eramū 'gã 'ga upe ra'ne awau oporogytau.

—Ma'eramū te 'wyriara 'ga mama'ea namu-  
rukari oree? Nitywi mama'ea ore'wyr ipe. Ekwap  
eje'ega e'wyriara 'ga upe oree— 'jau 'gã awau 'ga  
upe.

A'eramũ Parasitu 'ga awau oje'ega Erote 'ga upe:  
 —Sidom ipewara 'gã, Tiro pewara 'gã netee 'ut  
 oporogytau enee ra'e numiamũ— 'jau 'ga awau 'ga  
 upe.

<sup>21</sup> —A'jea. “Ikoai'i 'gã tut oporogytau jee 'jau, e'i  
 'ga pẽ nupe”, ere ewau 'gã nupe— 'jau etee Erote  
 'ga 'ga upe.

A'erauwe Parasitu 'ga ruri 'jau 'gã nupe nũ:

—“Ikoai'i 'gã tut oporogytau jee 'jau”, e'i etee 'ga  
 pẽ nupe ko— 'jau 'ga awau 'gã nupe nũ.

A'eramũ 'gã awau etee nũ. Muapyt oser ire  
 'gã 'ua nũ. 'Gã nurauwe Erote 'ga 'wyrriara raity  
 munepa. 'Wyrriara raity munew ire 'ga awau 'wyr-  
 iara renawa 'arimũ wapyka 'ũina oporogytau 'gã  
 nupe. <sup>22</sup> Peu Erote 'ga pyriwara 'gã kwaiwete futat  
 ajemogyau. 'Ga porogyta 'ga renamũ 'ga pyriwara  
 'gã wafukaita.

—Maira futat 'ga. Naae 'jawewara 'ga rũi. Maire-  
 teete 'ga 'jawewara te nipo 'ã 'ũi oporogytau ja-  
 nee— 'jau 'gã ajaupe wafukaita.

Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Erote 'ga aku'iramũ etee  
 futat 'ũina. “Naani. Aipo pe'je awi. Namaira rũi  
 je. Aerefetee te je pẽ 'jawe”, 'jawe'em futat 'ga 'gã  
 nupe. Aku'iramũ etee 'ũina 'gã 'eawer are.

<sup>23</sup> A'erauwe Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga  
 mua. Ewo'iuu upe 'ga py'a monoogukaapap 'ga  
 wi furuk furuk furuk. A'eramũ 'ga monou 'ga  
 retyka wenawa 'ar awi põpẽn amanũmũ awau.  
 “Ku'jywa 'ga 'jawewara 'ga futat 'ga” 'e are Erote  
 'ga ku'iramũ, Janeruwarete 'ga amara'neramũ  
 'ga ree. A'eramũ ewo'iuu upe Erote 'ga py'a  
 monoogukaapap.

24 A'eramũ 'gã Janeruwarete 'ga mome'u mokwasi'wau, kwaiwete. A'eramũ amumera 'gã a'eramũ futat Janeruwarete 'ga rerowiaa kwaiwete. Erote 'ga manũnamũ 'gã Jarejuwarete 'ga pojeupa ajemogyau.

—Nia'wuri 'ga aipo 'eramũ ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã Erote 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. “Erote 'ga amanũ erujewi” 'ea 'gã imokwasi'wau amunawa pype, amunawa moyka.

25 Erote 'ga manũ re Panape 'ga Saulo 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe. Ka'aranũũ rerawau Jerusareg ipewara 'gã nupe.

—Ãtioki pewara 'gã ka'aranũũa werurukat oree pẽ nupe— 'jau 'gã 'gã nupe. —“Ty'ara upe 'gã nekoï” 'ea 'gã wanup. A'eramũ 'gã ka'aranũũ rerurukaa oree pẽ nupe— 'jau 'gã imonou 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wuriara upe ka'aranũũ mono re Panape 'ga ojewya awau Ãtioki pe Saulo 'ga retee nũ. Pe awi 'gã kunumĩũũ 'ga rerawau ojeupi, Juã Maku 'ga rerawau.

## 13

### *Saulo 'ga retee Panape 'ga ataawet*

1 Peu Ãtioki pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ajemogyau. 'Ga je'eg are moromu'jara 'gã nanẽ nũ. Panape 'ga, Saulo 'ga, Simão 'ga, Lusu 'ga, Manaẽ 'ga. Mĩmera 'gã Janeruwarete 'ga je'eg are moromu'jara 'gã ajemogyau Ãtioki pe, Jejui 'ga rerowiaara 'gã pype. Simão 'ga ipiũnũũ. A'eramũ 'gã Piũnũũ 'jau 'ga upe. Lusu 'ga Sirene pewarera. Manaẽ 'ga waranupa Erote 'ga retee rakue. Aipo Erote 'ga

'ūina 'wyriaramū Garireja ywy pewara 'gã nupe rakue.

<sup>2</sup> Aipo 'gã ajatykau oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Ojemi'ware'ema futat 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta enune. A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega 'gã nupe:

—Pemū'ē 'gã amū jee, je upe oporowyky ma'eramū— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe. —Panape 'ga, Saulo 'ga. Mīmera 'gã etee ki pemū'ē jee. Toporowyky 'gã jee 'jau— 'jau 'ga oje'ega 'gã nupe.

<sup>3</sup> Ojemi'ware'emawe futat 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gã opo monou 'gã apyte'rarimū. A'ere 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau kwe pe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe Panape 'ga awau Saulo 'ga retee.  
<sup>4-5</sup> Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã monou kwe pe.

—Pe'je pejewau kwe pe Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe— 'jau Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau. Serusia pe 'gã awau. Juã Maku 'ga awau 'gã nupi 'gã poaawamū. A'e awi 'gã awau yaru pype u'aa 'ypō'ōū me awawamū, Sipiri pe awawamū. 'Gã awau Saramina 'jawa amunaw ipe ra'ne ra'ne awau ojekoka. Owaēm ire 'gã awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'gã awau osou imome'wau. <sup>6</sup>'Gã nupe imome'upaw ire 'gã awau 'ypō'ōū raapa. Awau owaēma Pafusi 'jawa amunaw ipe nū. Peu owaēm ire 'gã pājetywera 'ga rekoaa. Barjesusi 'ga rera. Judeua 'ga. A'ere grego 'gã je'eg imū Erimasi 'ga rer irūa.

—Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ—  
'jau futatee o'meramũ 'gã nupe ra'e jepi.

<sup>7</sup> Aipoa pãjětywera 'ga Sergiu Paulo 'ga jekoty'aawa. Sergiu Paulo 'ga 'wyriaramũ 'ypõ'õ mewara 'gã nupe. 'Wyriara esage 'ga te poromũ. I'akwaap te 'ga.

A'eramũ 'wyriara 'ga Panape 'ga renũina Saulo 'ga retee.

—Pe'je pejejua 'au je pyri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau jee. Taenup Jarejuwarete 'ga porogytafera 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>8</sup> A'ere pãjětywera 'ga nafutari 'gã nura 'gã porogytaa 'ga upe. Nafutari 'ga Sergiu 'ga Jejui 'ga rerowiara. A'eramũ 'ga oporenuwiwere'emamũ 'gã nee.

—Ereapyaka awi 'gã nee. O'meramũ te 'gã 'i akou— 'jau pãjětywera 'ga ojekoty'aawa 'ga upe.

<sup>9</sup> Aipo 'ga 'eramũ Saulo 'ga amã'jãu 'ga ree. Saulo 'ga mukũ 'ga rera. 'Ga rer irũa Paulo. A'eramũ Paulo 'ga 'ga resaka katu katu u'ama. Amara'neramũ 'ga ree.

—Ma'eramũ ene aipo 'jau ki 'ei— 'jau Paulo 'ga 'ga upe, 'ga reakwara resaka u'ama.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea Paulo 'ga rerekou. A'eramũ 'ga 'ga pojeupe'ema futat oje'ega 'ga upe:

<sup>10</sup> —Ene mama'eukwaawa 'wyriara upe oporowyky ma'eramũ epije ete ekou kũi — 'jau Paulo 'ga pãjětywera 'ga upe. —Ene te 'ã mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa. Enetywerete ene ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ã e'me are te ereko. Ajee 'ã nerefutari esage ma'ea. Nereapoa'uweri futari 'ã esage ma'ea ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Mama'e



tywera etee tãmējẽ 'ã ereapo ekou. Jarejuwarete 'ga 'ã ereje'ẽwu'jag ekoete ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ ene epoire'ema etywer awi 'ũ?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. <sup>11</sup> —Ma'eramũ nipo 'ã Janeruwarete 'ga ene rereko tyweri. Enerea mowewaiwi ene wi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe 'ga weawewamũ. A'eramũ futat 'ga akou ojerowarowaka etee futat.

—Tÿÿ. Maran te 'awamũ je rekoi nũ? Pe'je pejeju je popyyka je rerawau je'wyr ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga amũ 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe. <sup>12</sup> Aipo 'ga rea wewa resaka Sergiu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. Jarejuwarete 'ga je'eg are amu'eramũ 'ga 'jau: “Janeruwarete 'ga esage”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ 'ga rerowiaa.

<sup>13</sup> Aipo re Paulo 'ga awau pe awi nũ, Pafusi 'jaw awi nũ, opytuna 'gã netee. Yaruu pype 'gã u'aa awau Periga 'jaw ipe. Pãfiria ywy pe Periga 'upa.

A'ere Juã Maku 'ga nooi kwe pe 'gã nupi. Pãfiria ywy awi futat 'ga jewyri 'gã nui, 'ua oje'wyr ipe nũ, Jerusareg ipe nũ. <sup>14</sup> A'eramũ Paulo 'ga etee awau Panape 'ga retee Ætioki pe. Pisiri ywy pe aipoa Ætiokia amunawa 'upa.

Morowykye'ema rupi 'gã awau judeu 'gã jatykaaw ipe. 'Gã awau osou wapyka enupa. 'Ga amũ Moisesi 'ga remikwasiarera pe mogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera pe nanẽ imogytau 'gã nupe nũ.

<sup>15</sup> Imogytapaw ire peuwara 'gã 'wyrara 'gã oje'ega monou 'gã nupe:

—Ityp te mama'e mũ pñemimome'ua oree ore muekõẽãjawamũ? Pejejemikwaawa pemome'u oree— 'jau 'gã oje'ega monou 'gã nupe.

<sup>16</sup> Aipo 'eramũ Paulo 'ga afu'ama opo mowya 'gã momika.

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Pẽẽ mũ judeua. Judeue'ema pẽẽ mũ nanẽ nũ. Najuejue etee futat 'ã perowiat Jarejuwarete 'ga. Judeue'emamũ nanẽ 'ã perowiat 'ga nũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

<sup>17</sup> —Ymã te Janeruwarete 'ga judeuramũ oreypy 'gã mũ'ẽi 'gã nui rakue. Ojeupe futat 'ga 'gã mũ'jãu, 'gã momytuna. Egitu ywy pe 'gã nekoramũ 'ga 'gã momytuna ojeupe wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Na'gã ywya rũi agawewi peu Egitu ywya. A'etea 'gã ajemogyau peu. Pe awi Janeruwarete 'ga 'gã nerua opãjẽ mũ futat rakue. A'ere 'gã awau watau kwe pe ajemogyau. <sup>18</sup> Kwarêta kwara mu'aa 'gã awau ajemogyau watau amunawe'em ipe futat. Nitywi amunawa 'gã waw ipe. Nia'wyrĩ agawewi futat 'gã Jarejuwarete 'ga upe. A'etea Janeruwarete 'ga ojejuka 'gã nee rakue— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

<sup>19</sup> —Kanaã ywy pe 'gã waẽm ire Janeruwarete 'ga peuwara 'gã apisaukaa 'gã nupe. Sete amunawa pype Janeruwarete 'ga 'gã motaukarukaa rakue, mama'e tywera apoaramũ rakue. 'Gã ywy pojekaukaa 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga aipo ywy monou judeu 'gã nupe, wemiayuwa 'gã nupe, 'gã nupawamũ. A'eramũ 'gã ma'ea futat aipo ywya. Namutamutat 'gã ajemogyau aipo ywy pe. <sup>20</sup> Kwaturu sêtu sĩkwẽta kwara mu'aa ajemogyau aipo ywya ojeupe imonopyrera

pype. 'Awamũ je judeuramũ oreypy 'gã nee Jarejuwarete 'ga jejukaawera mome'ui pẽ nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—A'ere Janeruwarete 'ga 'gã amũ monou imogou 'wyriraramũ 'gã nupe. Anure Janeruwarete 'ga Samueu 'ga mogou 'wyriraramũ 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Samueu 'ga. <sup>21</sup> 'Ga sawa'erauwe 'ga pytuna 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: “Ga amũ emyi 'wyriraramũ oree”, 'jau 'gã 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

—A'erauwe Janeruwarete 'ga Sau 'ga mogoi 'wyrirareteramũ 'gã nupe. Sau 'ga Kisi 'ga ra'yra 'ga. Pẽjamĩ 'ga juapyrera 'ga. Kwarêta kwara rupi 'ga akou 'wyriraramũ. A'ere 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ Janeruwarete 'ga opoia Sau 'ga wi. A'eramũ 'ga Davi 'ga etee imogou 'ga py'rau nũ. Davi 'ga 'ga imogou 'ga renawer ipe nũ. <sup>22</sup> “Davi 'ga Jese 'ga ra'yra 'ga. 'Ga jeremifutara wapo a'jeteetewi jee”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe. “Ma'eramũ je 'ã jeporomutaramũ 'ga ree. Jeje'ega 'ga 'ã wenup akou. A'eramũ je 'ga mogou 'wyriraramũ pẽ nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe.

<sup>23</sup> —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe rakue: “Davi 'ga juapyrama nipo je amut amũ pẽ nupe, petywera moiawamũ”, 'jau 'ga 'ã rakue. A'eferupi te aje ako 'ga Jejui 'ga muri rakue, Israeu juapyramũ oree rakue, oretywera moiawamũ rakue. U'eawer imũ etee futat ako 'ga Jejui 'ga muri rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

<sup>24</sup> —Jejui 'ga rur enune 'ã Juã Batista 'ga awau judeu 'gã mu'jau rakue. “Pejetywer awi pepoit.

Pejetywer awi pepoiramũ tapymĩ pëë 'y pe 'jau", 'jau 'ga 'ã 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. <sup>25</sup>—Oporowykypaw enune 'ã Juã 'ga oporonupa ee 'gã nupe rakue: “Je kwaap te pejepe? Naje rũi Janeruwarete 'ga remimurera. A'ere te 'ga ruri je rewiri”, 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue. “Je rewiri te 'ga rekoi. Kũima'eeteete 'ga. Je akotee ma'ea te. A'ere 'ga te kũima'eeteetea. Apoat te je 'ga tekou”, 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>26</sup> —Nan Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee. Abraão 'ga juapyreramũ, judeuramũ oreë 'ga imua rakue. Pë nupe judeue'emamũ nanë 'ga oje'ega mua 'awamũ nũ. A'eramũ pëë 'awamũ pëë nanë 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ pejemogyau ore 'jawe. A'eramũ 'ga oje'ega mua janee: “Pejetywer awi pëpoiriweramũ je imoiri pë nui”, 'jau 'ga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama. <sup>27</sup>—A'ere Jerusareg ipewara 'gã nokwaawi “Jejui 'ga aetywera moiara” 'ea. 'Gã 'wyrria'ri miamũ futat nokwaawi 'ga imoira. Morowykye'ema rupi 'gã ajatykau, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera mogytau. A'ere 'gã naeapyoi futari 'gã porogytafer are. Ymã te 'gã Jejui 'ga juka are ka'arana kwasiari inuga janee rakue. A'eferupi tee futat ajee ako 'gã 'ga jukaukari Piratu 'ga upe rai'i. Jarejuwarete 'ga je'egawer imũ etee futat 'gã 'ga jukau rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

—'Ga 'ã esage agawewi futat. A'etea 'ã 'gã amũ “nia'wyrri 'ga akou” 'gã e'i futatee Jejui 'ga upe rai'i.

<sup>28</sup> A'eramũ 'gã 'jau Piratu 'ga upe: “Ejukaukat 'ga”,

'jau 'gã 'ã Piratu 'ga upe 'ga jukaukaa ekoete rai'i—  
'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

29 —A'ere Janeruwarete 'ga oje'egawer imũ  
etee futat 'ga jukaukari. Ymã we futat te 'ã  
Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran  
are inuga janee rakue. A'eramũ 'gã a'eferupi tee  
futat 'ga jukau 'awamũ rai'i. 'Ga manũ re 'gã 'ga  
mua 'ga mojypa 'ypeywar awi. 'Ga mojoyw ire  
'gã 'ga rerawau ita kwara pype 'ga nuga. 30 A'ere  
Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee nũ. Amanũ  
agawewi futat 'ga. A'etea 'ga oferaw etee futat.  
Janeruwarete 'ga 'ga moferapa etee futat nũ— 'jau  
Paulo 'ga u'ama 'gã nupe imome'wau.

31 —Omoferaw ire 'ga ojesaukaa ojeupi Garireja  
ywy awi 'ut ma'efera 'gã nupe. Kwarêta 'ara rupi  
'ga ojesaukaru'jau'japa akou 'gã nupe. 'Awamũ  
'ga resakarera 'gã awau akou 'ga mome'wau judeu  
'gã nupe. 32 Ore nanē nũ arajua 'awamũ 'ga  
mome'wau pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. 33 —  
Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Ga manũ re  
je te 'ã teja'yra 'ga amoferap”, e'i 'ga janepypy 'gã  
nupe rakue. “A'eramũ 'ga amanũ'u'jape'ema”, 'jau  
Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gã nupe  
rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —U'eawer imũ  
etee futat 'ga Jejuí 'ga moferawi. Ymã 'ga amũ  
Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are  
janee rakue, Saumu 'jaw are rakue:

“Awamũ je ene mogoi teja'yramũ.

'Awamũ je rekoi eneruwamũ”,  
'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Saumu 'jaw are rakue.  
Jejuí 'ga upe 'ga aipo nuga rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

34 —A'ere Janeruwarete 'ga oje'ega wa'yra 'ga feraw are rakue nũ.

“Amoferaw etee nipo je ene nũ eneme'emamũ futat nipo”, 'jau 'ga 'ga upe,

'jau 'ga 'ã inuga ka'aran are janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

—“Ymã te je 'i Davi 'ga upe ikue: Mama'e esagea tomono ene upe 'jau, a'e je 'ga upe ikue.

A'eramũ je 'awamũ mama'e esage monou 'ga juapyreramũ pẽ nupe te'eawer imũ etee futat”,

'ea nanẽ Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. Aipoa nanẽ 'ga Jejui 'ga ree inuga rakue nũ.

35 —A'ea Davi 'ga inuga rakue nũ:

“Ene te 'ã ejemiayuwa 'ga reumera neremone-mukari, esage ma'e 'ga reumera neremone-mukari”,

'jau Davi 'ga inuga ikwasiaa rakue nũ— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

36 —Amanũme'ẽwe Davi 'ga akou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat oporowykyau rakue. A'ere 'ã Davi 'ga manũi rakue. A'eramũ 'gã 'ga rerawau ityma rakue, 'ga pytuna pyri rakue. Onemamũ 'ã 'ga opytunera 'gã 'jawe etee futat rakue. A'eramũ 'ga naojee rũi ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. 37 Jejui 'ga ree te 'ga ikwasiasi inuga janee rakue. Jejui 'ga manũ re 'ã Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rakue. A'eramũ 'ga 'ã oneme'emamũ rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

38-39 —Peenuw esage ki je 'ga mome'ua pejejeupe. 'Ga etee futat aetywera ope'a ae wi. Ae

werowiarāmũ 'ga ipe'ai ae wi— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

—Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. A'ea Moisesi 'ga okwasiat inuga janee rakue. A'ere 'ga remikwasiarera nomoiri aetywera ae wi. Jejui 'ga etee werowiarāmũ aetywer awi ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>40-41</sup> —Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amũ upe rakue, Apakuki 'ga upe rakue.

“Je te 'ã Pēnuwaretea.

Oporowyky agawewi je ako tekou pē pype ikue.

A'etea 'ã naje rerowiari pejepe.

Pē mu'e agawewi nipo 'ga amũ.

A'etea nipo jeje'ega neperowiari futari.

Perekoemã etee nipo jeje'ega.

A'eramũ nipo pēē pejemanũmũ futat je rerowiare'emamũ. Naje rerowiaara rui pēē.

A'eramũ ki pēē pejekyllau pejejemogyau pejemanũ awi”,

'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

—Pejea'gu ki pejejemogyau 'ga je'ega rerekoemã awi. 'Ga je'ega rerekoemã awi pejejea'gue'emamũ ywawuje futat pemanũ, 'ga 'eawer imũ etee futat— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

<sup>42</sup> Oporogytapaw ire Paulo 'ga uēma Panape 'ga retee judeu 'gã jatykaaw awi nũ. Jui 'gã emamũ 'gã amũ 'jau 'gã nupe:

—Iko morowykye'ema rupi ki pejot 'au nũ, aipo morogyta mome'wau oree nũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Nai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

<sup>43</sup> A'eramũ aipo mome'u renuparera 'gã amũ awau 'gã nupi. Judeu 'gã awau 'gã nupi. Judeue'ema 'gã nanẽ amũ awau 'gã nupi nũ. Janeruwarete 'ga 'gã werowiat. A'eramũ 'gã a'eramũ awau 'gã porogyta renupa 'gã nupi. 'Gã nerawaw ipe Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe Panape 'ga retee.

—Janeruwarete 'ga 'ã esage janee. Werowiaaramũ 'ga ojejukau esage jane ree. Werowiare'ema 'gã nee te ajee 'ga 'ã nojejukai futari. A'eramũ pẽẽ 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau pe rupi 'gã nerekou.

<sup>44</sup> Iko morowykye'ema rupi 'gã ojewya 'ua nũ, Judeu 'gã jatykaaw ipe nũ. A'eramũ peuwara 'gã ajatykau 'gã nee, 'gã porogyta renupa nũ. A'eramũ 'gã awaupap ja'wyja'wy 'gã nupi Jarejuwarete 'ga porogyta renupa.

<sup>45</sup> A'eramũ 'gã ojewi opytuna 'gã opap ja'wyja'wyrãmũ judeu 'gã amũ 'gã nerekoayau.

—O'meramũ 'gã 'i akou pẽ nupe. Nia'wryi 'gã. Pẽ mu'e tyweruu 'gã akou. O'meramũ te 'gã 'i akou— 'jau judeu 'gã opytuna 'gã nupe, ojewi 'gã opap ja'wyja'wyrãmũ 'gã poromũ 'jau.

<sup>46</sup> A'ere aipo ojeupe 'eramũ Paulo 'ga je'egi etee 'gã nupe, Panape 'ga retee.

—Neperowiari 'ã Jarejuwarete 'ga. Nepẽoweri etee 'ã 'ga pyri. Pẽ nupe ra'ne agawewi ako ore 'ga mome'ui ai'i. A'ere 'ã 'ga neperowiari etee ako ai'i— 'jau Paulo 'ga oje'ega judeu 'gã nupe, 'gã pojeupe'ema futat. —Au'je ajee ore pẽ nupe imome'u



re. Oropoir ore 'awamũ pẽ nui. Judeue'ema 'gã nupe te ore oi 'ga mome'wau— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>47</sup> —Ymã te Janeruwarete 'ga 'i janee rakue:

“Amũ'ẽ je pẽẽ 'gã nupe teje'ega mome'waramũ,  
judeue'ema 'gã nupe teje'ega  
mome'waramũ.

'Ga 'ã ae katu'ok, pe'je ki 'gã nupe.

Oje'ega rerowiaaramũ 'ga ae katu'ogi, pe'je ki 'gã nupe”,

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>48</sup> A'e renupa judeue'ema 'gã wekõẽãjamũ ajemogyau.

—Esage te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ futat 'gã aku'iramũ ajemogyau 'ga je'eg are. A'eramũ 'gã amũ Jarejuwarete 'ga rerowiaa. Jarejuwarete 'ga remipyyrũmera 'gã 'ga rerowiaa. 'Gã amũ Janeruwarete 'ga ipyyrũmũ ojepyriwaramũ nakwaparimũ warãu rũi. Aipo 'gã futat 'ga rerowiaaramũ ajemogyau.

<sup>49</sup> A'eramũ futat 'gã awau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Jarejararete 'ga je'ega mokwasi'wau awau 'gã nupe. <sup>50</sup> A'ere judeu 'gã amũ mara'neramũ Paulo 'ga ree Panape 'ga reete. A'eramũ 'gã awau 'wyrria'ri 'gã nanẽ imamara'neukaa 'gã nee nũ. Peu 'gã pyri kũjãmera 'gã amũ ajemogyau. Ka'aranũũ kwai ma'e 'gã. Judeue'ema agawewi. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa. 'Gã nanẽ 'gã imamara'neukaa Paulo 'ga ree nũ. A'eramũ 'gã a'eramũ 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'gã Paulo 'ga upe Panape 'ga retee.

<sup>51</sup> A'erauwe 'gã awau. O'wyawe 'gã opyapaawa mososoka opy awi inupānupāu ajuee, 'yja mototoka jui. 'Gã nee Janeruwarete 'ga jejukae'ema resaukaawamū 'gã opyapaawa nupānupāu ajuee 'gã nupe.

—Jeju 'ga 'ã ore oromome'u arakou pē nupe numiamū. A'ere 'ã 'ga neperowiari etee. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga amara'neramū pē nee. Werowiare'emamū 'ga pē katu'oke'ema futat— 'jau 'gã 'gã nupe. —A'eramū nipo pēē mama'eukwaawa rapyaw ipe futat pejewau— 'jau 'gã 'gã nupe opyapaawa nupānupāu ajuee.

A'eramū futat 'gã awau Ikoniu 'jaw ipe.

<sup>52</sup> A'ere Jeju 'ga rerowiaara 'gã ku'iramū ajemogyau, Ātioki pewara 'gã. Janeruwarete 'ga 'Age-sagea 'gã nerekou.

## 14

<sup>1</sup> Ikoniu 'jaw ipe nānēwējēmī nū. Ikoniu 'jaw ipe owaēm ire 'gã awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe nū. A'eramū 'gã Jeju 'ga rerowiaa, kwaiwete. Judeu 'gã judeue'ema 'gã netee Jeju 'ga rerowiaa nū. <sup>2</sup> A'ere judeu 'gã amū Jeju 'ga nuerowiari. A'eramū 'gã Paulo 'ga je'ēwu'jaga futatee 'gã nupe. Panape 'ga nanē 'gã ije'ēwu'jaga nū. Judeue'ema 'gã nupe 'gã je'ēwu'jaga. A'eramū judeue'ema 'gã nanē 'gã futare'ema nū. <sup>3</sup> A'etea futat 'gã ako namutamutat peu Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe, okyjawe'em futat akou Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Janejararete 'ga 'ã ojejuka esage jane ree. Werowiamũ 'ga ae katu'ogi— 'jau 'gã imome'wau 'gã nupe.

A'eramũ taetu Janerwarete 'ga aku'iramũ 'gã nee. “A'jea futat 'gã jeje'ega mome'ui ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ taetu 'ga opãjẽ esage mua 'gã nupe. A'eramũ taetu 'gã aeremiapoe'ema apou akou. A'e resakara 'gã oporesagamũ 'gã nee. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'gã 'ea. Sã'ã Janerwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukara 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>4</sup> A'ere naju'jaju'jawe tee rũi 'gã poromutaramũ Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramũ amumera 'gã etee oporomutaramũ judeu 'gã nee.

<sup>5</sup> A'eramũ 'gã ajatykau ojemoywyradena 'gã nee. Judeu, judeue'em. Mĩmera 'gã ajatykau o'wyrria'ri 'gã netee. Ita pyu 'gã juka are 'gã afueweramũ.

—Pe'je ajee ita pyu sijuka 'gã 'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>6</sup> A'ea 'ga amũ enupa. A'eramũ 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe.

—Ita pyu pẽ juka are 'gã fueweramũ ki 'ei— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Pe'je ajee soo jareka'jama 'gã nui— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i. Ere ajee iruukwe— 'jau Panape 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'gã oka'jama jui. Likonia ywy pe 'gã awau oka'jama. Listra 'jawa 'upa Likonia ywy pe. Teripe 'jawa nanẽ 'upa Likonia ywy pe futat nũ. <sup>7</sup> Kwe pe 'gã awau akou morogyta esage mome'wau 'gã nupe.

—Werowiarāmũ Jejuĩ 'ga aetywera pe'ai ae wi—  
'jau 'gã awau akou imome'wau 'gã nupe.

<sup>8</sup> Listra 'jaw ipe ipyteu ma'e 'ga 'ũina wapyka.  
Nuatai futari 'ga u'aa ypy we futat.

Peuwara 'gã nupe Paulo 'ga Jejuĩ 'ga  
mome'uramũ ipyteu ma'e 'ga nanẽ 'ũina enupa  
nũ. <sup>9</sup> A'eramũ ipyteu ma'e 'ga 'jau ojeupe 'ũina.  
“Kuu. Arowiat pa je 'ga kwy. Tajekatu'ok 'ga 'jau  
kwy”, 'jau 'ga 'ũina ojeupe tee futat.

Poje Paulo 'ga amã'jãu iteu ma'e 'ga ree.  
“Werowiat pa ipyteu ma'e 'ga Jejuĩ 'ga 'ũina ra'e”,  
'jau 'ga ojeupe. <sup>10</sup> A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am jui— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

A'erauwe ipyteu ma'e 'ga pori pym afu'ama  
awau watau. <sup>11</sup> A'eramũ futat 'ga fu'ama resakara  
'gã wafukaita:

—Kuu. Nakũima'e 'gã nũi ra'e nũ'ũ. Maira 'gã te  
'ut owaẽma janee ra'e— 'jau 'gã Paulo 'ga upe, iteu  
ma'e 'ga mafu'amamũ.

Oje'eg imũ etee 'gã ajemogyau wafukaita.  
A'eramũ Paulo 'ga 'gã afukaja kwaape'ema.

<sup>12</sup> A'eramũ 'gã omaira rera nuga 'gã nee. Jupete  
'gã inuga Panape 'ga ree. Paulo 'ga oje'ega u'ama  
'gã nupe. A'eramũ 'gã Mekuriu nuga 'ga ree.

<sup>13</sup> 'Gã maira roga, Jupete roga, 'ũina amu-  
nawa rowase. 'Gã maira rog are omaenun  
ma'e 'ga mukũja kwatau rerawau 'ywotyra reewe.  
'Ywotyra monou kwatau are.

—Simuoryp Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau.  
Maira futat 'gã na'e. Sijuka kwataua iapyau 'gã  
nupe— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

<sup>14</sup> A'e resakawe Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Kuu. Maran te 'gã “kwataua sijuka 'gã nupe”, 'gã 'i janee 'wei?— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga upe etee te 'ã ae kwatau jukai iapyau rakue. Jane upe niapyawarũi— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gã awau ujãna wafukaita 'gã nupe.

<sup>15</sup> —Pẽ'me eteete awi nũ'ũ. Pẽ 'jawewara te ore. Namaira rũi ore— 'jau 'gã 'gã nupe.

Waity monoroka awau 'gã nepejãna wafukaita. 'Gã jemuaẽma 'gã nerekou 'gã naity monorogukaa 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau kwatau apisi are ifuwet ma'e 'gã nupe:

—Jejuĩ 'ga je'eg are te ore ruri pẽ mu'jau— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —Au'je ki maira'me rerowiar ire 'awamũ. Jejuĩ 'ga 'ã ako ma'ea. A'eramũ pẽẽ 'ga etee erowiaa ete Jarejuwarete 'ga retee. 'Gã te ako ma'ea. 'Gã nupe etee peporogyta etee. 'Gã te aeje'ega wanup— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. — 'Aga maira'me a'agawa peje'ega nuenuwa'uweri. A'eramũ pẽẽ pejepoia jui. Jarejuwarete 'ga te perowiat. 'Ga te namanũa'uweri. Aeje'ega wanup ojeupe aeje'egamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —'Ga te 'agamũ ywya wapo rakue. Mama'ea wapo katu katu rakue. Ywaga 'ga iapou. Wyra, wyra'i, ipira, 'y. Nitywi futari mama'e mũ 'ga remiapoe'emera. Ma'eramũ 'ã ae 'ga remiapofer imũ etee futat 'ga kwaawi— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. <sup>16</sup> — Ymã te Janeruwarete 'ga janeremifutara apoukari etee janee rakue. <sup>17</sup> A'ere jane 'awamũ 'ga remiapofera esage resagi. A'eramũ jane 'ga remiapofer imũ etee futat 'ga kwaapa. 'Ga te 'ã amana amut janee. 'Ga te 'ã mama'e motyarũmũ ityarama rupi

etee futat. Aeremi'ua nanē nū. 'Ga te 'ã imua janee nanē nū. Mīmera 'ga 'ã iapou katu katu ae maku'iawamū— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>18</sup> A'ere aipo 'gã 'eramū miamū 'gã kwatau juka are 'gã fueweramū etee futat. <sup>19</sup> A'e pe judeu 'gã amū 'ua owaēma 'gã nupe. Ātioki 'jaw awi 'gã 'ua. Ikoniū 'jaw awi 'jau. Ikoniū 'jaw ipe 'gã nekoramū judeu 'gã amara'neramū 'gã nee rai'i. A'eramū Paulo 'ga ojee 'gã mara'neramū awau ajepeja amunaw ipe Panape 'ga retee. A'ere 'gã nee imara'ne ma'e 'gã oi tee 'gã newiri. A'e 'gã poromū 'ut o'meramū 'gã nekwaw ipewara 'gã nupe.

—Nia'wyri noko 'gã— 'jau futatee 'gã 'gã nupe.

A'eramū aipo amunaw ipewara 'gã nanē amara'neramū 'gã nee nū. “Nia'wyri noko 'gã”, 'ga 'e futateeramū.

A'eramū 'gã Paulo 'ga apiau ita pyu 'ga rerekou. A'eramū 'gã Paulo 'ga jukawaipa ita pyu.

A'eramū 'gã 'ga rerawau eroyryryka amunaw awi. 'Ga rerawau inuga yty apy'rarimū. “Amanū nipo 'ga re'ã”, 'jau 'gã 'ga rerawau inuga ejaa.

<sup>20</sup> A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã oi 'ga ywyri ajatykau. Ojeywyri 'gã jatykaramū 'ga oferapa 'gã nupe nū. Afu'ama awau amunaw ipe osou nū, Panape 'ga retee nū. Ai'iwe Paulo 'ga Panape 'ga retee awau pe awi. Ajepeja amunaw ipe Teripe 'jaw ipe awau ajukaaiw ire nū.

<sup>21</sup> Peu Teripe 'jaw ipe Paulo 'ga Panape 'ga retee Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nū:

—Jejui 'ga werowiarāmū 'ga ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe, Teripe 'jaw ipewara 'gã nupe.

A'eramū kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa.

A'ere 'gã awau ojewya wekwawera amunaw ipe nũ. Litra, Ikoni, ãtioki. Mĩmera amunaw ipe 'gã awau ojewya nũ. ãtioki 'upa Pisiri ywy pe. <sup>22</sup> A'ea wekwaw ipewara 'gã nupe oporogytau, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

—Pěẽ 'ã Jejui 'ga rerowiaara. A'eramũ pẽẽ pejeku'iramũ, peje'arasige'emamũ. Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gã nipo “O'meramũ te 'gã 'i”, e'i pẽ nupe. “Nia'wyrĩ Jejui 'ga rerowiaara”, e'i pẽ nupe, pẽ nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere kasi Jejui 'ga rerowiara peetyg ine. Pejejemogypyka etee Jejui 'ga ree. “Ga rerowiar awi oropoire'em ire ore oi ywag ipe anure”, pe'je etee ki pejejaupe— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gã nupe. —“Janeruwarete 'ga ore'wyrĩara”, pe'je ete ki pejejaupe, aipo 'gã 'eramũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

Akou amunawa moyka, awawera amunaw ipe etee te futat 'gã awau akou 'gã mu'jau nũ.

<sup>23</sup> A'eramũ futat 'gã amunaw ipe owaẽmawe 'gã 'ga amũ muẽma imogou 'wyrĩaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe, pastor 'jawa mogou 'gã nupe. Peu amunaw ipe owaẽmawe nanẽ nũ nãñewẽjẽmĩ futat imuẽma imogou 'gã nupe. Aipo apo re 'gã ojemi'ware'ema Ku'jywa 'ga upe oporogytaawamũ:

—Ku'jyp. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrĩara 'gã nee ore oroje'ega monoi enee. Ojemogypyk 'gã ene ree. A'eramũ ene ejejukau 'gã nee— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee.

<sup>24</sup> A'ere Jarejuwarete 'ga upe oje'ega mono re awau nũ. Awau Pisiri ywy raapa. Awau Periki

'jawa amunaw ipe, Pãfiria ywy pe 'up ma'e pe.

<sup>25</sup> A'e pe 'gã Jejuí 'ga mome'wau peuwara 'gã nupe nũ. A'e awi 'gã awau Ataria 'jawa amunaw ipe nũ. Ataria 'upa 'yẽ'ẽ 'arimũ. <sup>26</sup> A'e pe 'gã yaruú pype u'aawa mepyau. Awau ojewya 'uawera amunaw ipe Ātioki pe nũ, Siria ywy pe 'up ma'e nũ. A'ea amunaw awi 'gã o enune Jejuí 'ga rerowiaara 'gã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rai'i: “Ejejuka esage ki 'gã nee 'gã nerekou. Eneje'ega 'gã oo imome'wau akou kwe pe. A'eramũ ene ejejukau 'gã nee”, 'jau 'gã oje'ega Ku'jywa 'ga upe rai'i. Aipo Jarejuwarete 'ga upe 'gã 'e re Paulo 'ga awau watau Panape 'ga retee akou Jejuí 'ga mome'wau rai'i. A'ere 'gã aipo 'gã porowyky teepawamũ 'awamũ. A'eramũ 'gã 'ua ojewya nũ Ātioki pe nũ. <sup>27</sup> A'eramũ 'gã owaẽm ire Jejuí 'ga rerowiaara 'gã majatykau. A'eramũ futat 'gã wekwawera mome'wau, Jarejuwarete 'ga ojeupe iapoawera mome'wau 'gã nupe:

—A'jeteetewi te 'ga iapoi oree. Judeue'ema 'gã we futat werowiat— 'jau 'gã 'gã nupe. —Nanuara futat te 'ã Ku'jywa 'ga afutat Jejuí 'ga rerowiaara. Najudeu 'gã etee rũi erowiaara futat te 'ã 'ga afutat. Judeue'ema 'gã erowiaara nanẽ futat te 'ã 'ga afutat nũ. Nanuara futat te 'ã esage 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe, worrywamũ 'gã imome'u are.

<sup>28</sup> A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee akou fukuu 'gã pyri peu.

## 15

*Jerusareg ipe 'gã oawet*



<sup>1</sup> Anure judeu 'gã amũ 'ua oje'wyr awi, Judeja ywy awi. Ātioki pe awau. A'e pe 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau tyweruu.

—“Pe'je pejewau pejejemojewagukaa 'gã nupe. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat peapo. Kasi a'e pe Ku'jywa 'ga nepẽ katu'ogi ne”, e'i Moisesi 'ga rakue— 'jau 'gã 'gã nupe.

<sup>2</sup> A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau 'gã nupe:

—Naani. O'meramũ te 'gã 'i. Perowiat kasi 'gã ne. Judeu 'gã nupe etee te Moisesi 'ga 'i rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere pẽẽ naani. Nepemojewakawi. Judeu 'gã 'jawe 'e re amunipo 'ã nan tee futat peje-mojewak. A'ere naani. Niapoawi aipoa. Jejui 'ga ae erowiarãmũ te Janeruwarete 'ga ae katu'ogi— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ajamueu kwaiwete aipoa morogyta are. A'ere 'gã nojomojerowiari etee. A'eramũ Paulo 'ga awau Panape 'ga retee Jerusareg ipe oporonupa ee Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. A'eramũ peuwara 'gã 'gã amũ monou 'gã nupi. Peu Jerusareg ipe 'gã 'gã monou aipoa morogyta are 'gã momoranuwukaa.

—Pe'je pejewau peu Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe pejepononupa ee. “A'jea te ae judeurãmũ etee aejemojewagi?” tepe'je 'gã nupe 'jau. “A'jea te ae ijewak ma'eramũ etee ae jekatu'ogi?” pe'je pejewau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'gã nupe nanẽ pẽẽ pejepononupa ee nũ— 'jau 'gã 'gã nupe 'gã monou peu.

<sup>3</sup> A'eramũ 'gã awau Jerusareg ipe oporonupa ee. Ātioki 'jaw awi 'gã awau. Awau 'gã Fensia ywy

raapa. A'ere Samari ywy raapa nũ. Awaw ipe 'gã akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Amunawa moyka.

—Ymãwarera 'gã 'awamũ wetypap. Jejui 'ga ete 'gã 'awamũ werowiat. Judeue'ema 'gã we futat 'ga werowiat— 'jau 'gã Samari ywy pewara 'gã nupe imome'wau.

Aipo ojeupe imome'uramũ 'gã aku'iramũ.

—A'jea futat. Nanuara futat te 'ã Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'gã 'gã nupe.

<sup>4</sup> Nan futat awau akou kwe pe imome'wau. Awau 'gã owaẽma Jerusareg ipe. Jerusareg ipe 'gã waẽm ire Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'gã napeje'ega. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriat, Jejui 'ga remimonofet. Mĩmera 'gã 'gã napeje'ega.

A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau 'gã nupe.

—Kwe pe ore oi arakou Jejui 'ga mome'wau amunawa moyka ikue. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Judeue'ema 'gã we futat erowiaa. Ymãwarera 'gã etykapap. A'eramũ 'gã 'awamũ Jejui 'ga rerowiaa ojekatu'okawamũ— 'jau 'gã 'gã nupe, wekwawera mome'wau.

<sup>5</sup> A'eramũ fariseu 'gã amũ afu'ama oje'ega 'gã nupe:

—Naani. Jejui 'ga rerowiar ire judeue'ema 'gã we futat 'awamũ 'gã jemojewagi Moisesi 'ga je'eger imũ etee futat. 'Ga 'eawer imũ etee futat 'gã nanẽ mama'e apoi ore 'jawe nũ— 'jau fariseu 'gã 'gã nupe.

<sup>6</sup> A'ere Paulo 'ga nafutari etee futat. A'eramũ 'gã oporogytau kwaiwete aipoa morogyta are. “Simu'e wẽjẽmĩ futat nipo aje jane 'gã Moisesi 'ga

remikwasiarer are nũ? Naani futari te ra'u nũ?" 'e are 'gã ajamueu kwaiwete. <sup>7</sup> A'eramũ kwaiwete 'gã jamue re Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

—Kunumĩmet, Peapyaka je ree. Je te ako Jejui 'ga je mogo judeue'ema 'gã nupe morogyta esage mome'waramũ ikue. A'eramũ pẽẽ ikwaapa 'ga 'eawera. “Tejerowiarãmũ te je 'gã katu'ogi”, e'i 'ga ikue. A'eramũ 'ga werowiarãmũ te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. <sup>8</sup> —Janeruwarete 'ga okwaap katu katu mama'ea. A'eramũ 'ga ikwaapa werowiarãmũ. A'eramũ ako 'ga U'agesage mua judeue'ema 'gã nupe nanẽ futat ai'i nũ. Sooko 'ga judeurãmũ imura janee ikue. Nan futat ako 'ga imua 'gã nupe ai'i. <sup>9</sup> A'eramũ 'ga werowiarãmũ te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. — Jarejuwarete 'ga upe jane aju'jaju'jawe etee futat. A'eramũ ako 'ga 'gã werowiar ypyrauwe 'gã katu'oka ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, u'ama oporogytau.

—Sooko 'ga jane upe iapoa ikue nũ. Nan futat ako 'ga iapoi 'gã nupe ai'i. <sup>10</sup> Ma'eramũ sipo ajee Jarejuwarete 'ga je'ega erekoemãpyra 'jawe etee pereko? “Simamara'neukat 'ga jarejee”, pe'je 'ã— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

—Ymã miamũ 'ã janeypy 'gã nuenupawa'uweri Moisesi 'ga je'egera rakue. Jane nanẽ nienu-pawa'uweri nũ. A'etea 'ã pẽẽ “Simu'e 'gã 'ga je'eger are”, pe'je 'gã nupe. <sup>11</sup> Na'ga je'egera renuparamũ rũi Jejui 'ga ae katu'ogi. Jejui 'ga ipota'wata'wa ae ree. A'eramũ 'ga ae werowiarãmũ etee ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga oje'ega 'gã nupe u'ama.

<sup>12</sup> A'eramũ 'gã opika etee ajemogyau Pedro 'ga je'ega renupa. Wea'aramũ ajemogyau aipoa morogyta are.

A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau nũ:

—Kwe pe Janeruwarete 'ga ore monoi ai'i. A'eramũ judeue'ema 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete. Aeremiapoe'ema nanẽ 'ga iapoukaa oree 'gã neape ai'i— 'jau 'gã 'gã nupe imome'wau.

<sup>13</sup> 'Gã porogytapaw ire Tiago 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe nũ:

—Peapyaka je ree nanẽ nũ. <sup>14</sup> Simão Pedro 'ga je'ega jane ako sienup ko. Janeruwarete 'ga a'jea futat opãjẽa wesaukat judeue'ema 'gã nupe. A'eramũ 'ga opota'waramũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã amũ mũ'jãu werowiarãmũ a'jea futat— 'jau Tiago 'ga 'gã nupe.

<sup>15</sup> —Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue:

<sup>16</sup> “Je Pẽnuwaretea.

Ymã te je Davi 'ga mogoi 'wyrriaramũ tejemiayuwa 'gã nupe ikue.

A'ere 'ga manũ re jeremiayuwa 'gã poiri je wi.

A'eramũ je 'gã mokwasi'waukaa.

A'ere nipo je anure 'gã majatykai nũ”, 'jau 'ga rakue.

<sup>17</sup> “Omajatykaramũ te nipo 'gã je rerowiari nũ.

Towajat tesirũmeretea we futat nipo je rerowiaa.

Tejemipyyrũmera 'gã tejerowiaara futat, te je 'ã afutat”,

<sup>18</sup> 'jau Janeruwarete 'ga rakue— 'jau Tiago 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

19 —Ma'eramũ je 'ã aipo je 'i pẽ nupe: Tene judeue'ema 'gã jemogyi. Jarejuwarete 'ga 'gã werowiat. Nanuara futat te 'ã esage Ku'jywa 'ga upe. 20 A'eramũ jane ka'arana etee amũ monou ikwasiaa 'gã nupe aipo 'jau:

—Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Ajepeja aipo 'jau. Wyrã rya ki pe-monykýt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanẽ pẽẽ i'wawe'em nũ. Ajepeja aipo 'jau. Kũima'eramũ ae ajuemireko are akowe'em. Kũjã nanẽ nũ. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanẽ wemirekoa etee futat erekou nũ. Aipoa sa'e imonou ikwasiaa ka'aran are 'gã nupe—'jau Tiago 'ga 'gã nupe.

21 —Ymã we futat 'gã 'ã Moisesi 'ga remikwasiar-era mogyta renuwi ajemogyau judeu 'gã jatykaaw ipe rakue, morowykye'ema momagwamagwapa rakue. A'eramũ 'gã ikwaapa futat Jarejuwarete 'ga je'ega—'jau Tiago 'ga u'ama 'gã nupe.

A'eramũ 'ga pytuna 'gã Tiago 'ga 'e futaa. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jea futat aipo resageramũ. A'eramũ jane nan iapou—'jau 'gã ajaupe.

### *Judeue'ema 'gã nupe 'gã 'eawet*

22 A'eramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã amũ, Jejui 'ga rerowiaara 'gã, 'gã 'wyrãra 'gã netee ajatykau oporogytau ajaupe:

—Simono jarepytuna 'gã amũ 'gã nupi Ātioki pe 'jau—'jau 'gã ajatykau oporogytau.

A'eramũ 'gã 'gã monou 'gã nupi. Paulo, Panape. Mĩmera 'gã nupi 'gã 'gã monoi. 'Ga amũ rera

Judas. Mukūi aipo 'ga rera. Pasapasi 'ga rer irūa. Ajepeja 'ga rera Silasi. Aipo kūima'e 'gã nee Jerusareg ipewara 'gã ojemogypyka. A'eramū 'gã 'gã mū'jāu Ātioki pe 'gã monoawamū.

<sup>23</sup> A'eramū 'gã najuejue etee futat ka'arana kwasiaa imonou Ātioki pewara 'gã nupe:

Ore mū Jejuī 'ga remimonofera, ore mū 'ga rerowiaara 'gã 'wyrīara, ore mū 'ga rerowīarypya. A'eramū ore ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. Oropytuna 'gã amū nanē ore imonou pē nupe nū. “Jarūete te pejemogy” 'ea ore imonou pē nupe, 'ga rerowīaar yauramū Ātioki pewaramū, Siria ywy pewaramū, Sirisia ywy pewaramū nanē nū. Pēē judeue'ema juejue.

<sup>24</sup> Morogyta mū ore aruenup. Oropytuna judeu 'gã amū a'e oo peu Ātioki pe pē mu'jau tyweruu rai'i. A'eramū 'gã a'e “pejemojewag iki”, 'jau pē nupe rai'i. “Kasi a'e pe Janerūwarete 'ga nepē katu'ogi ne”, 'jau 'gã a'e pē nupe rai'i. A'ere 'gã naoreje'eg imū rūi 'gã oi. Ojetee futat 'gã oi ekoete pē mu'jau tyweruu akou rai'i.

<sup>25-27</sup> A'eramū ore a'eramū oropytuna 'gã amū monou 'gã moporogytaukaa pē nupe. Paulo 'ga futat ako 'ut Panape 'ga retee rai'i. 'Gã ā jarejekoty'aaw esagea futat. A'eramū 'gã nupi ore oropytuna 'gã monou. Silasi 'ga, Judas 'ga. Mīmera 'gã ore imonou 'gã nupi. Oroporogytafera nipo 'gã imome'wau pē nupe nū, 'jau 'gã imonou ikwasiaa ka'aran are.

Paulo 'ga Panape 'ga retee akou Jejuī 'ga

mome'wau 'gã nupe. Afueweramũ agawewi 'gã 'gã nee rai'i. A'etea 'gã Jejui 'ga omome'u amunawa moyka rai'i. A'eramũ a'e 'gã kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa rai'i. <sup>28</sup> A'eramũ ore porogyta ore ruwamũ Janeruwarete 'ga 'Age-sagea ore poaa, ore mu'akwaapa. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ imonou ikwasiaa ka'aran are pẽ nupe.

<sup>29</sup> Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanẽ pẽẽ i'wawe'em nũ. Kũima'eramũ ae ajuemireko are akowe'em. Kũjã nanẽ nũ. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanẽ wemirekoa etee futat erekou nũ.

Aipo renuw ire nipo a'jea futat pejemogy esage. Pejejuka esage ki pejejuee. Teepap ore 'ea.

Aipo e'i ete ore je'ega ka'aran are.

<sup>30</sup> A'ere 'gã wemimuẽmera 'gã monou judeue'ema 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau Paulo 'ga rupi, Panape 'ga reewe. 'Gã ka'arana rerawau Ātioki pewara 'gã nupe.

Ātioki pe owaẽm ire 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã majatykau. Ka'arana monou 'gã 'wyriara 'ga upe. <sup>31</sup> A'eramũ 'gã 'wyriara 'ga imogytau 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga je'ega renupa. A'eramũ futat 'gã aku'iramũ ajemogyau. Kwaiwete 'gã ku'iramũ. <sup>32</sup> Imogytapaw ire Judas 'ga Silasi 'ga retee oporogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã poromũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã

nupe:

—Pe'je pejemogypyka Jeju 'ga je'eg are. 'Ga je'ega peenup. A'eramũ pēē erowiaa futat. Peetyk futat kasi 'ga rerowiara ne— 'jau Judas 'ga Silasi 'ga retee 'gã nupe.

<sup>33</sup> A'eramũ 'gã akou fukuu'i 'gã pype. A'ere 'gã pype ako fukuu'i re 'gã o'wya akou 'gã nui nũ.

—Ko ore oi arakou pē nui nũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Pe'je 'wei. Jaruete nipo peo pejekou 'ja. “Jaruete te pejemogy” 'ea 'gã amut pē nupe, pe'je ki jarejewirera 'gã nupe— 'jau Jeju 'ga rerowiaara 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

<sup>34-35</sup> A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee ete akou fukuu'i peu, 'gã mu'jau nũ, opytuna Jeju 'ga rerowiaara 'gã netee. A'eramũ 'gã kwaiwete Jeju 'ga rerowiaa ajemogyau.

*Panape 'ga wi Paulo 'ga pojo'okawet*

<sup>36</sup> Anure Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Soo jarewawera amunawa momyrũmũ jarekou Jeju 'ga rerowiaara 'gã nesaka 'jau nũ. “Werowiat je sipo 'gã 'ga ajemogyau” 'e resaka 'jau— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

<sup>37</sup> A'eramũ Panape 'ga 'jau 'ga upe:

—Juã Maku 'ga ki ajee siroo jarejeupi nũ— 'jau Panape 'ga Paulo 'ga upe.

<sup>38</sup> A'ere Paulo 'ga niparueroweri Juã Maku 'ga ree.

—Nanuara ako 'ga ojewyt etee jane wi ikue. Pãfiria ywy pe jane rekoramũ ako 'ga jewyri jane wi ikue— 'jau etee Paulo 'ga Panape 'ga upe.



<sup>39</sup> A'eramũ 'gã a'eramũ ajamueu Juã Maku 'ga rerooe'em are. A'eramũ 'gã opojo'ogamũ ajau. A'eramũ Panape 'ga Juã Maku 'ga retee awau yaruu pype. 'Ypõ'õũũ me 'gã awau, Sipiri pe.

<sup>40</sup> A'eramũ Paulo 'ga Silasi 'ga etee erawau oirũnamũ nũ. A'eramũ 'gã pytuna 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Ku'jyp. Kwe pe 'gã oi watau akou. Esag iki 'gã e'ỹina. Emu'akwaaw iki 'gã imogyau— 'jau 'gã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe, 'gã o enune 'gã nee.

<sup>41</sup> A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga rerawau erekou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe eroporogytau. Awau 'gã Siria ywy raapa. A'eramũ 'gã awau Sirisia ywy raapa nũ. Jejui 'ga rerowiaara 'gã maku'iu 'gã awau oporogytau 'gã nupe.

## 16

### *Paulo 'ga rupi Timoteo 'ga oawet*

<sup>1</sup> A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau owaẽma Teripe 'jaw ipe, Listra 'jaw ipe 'jau. Listra 'jaw ipe Jejui 'ga rerowiaara 'ga amũ akou. 'Ga rera Timoteo. 'Ga y eẽ judeua. Eẽ nanẽ Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'ere 'ga ruwa 'ga gregoa. <sup>2</sup> Listra 'jaw ipe ajemogy ma'e, Ikoniũ 'jaw ipewara 'gã netee oporomutaramũ Timoteo 'ga ree. A'eramũ 'gã oporogytau esage Timoteo 'ga ree Paulo 'ga upe.

<sup>3</sup> A'eramũ Paulo 'ga Timoteo 'ga reroo are afuew-eramũ ojeupi. A'eramũ 'ga 'ga mojewaka judeu 'jawe. Peu ajemogy ma'e 'gã judeu 'gã okwaapap, “Gregoa Timoteo 'ga ruwa 'ga” 'e kwaapa.

A'eramũ 'ga ruwa 'ga Timoteo 'ga mojewake'ema rakue.

—Judeu 'gã pyri soo 'jau. A'eramũ je ene mojewaka ra'ne— 'jau Paulo 'ga Timoteo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga 'ga mojewaka. 'Ga y ãẽ judeua wejue. A'eramũ 'gã 'ga mojewaka. <sup>4</sup>'Ga mojewag ire 'gã awau. Paulo, Silasi, Timoteo. Mĩmera 'gã awau akou amunawa moyka Jeju 'ga rerowiaara 'gã nesaka. Jerusareg ipewara 'gã 'eawer are 'gã 'gã mu'jau awau akou. Jeju 'ga remimonofera 'gã 'eawera mome'wau 'gã nupe.

—Pẽẽ 'ã judeue'ema. A'ere 'ã pẽẽ jẽmĩ Jeju 'ga perowiat. A'eramũ ki pẽẽ 'gã 'eawera renupa pejemogyau— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>5</sup>A'eramũ Jeju 'ga rerowiaara 'gã opoire'ema futat 'ga rerowiar awi. Ywawuje futat 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ futat 'gã awau ajamu'jau Jeju 'ga je'eg are. A'eramũ futat 'gã Jeju 'ga rerowiaa, kwaiwete. Ai'iwe amũ nũ, ai'iwe amũ nũ, ai'iwe amũ nũ. Kamẽsĩete futat Jeju 'ga rerowiaara 'gã awau ojemomytuna.

*Masetoni ywy pewara 'ga Paulo 'ga mo'wyawet*

<sup>6</sup>'Gã mu'epaw ire 'gã awau ajepeja ywy pe nũ. Frigia ywy raapa awau. Garasi ywy pe nanẽ 'gã awau nũ, peuwara 'gã mu'jau nũ. Asia ywy pe te 'gã awau etee numiamũ. A'ere Janerwarete 'ga 'Agesage je'egi 'gã nupe:

—Kwe pe peo awi— 'jau 'ga 'Agesagea oje'ega 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awawe'em Asia ywy pe. Misia ywy pe etee 'gã awau. <sup>7</sup>Pe awi 'gã o'wya Pitinia 'jaw ipe numiamũ. A'ere nãñewẽjẽmĩ Janerwarete 'ga 'i 'gã nupe nũ:

—Peo awi kwe pe— 'ga 'i etee 'gã nupe nũ. —  
Ajepeja amunaw ipe te pekwap— 'jau etee 'ga 'gã  
nupe nũ.

A'eramũ 'gã awau ajepeja ywy pe etee nũ.  
8 Awau 'gã Misia ywy raapa etee. Awau 'gã  
owaẽma Troate 'jawa amunaw ipe. Peu etee  
Janeruwarete 'ga 'gã oo futari. 'Yẽ'ẽ 'arimũ aipoa  
'gã wawa 'upa.

9 Ypytunimũ kũima'e 'ga amũ ojesaukaa Paulo  
'ga upe, Masetoni ywy pewara 'ga ojesaukaa 'ga  
upe.

—Ejot ore pyri 'au. Ejot 'au ore mu'jau— 'jau 'ga  
u'ama 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga wea'aramũ wemiesager are.  
“Janeruwarete 'ga 'ga wesaukat jee. Masetoni  
ywy pe ekwap Jejui 'ga mome'wau peuwara 'gã  
nupe, e'i 'ga jee”, 'jau 'ga ojeupe wea'aramũ ee.  
10 “Janeruwarete 'ga pa je renũi ra'e. Jejui 'ga  
ekwap imome'wau 'gã nupe, e'i pa 'ga jee ra'e”, 'jau  
'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wemiesagera mome'wau  
opytunamũ oree. Imome'u re, Paulo 'ga 'jau:

—“Werowiamũ Jejui 'ga pẽtywera moiri pẽ nui,  
ere ewau imome'wau 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ai'i—  
'jau Paulo 'ga oree imome'wau.

Troate 'jaw ipe Lukaramũ je rekoi ikue.  
A'eramũ je tewau 'gã nupi, pe awi 'gã oramũ.

### *Firiposi pe 'ga Jejui 'ga mome'uawet*

11 Ai'iwetetewe Paulo 'ga ore reru'aa yaruu  
pype. Arawau 'yẽ'ẽ raapa. Arawau orowaẽma  
'ypõ'õũũ mũ pe, Samutrasia 'jaw ipe. Peu ore  
orosea yara pype etee futat. Ai'iwetetewe ore  
arawau 'y raapa nũ. Arawau 'y owajara katy

orojekoka. Neaporisi 'jaw ipe orojekoka. Peu ore yara rejaa arawau ywuri etee futat nũ. <sup>12</sup> Arawau ore orowaẽma amunawa upe, Firiposi 'jawa upe. Amunawaretea futat poromũ. Nitywi peu amunaw amũ nũ. Aipoa tãmẽjẽ futat 'up rakue. Roma pewara 'gã poromũ iapou rakue, oje'wyrarete apou rakue. 'Gã 'wyrareteretea te poromũ. Peu futat ore arakorakou'i ikue.

<sup>13</sup> Morowykye'ema rupi ore aruẽma arawau 'y 'arimũ oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

—Jarejatykaawa tywe'emamũ 'ã jane judeuramũ jane porogytai 'y 'arimũ 'ga upe jepi— 'jau ore arajaupe.

A'eramũ ore arawau 'y 'arimũ oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Peu ore arawau aruapyka oroporogytau kũjãmera 'gã nupe. Nitywi kũima'e 'gã. Kũjãmera 'gã etee futat 'up. A'eramũ ore kũjãmera 'gã nupe etee futat ore Jejui 'ga mome'wau. <sup>14</sup> Paulo 'ga renupara mũ, Lidia ãẽ. Jarejuwarete 'ga muorypara mũ ãẽ. Taity esage me'egara ãẽ. Tiatira pewarera ãẽ. ãẽ poromũ 'ũina Paulo 'ga Jejui 'ga mome'u renupa 'ũina. A'erauwe futat Jejui 'ga ãẽ mueapyou Paulo 'ga je'eg are. A'eramũ ãẽ Jejui 'ga rerowiaa. <sup>15</sup> 'Gã nupe oroporogytapaw ire ore Lidia ãẽ pymĩau 'y pe, ãẽ pytuna 'gã netee futat.

—Pẽẽ 'ã Jejui 'ga perowiat. A'eramũ ore pẽ pymĩau 'y pe— 'jau ore 'gã nupe, 'gã pymĩnamũ.

Opymĩ re ãẽ oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe jerog ipe. “A'jea futat sipo ãẽ Jejui 'ga rerowiari ra'e”, pe'je jee ne. Jejui kĩa rerowiaara futat je 'awamũ. A'eramũ pẽẽ pejejua

jerog ipe 'awamũ pejepyty'wawaipa ore'wyr ipe.  
Tepekopeko'i ore pyri 'jau— 'jau ẽẽ ore.

A'erauwe ore oi ẽẽ rog ipe.

*Paulo 'ga Silasi 'ga retee*

<sup>16</sup> Poje ore arawau arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe oroporogytaaw ipe. Pe aje kũjãmuku ẽẽ ore rowosõu 'ua. Ẽẽ mama'eukwaawa wereko opir are. Ẽẽ rupiwara ẽẽ mu'jau mama'e jeaporam are. A'eramũ tesirũmera 'gã 'ua oporonupa ijeaporam are ẽẽ upe. A'eramũ ẽẽ rupiwara imome'waukaa ẽẽ upe 'gã nupe. Kũima'e 'gã amũ ẽẽ jara. Ojeupe imome'u re ee oporonup ma'e 'gã ẽẽ mepyau. Ẽẽ futat ka'aranũũ pyyka imonou ujara 'gã nupe.

<sup>17</sup> Ẽẽ poromũ 'ut ore rowosõu. 'Ua ẽẽ ore rewiri wafukaita ekoete.

—Koa kũima'e wã Ku'jywa kĩa amut ae katu'oga mome'wau janee. “Jejui 'ga futat aetywera omoit ae wi, ae katu'oka”, e'i wã akou imome'wau. “Werowiaramũ Jejui 'ga janetywera moiri jane wi, jane katu'oka”, e'i wã akou imome'wau janee— 'jau ẽẽ akou wafukaita 'gã nupe, 'ua ore rewiri.

<sup>18</sup> Namutat ẽẽ rekoi iapou. Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ.

Poje Paulo 'ga amara'neramũ ẽẽ ree. Omopiro'ysã'ysagamũ 'ga ojerowaka ẽẽ ree 'jau ẽẽ upe:

—Jejui 'ga rer imũ je 'i enee: Ere ejepe'au ẽẽ wi, ẽẽ tyweramũ, 'jau je enee— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe mama'eukwaawa ojepe'au ẽẽ wi.

<sup>19</sup> A'eramũ ẽẽ jara 'gã amara'neramũ Paulo 'ga ree.

—Ēē pirewara eremoit ēē wi ra'e. 'Awamū pa ajee 'gā ka'aranūū namuri oree ra'e— 'jau 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

A'eramū aipoa kūjā ēē jara 'gā Paulo 'ga pyyka Silasi 'ga retee 'gā nerawau ajatykaaw ipe 'wyriara rowase.

<sup>20</sup>—Ko 'gā 'ā kūima'e 'gā a'jea futat judeua ra'e— 'jau kūjā ēē jara 'gā 'gā nerawau 'gā mome'wau 'wyriara 'gā nupe. —A'ere 'ā 'gā nur ekoetei 'au mama'e tywera apou jane'wyr ipe— 'jau 'gā 'gā nupe. —'Gā 'ut ajamamara'neukaa. 'Gā nemimu'ea 'gā mamara'neukat 'gā nee— 'jau futatee 'gā 'wyriara 'gā nupe. <sup>21</sup>—Wemiapo are 'ā 'gā nuri jane mu'jau ekoete. Jane 'ā romanū 'wyriara 'ga remiayuwa. A'eramū jane jarejemu'jawe'em 'gā nemiapo are. 'Gā nemiapo are jane jemu'eramū jane 'wyriararete 'ga amara'neramū jane ree. A'eramū jane jarejemu'jawe'em 'gā nemiapo are— 'jau 'gā 'wyriara 'gā nupe.

<sup>22</sup> A'erauwe futat peu ajatyka ma'e 'gā afukai:

—A'jea futat te 'ā 'gā mama'e tywera apo ekoetei 'ua 'au— 'jau 'gā wafukaita. —Pe'je ajee sinupā 'gā— 'jau 'gā wafukaita.

A'erauwe 'wyriara 'gā fu'ami 'gā naity monorogukaa 'gā nui. <sup>23</sup> A'ere 'gā 'gā mopimopika ywyr'a'i pyu. 'Gā mopig ire 'gā 'gā nerawaukaa imunewukaa moromunepawa pype. A'ere 'gā 'jau moromunepawa jara 'ga upe:

—Esag iki 'gā. Eremū'ēukat kasi 'gā ne— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga rekoi peu moromunepaw ipe 'gā nesaka. <sup>24</sup> Aipo ojeupe 'erauwe, 'ga 'gā nerawau myter ipewara pype 'gā munepa. 'Gā pyju'ā

munepa 'yjepanũũ kwara pype. A'ere 'ga imotywi 'gã nee. Tyyp 'jau agawewi futat. 'Gã pofaa itaju pyu. Typ.

<sup>25</sup> Awau ypyajeaje katu. A'eramũ 'gã 'upa oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Amaraka'aga nanẽ 'gã 'upa 'ga upe nũ. Ajepeja moromunepawa pypewara 'gã enupa 'upa. <sup>26</sup> Poje ywy oyyita. Moromunepawa otomoga. Toomog. A'erauwe 'okwara ojeawopytymo'woka. 'Gã pofaawa nanẽ oia 'gã nui nũ. Wit.

A'ere moromunepawa jara 'ga seri 'upa. <sup>27</sup> Poje 'ga opaka amã'jãu moromunepawa 'okwar are.

—Tÿÿ. Te i'ëi ra'e 'ũ— 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga fu'ami jyuu rekyita ojee.

—Ajejuka pa je kwy!— 'jau 'ga.

<sup>28</sup> A'eramũ Paulo 'ga wafukaita 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi. Erejejuka ekoete awi. Naru'ëi ore mũ ko— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>29</sup> A'erauwe moromunepawa jara 'ga je'egi wemiayuwa 'ga upe:

—Tata erut amũ jee 'wei— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe moromunepawa jara tata rerooi 'gã nepejãna. Ojeyjamũ 'ga Paulo 'ga wi. 'Ga kyjea 'ga moyyita 'gã nui. Te 'ga oi ty'y wenuy'ãu wapyka 'gã nowase. <sup>30</sup> A'erauwe moromunepawa jara 'ga 'i 'gã nupe:

—Pe'je pejejua ukupepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'ga ukupepe 'gã neroo re 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja je iapou tejee 'ũ, tejekatu'okawamũ 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>31</sup> —Jejui 'ga erowiat. Janejararete 'ga futat. Werowiarãmũ 'ga tene katu'ok 'jau enepytuna 'gã netee 'jau— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

<sup>32</sup> A'erauwe Paulo 'ga Jejui 'ga je'ega mome'ui moromunepawa jara 'ga upe, 'ga pytuna 'gã netee futat. A'eramũ 'gã najuejue etee futat Jejui 'ga rerowiaa.

<sup>33</sup> A'erauwe moromunepawa jara 'ga Paulo 'ga kupe pirei 'ga ry awi. Silasi 'ga kupe nanë ipireita nũ. A'ere 'ga muaga monou 'gã kupe are. 'Gã kupe peruga muaga pyu.

Okupe pireipaw ire Paulo 'ga moromunepawa jara 'ga pymĩãu 'y pe, 'ga pytuna 'gã netee. Ojemu'jagamap 'gã Jejui 'ga remiayuwamũ.

<sup>34</sup> 'Y pe opymĩ re moromunepawa jara 'ga 'gã nerawau wog ipe 'gã mojemi'waa. A'erauwe futat moromunepawa jara 'ga ku'iramũ akou. 'Ga pytuna 'gã nanë aku'iramũ nũ. Jarejuwarete 'ga 'gã maku'iukaa ojee.

<sup>35</sup> Ai'iwetetewe 'wyrriara 'gã oje'ega jefaruu 'gã amũ nupe:

—Pekwap 'jau moromunepawa jara 'ga upe: Topoit 'ga 'gã nui 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'erauwe jefaruu 'gã oi.

—“Ere epoia 'gã nui”, e'i 'wyrriara 'gã enee ko— 'jau 'gã moromunepawa jara 'ga upe.

<sup>36</sup> A'erauwe moromunepawa jara oje'ega Paulo 'ga upe:

—“Epoit esage ki 'gã nui, e'i 'wyrriara 'ga enee”, e'i 'gã 'ua jee ra'e. A'eramũ pẽ pejewau. Nepẽ mujãni futari 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>37</sup> —Naani nũ'ũ. Norooi futari ore nũ'ũ. Jemime nipo 'gã ore mogeukari rai'i? Naani. 'Gã neape 'gã ore mogeukari ai'i— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gã nupe. —Naruapoi agawewi ako ore mama'e tywera ai'i. Romanũa agawewi ore, pẽ 'jawe. A'etea



ako 'ga ore nupãnupãukat 'gã neape ai'i. A'eramũ 'ga 'gã neape futat 'ua ore renũ'jãu nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga oje'ega moywyradena'i jefaruu 'gã nupe.

<sup>38</sup> Aipo ojeupe 'erauwe jefaruu 'gã awau ojewya 'wyrriara 'gã nupe 'jau:

—“Tene 'gã nuri. 'Gã futat ore monou”, e'i etee 'ga pẽ nupe ko— 'jau 'gã 'wyrriara 'gã nupe. —“Ore 'ã romanũ 'wyrriara 'ga remiayuwa agawewi. A'etea 'gã 'ã ore nupã ekoete ako ai'i”, e'i etee 'ga ko— 'jau 'gã 'wyrriara 'gã nupe.

Romanũ 'wyrriara 'ga remiayuwa 'gã ae nanupã ekoetei. A'eramũ 'gã okyjau etee 'gã nui nũ.

<sup>39</sup> A'erauwe 'wyrriara 'gã awau moromunepaw ipe 'gã pyri:

—Ma'ja ere te ra'e?— 'jau 'gã awau 'gã nupe.

—Pe'je pejejua ore renũ'jãu pẽẽ futat, aru'e ore pẽ nupe ko— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—A'jea. Pe'je ajee pejewau— 'jau 'wyrriara 'ga 'gã nupe. —Pe'je pejewau kwe pe ore wi. Ajepeja amunaw ipe pekwap nũ— 'jau 'gã 'gã nupe. —Ore 'ã aruereko tywerete pẽẽ. A'ere kasi pẽmara'ne ore ree ne. Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'wyrriara 'ga 'gã nupe.

<sup>40</sup> A'erauwe Paulo 'ga jewyri awau Silasi 'ga retee Lidia eẽ 'wyr ipe nũ. Peu 'ga wekwawera mome'wau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'erauwe 'gã aku'iramũ ajemogyau 'gã nee 'gã nekwawera renupawe.

'Gã nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau ajepeja amunaw ipe Silasi 'ga retee nũ. A'eramũ 'gã a'eramũ aku'iramũ ajemogyau.

# 17

## *Amunawa moyka Paulo 'ga oawet*

<sup>1-2</sup> A'ere mukūja amunawa pyu 'gā kwawi etee. Anfipolisi 'jawa pyu, Apolonia 'jawa pyu. Awau 'gā Tesarūna 'jaw ipe etee opytau. Muapyra 'gā morowykye'ema magwapa aipo pe akou. A'e pe 'gā awau judeu 'gā jatykaaw ipe morowykye'ema rupi. Namutat 'ga akou Jarejuwarete 'ga mogytaawa upe owaēmawe iapou jepi. A'eramū 'ga poromū awau aipo amunaw ipe judeu 'gā nupe oporogytau nū.

<sup>3</sup> Namutat Paulo 'ga akou oporogytau judeu 'ga jatykaawa pype jepi. Jejui 'ga mome'wau judeu 'gā nupe jepi. A'ere aipoa amunaw ipewara 'gā judeu 'gā nokwaawi Jejui 'ga. 'Ga Ruwarete 'ga etee te 'gā werowiat. A'eramū Paulo 'ga 'gā mu'jau Jejui 'ga ree.

—Ymā te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Jarejuwarete 'ga remimura 'ga nipo ayrū 'ua janee amanūmū. A'ere nipo 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee nū”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga janee rakue. U'eawer imū etee futat aje 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'i. 'Ga futat Jejujamū. 'Ga futat Janeruwarete 'ga remimurera 'ga—'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

<sup>4</sup> Paulo 'ga Silasi 'ga retee Jejui 'ga mome'uramū 'gā amū Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā ajemogyau Paulo 'ga rewiri.

Kwaiwete futat grego 'gā ajemogyau Janeruwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'ere 'gā nokwaawi te 'ga ra'yra 'ga rai'i. Kūjāmera 'gā nanē Jarejuwarete 'ga rerowiaa nū. Ika'aranū

kwai ma'e 'gã poromũ kũjãmera 'gã. A'ere 'gã nokwaawi te Jejui 'ga. A'eramũ 'gã Paulo 'ga ojeupe 'ga mome'uramũ te 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã oje'aa Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee.

<sup>5</sup> A'eramũ 'ga rerowiare'ema 'gã ajemogyau peu oje'wyr ipe etee futat. A'eramũ 'gã opytuna ojewi ipojo'ogamũ 'gã nerekoayau ee.

—Ma'eramũ 'gã Paulo 'ga rerowiaa 'ũ? Ma'eramũ 'gã opoia ekoete jane wi 'ũ?— 'jau 'gã ajaupe amara'neramũ.

A'eramũ 'gã awau iarũe'ema 'gã amũ majatykau erua. A'eramũ aipo 'gã awau 'gã nekaa. Paulo, Silasi. Mĩmera 'gã nekaa 'gã awau.

—Sipyk 'gã jarewau— 'jau 'gã 'gã nupe numi-amũ.

A'ere 'gã nuekoari 'gã. A'eramũ 'gã awawayau Jasãu 'ga rog ipe 'gã nekaa.

—Ma'ape te 'gã nekoi?— 'jau 'gã Jasãu 'ga upe. —Ma'ape te 'gã na'e? Ere 'gã mũ'jãu oree— 'jau 'gã wafukaita Jasãu 'ga upe.

A'ere Jasãu 'ga 'i:

—Nitywi futari 'gã 'au— 'jau etee Jasãu 'ga 'gã nupe.

<sup>6</sup> A'eramũ 'gã Jasãu 'ga etee ipyyka erawau. 'Ga pytuna 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã netee erawau o'wyrriara 'gã nupe.

'Gã nerawau 'gã neruafukaita erekou:

—Ekoay kũima'e 'gã amũ mama'e tywerete apou akou jane'wyr ipe. Kwe pe 'gã oi amunawa moyka, mama'e tywera apou akou. A'ere 'ã 'awamũ 'gã nuri jane'wyr ipe mama'e tywera apou nũ. <sup>7</sup> Jasãu 'ga futat mama'e tywera mome'wara 'gã wereko

oje'wyr ipe— 'jau 'gã wafukaita 'gã nerawau. —  
 “NaSesa 'ga rũi pẽ'wyrararetea”, e'i 'gã oree ai'i.  
 “Jejui 'ga te pẽ'wyrara”, e'i 'gã oree ai'i— 'jau fu-  
 tatee 'gã Jasãu 'ga rerawau erekou eruafukaita  
 o'wyrara 'ga upe.

<sup>8</sup> A'e renupawe 'wyrara 'gã amara'neramũ.  
 Peu ajatyka ma'e 'gã nanẽ amara'neramũ nũ.  
<sup>9</sup> A'erauwe 'wyrara 'gã oje'ega Jasãu 'ga upe 'ga  
 pytuna 'gã netee:

—Pe'je ajee ka'aranũũ pe mua oree, pejejewi ore  
 poira repyramũ. A'ere tepeo 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã ka'aranũũ monou 'gã nupe oje-  
 mepyau. A'erauwe 'gã poiri 'gã nui, 'gã monoukaa.

<sup>10</sup> Awau opyytunaiwamũ. A'erauwe Jejui 'ga  
 rerowiaara 'gã je'egi Paulo 'ga upe, Silasi 'ga retee:

—Pe'je pejewau 'aw awi, ore'wyr awi— 'jau 'gã  
 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'gã monoi Pereja 'jawa amunaw  
 ipe ojewi.

Owaẽma ypy we 'gã awau judeu 'gã jatykaaw  
 ipe. A'erauwe Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega  
 mome'wau 'gã nupe. <sup>11</sup> Peuwara 'gã naTesarũn  
 ipewara 'gã 'jawe rũi. 'Gã wapyaka etee ajemog-  
 yau ee. Kwaiwete 'gã ajatykau 'ga je'ega  
 renupa. Paulo 'ga porogytapaw ire 'gã ka'arana  
 pypekau esaka. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana  
 kwasiarukari oje'eg are rakue. Aipo ka'arana  
 pypekau esaka.

—A'jea futat te Paulo 'ga 'ga je'ega mome'ui?  
 Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã.

A'erauwe 'gã ka'arana pypekai esaka.

—A'jea futat ra'e nũ'ũ. A'jea futat 'ga 'ga je'eg imũ etee futat imome'ui ra'e. Sã'ã 'awamũ 'ga je'ega ruwa ka'aran are— 'jau 'gã imome'wau ajaupe.

<sup>12</sup> A'erauwe futat 'gã Paulo 'ga je'ega rerowiari ka'arana resag ire.

A'eramũ kwaiwete grego 'gã Jejui 'ga rerowiaa. Ka'aranũũ kwai ma'e kũjã 'gã nanẽ 'ga rerowiaa kwaiwete nũ.

<sup>13</sup> Poje judeu 'gã, Tesarũn ipewara 'gã, 'gã nera renupa.

—Pereja 'jaw ipe 'gã oi akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'gã newiri nũ. A'eramũ 'gã peuwara 'gã mamara'neukaa 'gã nee nũ.

—O'meramũ 'gã 'i. Oporogyta 'me te 'gã akou— 'jau 'gã awau peuwara 'gã nupe.

A'eramũ peuwara 'gã teewi oje'egayau Paulo 'ga upe nũ, 'ga juka are afueweramũ nũ.

<sup>14</sup> 'Gã newiri 'gã nuramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã Paulo 'ga monou ojewi.

—Ere ewau ore wi. Emỹemỹi'ĩ ewau— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga oi ojetee futat 'ga awau. 'Ga pytuna 'gã nooi 'ga rupi. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee opytau akou peu futat.

<sup>15</sup> Peuwara 'gã amũ ete awau Paulo 'ga rupi 'ga irũnamũ. 'Y rupi 'gã 'ga rerawau 'ga rejaa Atenasi 'jawa amunaw ipe.

A'eramũ Paulo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe, Pereja 'jaw ipe opyta ma'efera 'gã nupe:

—“Kamēsĩete ki pejot je rewiri, e'i 'ga pẽ nupe ai'i”, pe'je ki 'gã nupe jee— 'jau Paulo 'ga oje'ega rerawaukaa 'gã nupe.

—A'eramũ Paulo 'ga rerawarera 'gã ojewya 'ua Pereja 'jaw ipe nũ. 'Ga rerawarera 'gã 'ua oje'ega Paulo 'ga pytuna 'gã nupe: “Kamẽsiete ki pejot je rewiri”, e'i 'ga pẽ nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe opyta ma'efera 'gã awau Paulo 'ga rewiri nũ.

<sup>16</sup> Atenasi pe Paulo 'ga akou opytuna 'gã nape-saka. Opytuna 'gã nura poromukuran 'ga akou amunawa momyrũmũ. Peu maira'me a'agawa re-saka. Kwaiwete maira'me a'agawa aipoa amunaw ipe. A'eramũ Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Maira'me a'agawa etee pa 'gã wapo ra'e. Nokwaawi pa 'gã Jarejuwarete 'ga ra'e”, 'jau 'ga ojeupe u'arasigamũ akou 'gã nee, maira'me a'agawa apoara 'gã nee.

<sup>17</sup> Poje Paulo 'ga awau judeu 'gã jatykaawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Kwaiwete judeu 'gã awau peu Jarejuwarete 'ga upe oporogytau. Judeue'ema 'gã nanẽ awau nũ. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea 'gã 'ga rerowiaa judeu 'gã 'jawe. A'eramũ 'gã juejue 'ga mome'u renupa.

Pe awi uẽm ire Paulo 'ga awau oporogytau 'gã amunawarete pyter ipe ajemogy tee ma'e 'gã nupe. <sup>18</sup> Ojemu'e ma'efera 'gã nupe Paulo 'ga awau Jejui 'ga mome'wau. Epikureu 'gã nupe, Estoiku 'gã nupe nanẽ imome'wau nũ.

—Jejui 'ga oferap rai'i nũ, amanũ re nũ— 'jau 'ga u'ama imome'wau ojemu'e ma'efera 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau:

—Ma'eramũ 'ga ma'ja mome'wau janee ki 'ei?— 'jau aipo 'gã ajaupe.

—Tee. Maira mũ futat nipo aipo 'ga wemiesaga omome'u janee nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>19</sup> A'eramũ 'gã Paulo 'ga rerawau ajatykaaw ipe. Areopagu 'jaw ipe 'gã 'ga rerawau.

—Ere ajee iruukwe peu orejatykaaw ipe 'ũ— 'jau i'akwaap ma'e 'gã Paulo 'ga upe.

A'eramũ 'gã Paulo 'ga rerawau.

<sup>20</sup> —Ejemikwaawa emome'upap oree ki 'ei. Norokwaawi we ore aipoa ki 'ei. Maran gatu te aipo ra'e a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga porogytai 'gã nupe.

<sup>21</sup> Namutat peuwara 'gã wapyakau ajemogyau morogyta yau are ra'e jepi. A'eramũ 'gã Paulo 'ga je'eg are oporenuwiweramũ.

—Soo 'ga porogyta yau renupa— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>22-23</sup> 'Gã jatykaaw ipe owaēm ire Paulo 'ga awau afu'ama oporogytau 'gã nupe.

—Kwaiwete te pēmaira a'agawa. Kwaiwete te je maira a'agawa resagi tekou teamunawupaw ipe ai'i. “Maira a'agawa 'gã afutat nanimenime”, a'e je tejeupe tewau tekou kwe pe amunawa pyterimũ esaka tekou ai'i. A'ere pēē ajepeja ita mojewake'emawe. “Aga ita ore aramu'am oreremikwaawe'ema maira upe”, 'jau 'upa ita are ojekwasiaa— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga 'ã a'jea futat nepekwaawi we. Je ete te 'ã 'ga okwaap. A'eramũ je 'awamũ 'ga mome'wau pē nupe— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

—'Ga 'ã Janeruwaretea te. 'Ga te 'ã mama'ea wapo rakue. <sup>24</sup> Ywya 'ã 'ga iapou rakue. Ywy pewara 'ã 'ga iapou rakue. Ywaga 'ga 'ã iapou rakue. 'Ga te 'ã mama'e jararetea— 'jau 'ga 'gã nupe. —Na'oga pype rũi 'ga rekoi. Naeremi-apofera pype rũi 'ga rekoi. <sup>25</sup> Nitywi 'ga remifutara mũ mama'ea. 'Ga te 'ã mama'e wapo rakue.

A'eramũ 'ga remifutara otywe'emamũ. 'Ga futat te 'ã ae apou rakue. 'Ga futat 'ã ae momytupoa 'agamũ rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. <sup>26</sup>—Majepei'i etee futat 'ga 'ã kũima'e 'ga apou rakue. A'e 'ga juapyrera futat 'agamũ oje-momytun— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe imome'wau. — Ae ypy juapyrera te 'ã ajemogy 'agamũ. 'Awamũ te aje 'ã ae jemogyi okwasi'wasi'wau. 'Y amutee are 'ga 'gã monou 'gã mogyau 'gã mokwasi'wasi'wau— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Ae'aawera we futat 'ga okwaap. “Awamũ futat nipo 'gã amũ 'ari”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Anure 'gã amũ tamogyukat 'jau”, 'jau 'ga 'ũina. 'Ga 'ã jane juejue jane kwaapa, jane 'are'emauwe 'ga jane'aawa kwaapa. Jane manũawa nanẽ 'ga ikwaapa nũ— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>27</sup> —Ojee aeporokwaawiweramũ 'ga ojekwaawukaa jane upe. Takwaap Jarejuwarete 'ga 'jau 'jara 'gã nupe 'ga ojekwaawukaa. <sup>28</sup> Namuku rũi futat 'ga rekoi ae wi. Muku ae wi 'ga reko re amunipo 'ã ae papawi— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga jejukai ae ree. A'eramũ ae opapape'ema— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã pēypy 'gã amũ ka'arana pe kwasiari inuga rakue: “Jane juejue 'ga ra'yra”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga pẽ nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>29</sup> —A'ere 'ã pēẽ maira a'agawa etee peapo. Maira a'agawa ra'yra nipo pēẽ? Naani. Janeruwarete 'ga namaira a'agawa 'jawe rũi. Pēẽ 'ã maira a'agawa etee iapou pejejeupe. A'ere nanarũi Janeruwarete 'ga. Janeruwarete 'ga te 'ã



nae rñi wapo rakue. Okoeteete ma'e 'ga. Ojeteete futat 'ga jējuwi rakue. <sup>30</sup> Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ae resagi ete mama'e tywera aporamũ rakue. “Too. Nia'wyruii 'gã. A'ere 'gã je kwaawe'ema te 'gã nereko. A'eramũ je 'gã momape'ema ra'ne”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina rakue. Ymã te aipoa rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga 'awamũ 'ga je'egi janee: Pepoit pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee. Najuejue etee futat pejepoia pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. <sup>31</sup> —Wemifutara 'ara rupi etee futat nipo Janeruwarete 'ga ae momapa. 'Awamũ te aje 'ga 'ã kũima'e 'ga amũ muri imogou ae upe. A'e 'ga kũima'e 'ga ae kwaap katu katu akou. Anure nipo 'ga ae majatykau wowase. Werowiarãmũ etee futat 'ga ae mogyau ojepyri nipo. Werowiare'ema 'gã 'ga imonou etee mama'eukwaawa rapyaw ipe. 'Ga futat poromũ, Jejujamũ. A'e 'ga futat 'ut amanũmũ 'au jane pyri rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee rai'i nũ. A'jea futat aipoa. A'je'em ire amunipo 'ã 'ga nomoferawi futari 'ga rai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>32</sup> A'e renupawe kũima'e 'gã amũ 'ga jaita etee.

—Kuu. Manamũ tee aereumera ferawi 'i nũ'ũ. Naenuwi pa je aereumerãmũ oferaw etee nũ 'ea jepi nũ— 'jau 'gã 'ga rerekoemãu.

A'ere amumera 'gã jemogyi etee futat 'ga renupa, 'ga jaita'ema futat. A'eramũ 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Anure tereporogytau'jap oreo 'jau nũ. Tarunenup katu katu 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

<sup>33</sup> 'Gã nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau 'gã nui. <sup>34</sup> A'ere amumera 'gã amũ nekoĩ Jejuĩ 'ga rerowiaaramũ. Jejuĩ 'ga rerowiaara 'ga amũ rera Dionisio. Ojemu'e ma'efera 'ga. Kũjã ãã nanẽ 'ga rerowiaa nũ. ãã rera Damarisi. 'Gã amũ nanẽ Jejuĩ 'ga rerowiaa nũ.

## 18

<sup>1</sup> A'e awi Paulo 'ga awau, Atenasi 'jaw awi. Korĩtu pe 'ga awau nũ. <sup>2</sup> A'e pe owaẽma Paulo 'ga Akira 'ga rekoaa. Põtu ywy pewarera 'ga poromũ Akiraramũ. 'Ga remireko Prisira ãã. 'Awamue 'gã 'ua ajakawau Roma 'jaw awi. Itari ywy pewarera 'gã futat 'wyrirarete 'ga, Krautiu 'ga 'gã mua:

—Pe'je pejewau 'aw awi, Roma awi— 'jau peuwara 'gã 'wyrira 'ga 'gã nupe. —Judeuramũ pejewaupap— 'jau 'ga judeu 'gã nupe.

Roma pewarera 'gã 'ga imonou pe awi. A'eramũ Akira 'ga awau Korĩtu pe ajakawau wemireko ãã retee. Wyra pirera roga apoara Akira 'ga.

<sup>3</sup> Peu Paulo 'ga awau 'gã nekoaa. Paulo 'ga nanẽ taityoga apoara nũ. A'eramũ Paulo 'ga awau oporogytau 'gã nupe. A'eramũ Paulo 'ga a'e pe futat akou opytaw 'gã pyri. Wyra pirera roga apou 'gã pyri ime'ega ka'aranũũ are.

<sup>4</sup> Morowykye'ema rupi Paulo 'ga awau oporogytau judeu 'gã jatykaawa pype ajatyka ma'e 'gã nupe.

—Jejuĩ 'ga 'ã Janeruwarete 'ga remimurera— 'jau Paulo 'ga awau imome'wau 'gã nupe, judeu 'gã nupe, grego 'gã nupe 'jau.

<sup>5</sup> Ojete'e futat Paulo 'ga akou poromũ peu. Poje 'ga pytuna 'gã 'ua. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee owaëma 'ga upe.

Opytuna 'gã nurauwe 'ga opoia taityoga apo awi. A'eramũ futat 'ga akou Jejui 'ga mome'wau etee peuwara 'gã nupe nũ, opytuna 'gã netee nũ:

—Jejui 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gã judeu 'gã nupe, 'gã mu'jau Kristu 'ga ree.

A'eramũ futat Paulo 'ga niojeri Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau Paulo 'ga akou wojere'emamũ futat 'ga mome'wau 'gã nupe. <sup>6</sup> A'ere 'gã nuerowiari etee 'ga.

—O'meramũ 'ga 'i akou— 'jau etee judeu 'gã Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ.

Paulo 'ga 'gã ikurapa. A'eramũ Paulo 'ga amara'neramũ judeu 'gã nee. A'eramũ futat 'ga waity patukatukau waity tuwyrera mototoka, amara'ne resaukaa 'gã nupe.

—Jejui 'ga je 'ã amome'u pẽ nupe numiamũ. A'ere 'ã neperowiari ete 'ga. A'eramũ je 'awamũ tewau pẽ nui. Judeue'ema 'gã nupe etee je oi Jejui 'ga mome'wau nũ— 'jau 'ga waity patukatukau. —“Paulo 'ga ore monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, pe'je kasi jee ne. Pẽẽ futat te 'ã pẽowet— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>7</sup> Awau 'gã nui. Judeue'ema 'ga rog ipe awau ojejyita. Tisiu Justo 'ga rog ipe awau. Jarejuwarete 'ga 'ga werowiat. Aipo kũima'e 'ga roga 'ũina judeu 'gã jatykaawa yse pe futat. A'eramũ 'ga awau peu. 'Ga roga pype 'ga akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. <sup>8</sup> A'eramũ judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga Jejui 'ga rerowiaa, Krisipu 'ga 'ga rerowiaa opytuna 'gã netee. Tekotee 'gã nanẽ 'ga rerowiaa

ajemogyau. A'eramũ 'gã ojepymĩãukaa 'y pe 'gã nupe.

<sup>9</sup> Ypytunimũ Janejararete 'ga ojesaukaa oporogytau Paulo 'ga upe:

—Ere je mome'wau ekou ekyjawe'em futat. <sup>10</sup> Je ako ene pyri. A'eramũ ene efuewepawe'emamũ futat ekou je mome'wau 'gã nupe. A'eramũ je ene rerekou tywerukare'ema 'gã nupe. Kwaiwete te 'ã je rerowiaara 'gã 'au— 'jau Jejui 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe.

<sup>11</sup> A'eramũ futat Paulo 'ga akou aipo 'ga 'wyr ipe etee futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. Majepeja te kwara mu'aa. Ajepeja rupi 'ga akou nũ. Awau 'ga kwara 'aramũ uẽma 'gã nui.

<sup>12</sup> 'Wyriar yau ruramũ judeu 'gã ajatykau. A'eramũ futat Paulo 'ga pyyka 'ga rerawau Gariu 'ga upe, 'wyriar yau upe 'ga rerawau. Akaja ywy pewara 'gã nupe 'wyriaramũ akou.

<sup>13</sup> —Ko 'ga kũima'e 'ga 'ut ore mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are numiamũ— 'jau 'gã 'ga rerawau 'wyriara upe. —A'ere 'ga naMoisesi 'ga remikwasiarera 'jawe rũi imome'ui oree— 'jau 'gã 'ga upe. —O'meramũ te 'ga 'i akou. Wapo ekoete 'ga akou— 'jau 'gã 'ga rerawau 'wyriara upe imome'wau.

<sup>14-15</sup> Paulo 'ga oje'egaramet 'wyriara 'ga upe. A'ere 'wyriara 'ga je'egi erujewi. A'eramũ Paulo 'ga oje'ege'ema.

—Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ã je apyakai pẽje'eg are. A'ere 'ã 'ga naani. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Pẽẽ 'ã judeua. Pẽẽ noko ako pejamue ekoete jepi. Pejejemiiapo are miamũ pejejamueu jepi. A'eramũ je teapyakawe'em futat

pē nee. Je 'ā romanūa. Pē'wyrīaramū futat je rekoī. A'eramū je pēnemiapo are teapyakawe'em. Najukai 'ga 'ga amū. Nakurawi 'ga 'ga amū. 'Wyrī-araretea 'ga miamū 'ga nakurawi. Namama'e tyw-era rūi futat 'ga wapo. A'eramū je teapyakawe'em pē nee— 'jau etee 'wyrīara 'ga 'ga nupe.

<sup>16</sup> A'erauwe 'wyrīara 'ga 'gā mū'jāu ojewi.

—Pe'je pejewau peje'jāu je wi— 'jau 'wyrīara 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga 'gā mū'ēukaa ojewi.

<sup>17</sup> A'eramū 'gā awau amara'neramū akou. 'Gā mara'nea 'gā nerekou. A'eramū futat 'gā ajatykaawa raarana 'ga, Sostenesi 'ga ppyka 'ga nupānupāu ekoete futat. 'Wyrīara 'ga, Gariu 'ga 'gā nesaka agawewi futat. A'ere 'ga rekoī esakare'ema 'jawe etee futat.

<sup>18</sup> Korītu pe Paulo 'ga akou namutamutat. Poje 'ga awau aipo awi. Sēkreja 'jaw ipe 'ga awau, aipo awi. Akira 'ga awau 'ga rupi, wemireko ēē retee. Awau 'gā owaēma Sēkreja 'jaw ipe. Peu wekwaw ipe Paulo 'ga ojeapina. Ojemuapesīpesīga futat.

—Nan nipo je iapoi enee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe rai'i.

U'eawer imū iapo re 'ga ojeapina.

A'ere 'gā awau u'aa yaruu pype nū. Awau 'gā oyaapa. Awau 'gā owaēma. <sup>19</sup> Efesu pe awau owaēma ojekoka. Peu futat 'gā ū'jāu. Peu futat Akira 'ga opytau Paulo 'ga wi wemireko ēē retee.

Oo enune Paulo 'ga awau judeu 'ga jatykaaw ipe Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Jejui 'ga 'ā Janeruwarete 'ga remimurera— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

A'ere 'gã nuerowiari 'ga. A'eramũ 'gã ajamueu ee. <sup>20</sup> A'eramũ peuwara 'gã 'jau 'ga upe:

—'Au epyta ore pyri nũ'ũ— 'jau 'gã.

—Tee nũ'ũ. Napytaa'uweri je nũ'ũ. <sup>21</sup> Anure te nipo je ruri tejewya nũ. Jarejuwarete 'ga temuramũ tejewya pẽ pyri nũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

'Gã nupe oporogytapaw ire 'ga awau 'gã nui. Awau u'aa yar ipe nũ. Pe awi awau oyaapa. Awau 'ga 'y owajara katy oyaapa. <sup>22</sup> Sesaria pe 'ga awau ojekoka. Pe awi 'ga awau ywyri. Awau 'ga owaẽma Jerusareg ipe. Owaẽma ypy we Paulo 'ga awau oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. 'Gã nupe oporogytapaw ire 'ga awau nũ. Åtioki pe awau nũ, Siria ywy pe 'up ma'e pe nũ. <sup>23</sup> A'e pe 'ga awau opytawaipa. Kamẽsĩete 'ga awau a'e awi nũ. Awau 'ga Garasi ywy raapa awau, Frigia ywy raapa. Mĩmera wemiaawa ywy pe Paulo 'ga awau akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

—Pe'je pejemogyau 'ga rerowiaa. Pepoit futat kasi 'ga wi ne— 'jau 'ga awau akou oporogytau 'gã nupe. —Pejekyllawe'em futat pejemogyau— 'jau 'ga akou 'gã nupe.

<sup>24</sup> Kwe pe Paulo 'ga oo 'ga rekoramũ judeu 'ga amũ awau Efesu 'jawa amunaw ipe akou. Aporu 'ga awau akou Efesu pe. Aresãri 'jaw ipe u'at ma'efera 'ga poromũ. <sup>25</sup> 'Ga ojemu'e Jarejuwarete 'ga porogytafer are rakue. 'Ga omome'u esage 'ga je'ega 'gã nupe. A'eramũ 'ga awau akou wemikwaawa etee imome'wau 'gã nupe. Jejui 'ga 'ga ikwaapa futat numiamũ. A'ere 'ga Juã Batista 'ga porogytafera etee ikwaawi. Juã 'ga ae pymĩ 'y pe

rakue. 'Ga porogytafera etee futat 'ga ikwaapa.  
'Ga remimome'ufera etee 'ga ikwaapa akou.

<sup>26</sup> A'erauwe 'ga oi judeu 'gã jatykaaw ipe imome'wau 'gã nupe. A'jeteetewi 'ga 'ga mome'wau numiamũ. A'ere 'ga nokwaapawi. A'ea 'ga imome'u 'ga 'amamũ Akira 'ga 'ga renupa. A'erauwe 'ga oje'ega wemireko ãẽ upe:

—Okwaap futat 'ga numiamũ. A'jeteetewi 'ga porogytai numiamũ ã. A'ere 'ga nokwaapawi katu we ra'e. Siroo 'ga jarejepyri nũ ã, 'gã mu'jaupap Jejui 'ga porogyta are nũ ã— 'jau Akira 'ga wemireko ãẽ upe.

—Nai'i. Siroo futat jane kãã— 'jau ãẽ 'ga upe.

A'erauwe Akira 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ejua ore rupi. Siroo ene oroje'wyr ipe, ene mu'jau Jejui 'ga ree 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga akou ojemu'jaukaa Akira 'ga upe.

<sup>27</sup> Omu'e re Aporu 'ga awau Akaja ywy pe. “Too Akaja ywy pe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga awau akou.

'Ga o enunewe 'ga mu'eawer ipewarera 'gã ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

“Pejejuka esage ki 'ga ree”, 'jau 'gã ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

“Jane 'jawe futat 'ga. Jejui 'ga rerowiaaramũ 'ga rekoi.

A'eramũ pãẽ pejejejukau 'ga ree”, 'jau 'gã imonou, ajaupe ikwasiaa.

<sup>28</sup> Owaẽmawe 'ga awau judeu 'gã pyri Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Ymã te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ka'arana kwasiari inuga Jarejuwarete 'ga

remimurama 'ga ree rakue— 'jau Aporu 'ga oporogytau 'gã nupe. —Jejui 'ga 'ã 'ga remimurera. Jejui 'ga futat 'ã jane katu'okara— 'jau 'ga judeu 'gã nupe oporogytau.

Aipo pyu 'ga 'gã moje'egawarũukare'ema futat.

## 19

### *Efesu pe Paulo 'ga rekoawet*

<sup>1</sup> Korĩtu pe Aporu 'ga rekoramũ Paulo 'ga awau akou ywryi. Awau 'ga owaẽma Efesu pe. Peu owaẽm ire Paulo 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoaa. <sup>2</sup> A'eramũ Paulo 'ga oporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are 'gã nupe:

—Amut te Janeruwarete 'ga U'agesagea pẽ nupe rai'i? Jejui 'ga pẽẽ erowiar ire rai'i?— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naani nũ'ũ. Norokwaawi we te 'ã ore nanuara. A'eramũ ore 'ga orojeupe imura kwaape'ema nũ'ũ— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

<sup>3</sup> —Awÿja iapoawer imũ ajee pejepymĩukat 'y pe 'gã nupe rai'i ki 'ei?— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—Juã Batista 'ga remiapofer imũ tee 'ga ore pymĩ 'y pe ai'i nũ'ũ— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

<sup>4</sup> —A'jea futat Juã 'ga oi 'gã pymĩãu. Otywer awi 'gã poiramũ 'ga 'gã pymĩãu akou rai'i. A'ere 'ã Juã 'ga 'i rai'i: “Kũima'e 'ga amũ 'ut je rewiri”, 'jau 'ga Israeu juapyrera 'gã nupe rai'i. “A'e 'ga kũima'e 'ga ki perowiat”, 'jau 'ga 'ã 'gã nupe rai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'e 'ga kũima'e 'ga rera Jejui— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>5</sup> A'e renupawe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Awamũ ore Jejui 'ga rerowiaaramũ juejue futat. Jejui 'ga orejara— 'jau 'gã 'ga upe.



A'eramũ 'ga 'gã nerawau 'gã pymĩãukaa 'y pe Jejuĩ 'ga rer imũ.

<sup>6</sup> 'Gã pymĩ re Paulo 'ga opo monou 'gã apyte'rarimũ. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesage 'ua osou 'gã nupe. Ojepype ise ypyrauwe 'gã oje'eg amuteeramũ. Janeruwarete 'ga tee 'gã wereko poromũ 'gã moje'eg amuteeu ojekwaawukaa 'gã nupe a'eramũ futat. A'eramũ 'gã akou Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. <sup>7</sup> Kwaiwete te kũima'e 'gã. Tusi te 'gã pytuna.

<sup>8</sup> Peu Paulo 'ga muapyra jay moka'jama akou 'gã pype, Jejuĩ 'ga mome'wau 'gã nupe. Judeu 'gã jatykaawa pype 'ga Jejuĩ 'ga mome'wau 'gã nupe. Okyjawe'em oporogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue. “Anure nipo je tejemipyrrũmera 'ga monoi pẽ nupe, pẽnemiapesagera 'ga monoi pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ũina janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe. —A'eferupi tee 'ga 'ã 'awamũ 'ga muri futari imogou janee. 'Ga rera 'ã Jejuĩ. 'Ga 'ã ae katu'ok werowiarãmũ— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

<sup>9</sup> Aipo 'eramũ amumera 'gã 'ga rerowiare'ema. Niporenuwiweri 'gã 'ga ree.

—Awỹja sipo ajee poromũ Jejujamũ? Nia'wryri nipo 'ga rerowiaara— 'jau 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nowase.

Aipo 'eramũ Paulo 'ga oje'ega Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Pe'je iruukwe 'gã nui. Nuerowiari futari 'gã na'e— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau 'gã jatykaaw awi. Awau 'gã moromu'jawa 'og ipe. Tiranu 'ga peuwara 'gã mu'jara. Moromu'jawa 'og ipe 'ga awau 'gã mu'jau wojere'emamũ futat. Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau 'ga awau Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'ga ree.

<sup>10</sup> Mukũja kwara Paulo 'ga imu'aa peu, 'gã mu'jau akou. A'eramũ Asia ywy pewara 'gã najuejue etee futat 'ga porogyta renupa. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã 'jau. Tesirũmera 'gã we futat 'ga porogyta renupa.

### *Sewa 'ga ra'yra 'gã*

<sup>11</sup> A'ere Janeruwarete 'ga opãjẽ mua Paulo 'ga upe. A'eramũ aeremiapoe'ema apoukaa Paulo 'ga upe. <sup>12</sup> A'eramũ 'gã amũ 'ua Paulo 'ga raity pe upe, taity peme'ri upe. A'erauwe 'gã erooi ipypiraa ojero'wu ma'e 'gã karuara 'arimũ ipypiraa. A'erauwe 'gã ojekatu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã 'arimũ nanẽ 'gã erawau nũ. Tok ipypekau'i erawau inuga 'gã 'arimũ. A'erauwe mama'eukwaawa opoia 'gã nui. Janeruwarete 'ga opãjẽ mua Paulo 'ga upe poromũ iapoukaa 'ga upe.

<sup>13-14</sup> A'eramũ judeu 'gã amũ nanẽ awau ekoete akou kwe pe. “Mama'eukwaawa simoit 'gã nui Jejui 'ga rer imũ 'jau”, 'jau ajaupe numiamũ. Sete 'gã pytuna. Sewa 'ga ra'yra 'gã. Mainana 'wyrirara 'ga futat Sewa 'ga. 'Ga ra'yra 'gã poromũ oje'eg ekoete Jejui 'ga rer imũ mama'eukwaawa upe.

—Paulo 'ga oo Jejui 'ga mome'wau oree jepi. A'eramũ ore Paulo 'ga remimome'ufera 'ga rer imũ oroje'ega pẽ nupe: Pe'je pejejepe'au 'gã nui—'jau 'gã mama'eukwaawa upe.

15 A'ere mama'eukwaawa je'egi etee 'gã nupe:

—Jejui 'ga ore orokwaap. Paulo 'ga nanë ore ikwaapa nũ. A'ere ore pëë norokwaawi—'jau mama'eukwaawa 'gã nupe. —Awÿja te pëë? NaJejui 'ga rerowiaara rüi pëë— 'jau etee mama'eukwaawa 'gã nupe.

16 A'eramũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gã pyyka. A'eramũ futat 'gã nupãnupãnupãu 'gã naity monoronoroka. A'eramũ 'gã oka'jama jui. Typ. 'Gã ujãna jui. 'Gã muayrürümũ etee 'gã monou, mama'eukwaawa ojeupe 'gã je'egamũ.

17 A'e renuw ypyrauwe Efesu pewara 'gã okyjau ajemogyau.

—Peenup te Sewa 'ga ra'yra 'gã nera?—'jau 'gã ajaupe. —Jejui 'ga rer imũ 'gã je'eg ekoetei mama'eukwaawa upe 'ea? A'ere mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gã naity monoronorogi etee 'gã nui 'gã nupãnupãu etee 'ea rai'i. Noje'eg ekoetei ae 'ga rer imũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ taetu 'gã okyjau Jejui 'ga rer imũ oje'eg ekoete awi. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã netee okyjau ajemogyau nũ.

18 A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'ua oje-mome'wau Paulo 'ga upe, kwaiwete.

—Ymã te noko oretyweramũ ikue 'ja. Mama'e tywera etee ore iapou ikue. A'ere ore 'awamũ ore poiri orotywera apo awi. Aruerowiar ore Jejui 'ga 'awamũ arajemogyau— 'jau 'gã 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe.

Peuwara 'gã nowase futat 'gã ojemome'wau.

19 Kwaiwete pãjëa nanë Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'e 'gã futat awau ka'arana upe. Aipo ka'arana

mama'e tywer are 'gã mu'jau. A'ere 'gã poiri mama'e tywera apo awi. A'eramũ 'gã ka'arana rerua imajatykau iapypyramũ. Mama'e tywer are amu'eawera rerua imono'oga.

A'ere 'gã tata monygi ipype. Fu iapyau inuga. Iapy re 'gã imomyawera repy mojopyrũmũ. Ka'arana repya sîkwêta miu ita 'ywope'ia. A'etea 'gã naeawyrũi futari oka'aranũũ momyawer are.

<sup>20</sup> A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã awau ojemomytuna ajemogyau. Kwaiwete te pãjê 'gã Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ futat 'gã mama'e tywera apo awi opoia. A'eramũ 'gã nesakarera 'gã imokwasi'wau imome'wau ajaupe.

Aipo renupawe kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga je'ega mokwasi'wau. Amunawa moymoyka. A'eramũ futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã ojemomytuna kwaiwete.

### *Efesu pewara 'gã mara'neawet*

<sup>21</sup> A'ere Paulo 'ga 'ũina wea'aramũ. “Marupi te je oi tekou nũ?” 'jau 'ga 'ũina. Ojeupe tee futat oporogytau. “Masetoni ywy raapa pa je oi tekou kwy. Akaja pyu 'jau tewau kwy. A'e awi futat tewau Jerusareg ipe tewaẽma 'jau kwy. Jerusareg ipe tekoteko'i re tewau Roma pe 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ũina wea'aramũ ojetee futat. Oo enune 'ga 'ũina wea'aramũ ee nũ. <sup>22</sup> A'eramũ 'ga ojekoty'aawa 'gã na'ne imonou wenune.

—Pe'je iruukwe pejewau je renune Masetoni ywy pe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga pytuna 'gã oi, Timoteo 'ga Erasto 'ga retee.

—'Au je rekoi ra'ne. Anure too pẽ newiri 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Paulo 'ga peu akou.

<sup>23-24</sup> Peu 'ga rekwaw ipe 'gã amũ amara'neramũ Paulo 'ga ree. Demetriu 'ga amara'neramũ 'ga ree. Prata 'jawa apoara 'ga poromũ Demetriuramũ. Ita enyfu'gi are oporowyky ma'e 'ga. A'eramũ 'ga futat 'o'gi'i apou. Maira'me a'agawa roga 'jawewara 'ga iapou. Diana 'jawa 'gã maira.

Ojeupe Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ aipo amunawa pewara 'gã amũ Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã a'eramũ opoia omaira rerowiar awi, Diana 'jawa rerowiar awi. A'eramũ 'gã maira a'agawa ro'gi mure'ema ojeupe. A'eramũ 'o'gi'i apoara 'ga, Demetriu 'ga amara'neramũ Paulo 'ga ree.

<sup>25</sup> A'erauwe 'ga iapoara 'gã majatykau imua. A'eramũ 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Paulo 'ga 'ã jane porowykya nuapoukaru'jawi janee. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ. Mama'e tywerete are 'ga 'auwara 'gã mu'ei. <sup>26</sup> “Naeremiapoa rũi Janeruwarete 'ga”, e'i 'ã Paulo 'ga 'gã nupe. 'Agamũ maira a'agawa ro'gi'i murukare'ema 'gã nupe jane wi. “Jarejuwarete 'ga te perowiat, Jejui 'ga retee”, 'jau 'ã Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. A'eramũ 'gã opoia kwaiwete Diana rerowiar awi. A'eramũ 'gã Jejui 'ga etee futat erowiaa ajemogyau kwaiwete. Ymã we 'ã 'auwara 'gã Asia ywy pewara 'gã netee Diana rerowiar ajemogyau kwaiwete rakue. A'ere 'ã 'awamũ Paulo 'ga ruri 'au 'gã mu'jau omair are—'jau 'ga 'gã nupe. —Mama'e tywerete are te 'ga 'gã mu'ei akou. <sup>27</sup> Najuejue te 'ã jane jaremaira muorypa jepi. Ipojeupawuu ma'e futat ãẽ jepi. A'ere 'awamũ 'gã poipawi ãẽ wi. Nuerowiaru'jawi

'gã Diana ãẽ 'awamũ— 'jau Demetriu 'ga 'gã nupe. —Namuru'jawi 'gã 'awamũ 'o'gi'ia jane wi. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ. Opoipap 'gã 'awamũ jui— 'jau Demetriu 'ga 'gã nupe.

<sup>28</sup> A'e renupawe imajatykapyrera 'gã amara'neramũ ajemogyau Paulo 'ga ree. A'eramũ futat 'gã wafukaita:

—Efesu pewara jane. Diana futat jane maira!— 'jau 'gã wafukaita ajemogyau.

<sup>29</sup> A'e renupawe 'gã nera erooi imuãina amunawa pype. A'eramũ 'gã Paulo 'ga pytuna 'gã pyyka. Mukũja 'gã pyyka. Gaio 'ga pyyka Aristaku 'ga retee. Kwaiwete 'gã 'gã pyyka 'gã nerawau ajatykaaw ipe nũ.

<sup>30</sup> A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Oo je teporogytau 'gã nupe— 'jau 'ga numiamũ.

A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã nomonoukari Paulo 'ga. <sup>31</sup> 'Wyrria'ri 'gã amũ Paulo 'ga jekoty'aawa. A'eramũ 'gã oje'ega monou 'ga upe:

—Ereo kasi ne— 'jau 'gã. —Erese kasi ewau peu 'gã nesaka ne— 'jau 'gã oje'ega monou 'ga upe.

<sup>32</sup> A'eramũ 'gã ajatykau kwaiwete 'gã nee. Ojoywaema ekoete futat 'gã ajemogyau. Ikwaa-pare'ema 'gã we futat ojoywaema ekoete futat ajemogyau.

<sup>33</sup> A'ere judeu 'gã amũ 'jau Aresãri 'ga upe:

—Ere ewau eporogytau 'gã nupe, 'gã nowase katy a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo mowyri 'gã nupe 'gã momika numiamũ. A'ere 'gã 'ga kwaaw ire nuapyakai futari 'ga je'eg are.

<sup>34</sup> —Judeu 'ga tee ra'e— 'jau etee 'gã ajaupe.

A'eramũ ojero'waro'wau etee futat wafukaita 'ga upe.

—Efesu pewara futat ore. Diana futat te 'ã ore-maira— 'jau etee 'gã 'ga upe.

Tuas ora poromukuran 'gã ajamueu wafukaita.

<sup>35</sup> Poje 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua oje'ega 'gã nupe:

—Pe'je pejepika— 'jau 'ga 'ua 'gã nowase.

A'erauwe 'gã opika.

—Aipo peapo awi— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. —Efesu pewaramũ jane futat te 'ã najuejue etee futat sajejuka Diana ãã rog are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jane futat 'ã ãã ree ojejuka ma'ea. Aipoa 'ã 'gã najuejue etee ikwaapa— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã opika.

—Ymã te 'ã Diana a'agawa ruri u'aa janee ywag awi rakue. A'e are 'ã jane jejukai najuejue etee futat— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. <sup>36</sup> —A'eramũ pẽẽ aipo apowe'em. Najuejue etee futat 'ã jane iapoi. A'eramũ pẽẽ pejepika. Enupa etee pejejemogyau— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe.

<sup>37</sup> —A'ere 'ã ko 'gã kũima'e 'gã perut ekoete 'au rai'i. Nakurawi agawewi 'gã 'ã janemaira. Namunarũ agawewi 'gã 'ã mama'e are. A'etea 'gã 'ã perut ekoete rai'i— 'jau 'ga oje'ega 'ua 'gã nupe.

<sup>38</sup> —Tene Demetriu 'ga oi oporogytau 'wyriara 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran gatu nipo 'ga mama'e tywera mũ apowe'em 'ga upe rai'i. Tene 'ga oi oporogytau 'ga upe. Nanuara niapoawi 'au— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>39</sup> —'Gã nupe pejeporogytaweramũ pekwap 'wyriara 'gã nowase tãmẽjẽ pejeporogytau 'gã nupe— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. —Naeporogytaawa

rũi te 'ã 'au. A'eramũ pẽẽ pejewau peu 'wyrriara rowase pejeporogytau— 'jau 'ga 'gã nupe. <sup>40</sup>—Kasi a'e pe jane'wyrriararete 'ga amara'neramũ jane ree ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Imara'ne nipo 'gã je ree. Je ago'o te 'gã”, 'jau nipo 'ga janee— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Nafutari 'gã je rena 'wyrriaramũ ojeupe ra'e”, e'i nipo 'gã janee. “Ajepeja 'ga te 'gã afutat 'wyrriaramũ ra'e”, e'i nipo 'ga janee. Ai'i te 'ã pejup pejeafukaita ekoete— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>41</sup> Aipo 'erauwe 'ga peuwara 'gã mokwasi'wau, 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ. A'eramũ futat 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã awau.

## 20

### *Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka 'ga ataawet*

<sup>1</sup> Aipo teepaw ire Paulo 'ga oje'ega monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Pe'je pejejua 'au. Taporogyta pẽ nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe Jejui 'ga rerowiaara 'gã jatykai 'ga ree kwaiwete.

—Ko je oi tekou pẽ nui. Masetoni ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tepytuna 'gã newiri je oi. Peu ako je 'gã monoi ai'i. A'eramũ je tewau 'gã newiri— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pe'je pejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe.



Aipo 'e re 'ga awau 'gã nui opytuna 'gã newiri.  
<sup>2</sup>Awau 'ga Masetoni ywy raapa, awau akou oporo-  
 gytaw amunaw ipewara 'gã nupe. Amunawa moy-  
 moyka akou Jejui 'ga mome'wau. A'erauwe futat  
 Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajemogyau worrywamũ 'ga  
 ree. Paulo 'ga awau akou 'gã mojemogypygyukaa  
 Jejui 'ga ree. Kwaiwete te 'gã norywamũ Jejui 'ga  
 ree, 'ga rerowiaa.

—Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga  
 akou 'gã nupe amunawa moyka.

Kwe pe futat awau akou imome'wau 'gã nupe  
 'gã maku'iu. Awau Akaja ywy upe owaëma. <sup>3</sup>Peu  
 'ga opytaw. Muapyr etee 'ga jay moka'jama.  
 A'eramũ 'ga o'wya Siria ywy pe numiamũ. A'e  
 pype 'ga judeu 'gã ojee miewera renuwi. A'eramũ  
 'ga awawe'em peu. Ojewya etee 'ga 'ua Masetoni  
 ywy pe nũ.

<sup>4</sup>A'eramũ peuwara 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã  
 amũ 'ua 'ga rupi. Sopatro, Aristaku, Segũtu, Gaio,  
 Timoteo, Tikiku, Trofimũ. Mĩmera 'gã 'ua Paulo 'ga  
 rupi. Sopatro 'ga Pereja pewarera 'ga. Piru 'ga 'ga  
 ruwa. Aristaku 'ga, Segũtu 'ga Tesarũn ipewarera  
 'gã. Gaio 'ga Teripe pewarera 'ga. Tikiku 'ga,  
 Trofimũ 'ga Asia ywy pewarera 'gã. Mĩmera 'gã 'ua  
 'ga rupi.

Asia ywy raapa 'gã awau. Awau 'ga owaëma  
 Firiposi 'jaw ipe. Pe awi 'gã awau Paulo 'ga re-  
 nune. <sup>5</sup>Troate 'jaw ipe 'gã awau. Peu 'gã Paulo 'ga  
 rapesaka.

Firiposi 'jaw ipe Paulo 'ga opytaw je retee,  
 Lukaramũ. Firiposi 'jaw ipe ore rekoramũ  
 owaëma mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka  
 upe. Ikwaw ire ore arawau yaruu pype aru'aa.

<sup>6</sup> Sīku oroser ire orowaēma Troate 'jaw ipe 'gã nupe. Orojenune oo ma'efera 'gã nekoaa arawau nū. Majepei tee morowykye'ema magwapa Troate 'jaw ipe arajemogyau.

<sup>7</sup> Morowykye'ema piara rupi Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau 'og ywate pype ore ree. Orojemi'waa ra'ne. Orojemi'wapaw ire Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. Kwet kwet kwet. Morogyta tee'ia miamū 'ã iporomuku omome'uramū.

—'Awauwe futat je porogytapawi. Ai'iwe te 'ã je oi nū— 'jau 'ga 'gã nupe.

Awau ppyajeaje katu. <sup>8</sup> Kwaiwete te 'gã tata moyi imonyka orojee. <sup>9</sup> A'eramū kunumīūū 'ga amū 'ūina wapyka 'okwar ywate 'arimū 'ga porogyta renupa. Eutiku 'ga 'ūina wapyka wapykau Paulo 'ga je'eg are. Poje nipo 'ga wopeyjamū. A'eramū 'ga osea. Paulo 'ga je'ega 'ga mopeyita. A'eramū 'ga osea rakue. Poje 'ga awau wopopenamū 'okwar ywate rupi. Tii too. A'eramū futat 'ga awau amanūmū. A'eramū ajatyka ma'e 'gã awau ojypa 'ga resaka.

—Tỹỹ. Amanū futat 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>10</sup> A'erauwe Paulo 'ga awau ojypa 'ga resaka.

—Pejemuaēm awi 'ga ree— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

A'eramū Paulo 'ga 'ga mana anuruka. A'erauwe 'ga oferapa 'gã nupe. <sup>11</sup> 'Ga feraw ire 'gã ojeupia awau nū, 'og ywate pype nū. Ojeupir ire Paulo 'ga mani'oko'o'i ppyka imo'jamo'jau orojee ore moyka. A'eramū futat ore orojea'aramū Jejui 'ga manūawer are. A'ere Paulo 'ga oporogytau nū. Kwet kwet kwet ku'em.

<sup>12</sup> Awau aku'emamũ. A'erauwe 'gã okwasi'wau. Awau 'gã ajemogyau oje'wyr ipe. Amanũ ma'efera 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe.

—Ekoay 'ga 'ua u'aa amanũmũ oree ko. 'Okwar ywate rupi 'ga oi u'aa oree ko— 'jau 'gã aipo kunumĩũũ 'ga pytuna 'gã nupe. —A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi ko nũ— 'jau 'gã imome'wau 'gã nupe.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau 'ga ree.

<sup>13</sup> Ku'emamũ Paulo 'ga oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe nũ. Yar ipe pekwap. Je ywyrri too 'jau— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore jejagi yar ipe arawau Asosi 'jawa amunaw ipe.

—Asosi pe ki je rapesak pejepe— 'jau 'ga oree.

A'eramũ Paulo 'ga awau ywyrri. <sup>14</sup> Peu Paulo 'ga orojeupe 'ga waẽm ire ore arawau aipo awi. A'eramũ 'ga awau yar ipe ore rupi. Arawau orowaẽma Mitilene 'jawa amunawa upe. Arawau orojekokaipa etee peu. <sup>15</sup> Kamẽsĩete te oroia jui nũ. Ai'iwe ore orokwapa 'ypõ'õũũ pyu, Kiosi 'jawa 'ypõ'õũũ pyu. Ai'iwe ore orokwapa 'ypõ'õ mũ pyu nũ, Samosi pyu nũ. Imuapyyra 'ara rupi ore arawau orowaẽma Miretu 'jawa jemiar ipe. Peu futat ore orojekoka. Peu futat aru'jãu oropytau.

<sup>16</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau oree:

—Efesu pe jane nipytai. Janera'nẽ jane jarekou. Kasi jane jarejatykaawa maraka nipyygi ne— 'jau 'ga oree. —Jerusareg ipe sawaẽm tãmẽjẽ 'jau, maraka renunewe 'jau, a'e te je 'ã— 'jau 'ga oree.

A'eramũ 'ga a'eramũ wa'nẽnamũ ajemogyau maraka are.

*Paulo 'ga 'eawet*

<sup>17</sup> Miretu 'jawa amunaw ipe owaēm ire Paulo 'ga oje'ega monou Efesu pe, Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe: “Pe'je pejejua je pyri. Taporogyta pē nupe 'jau”, 'jau 'ga oje'ega monou 'gã nupe.

<sup>18</sup> A'erauwe 'wyriara 'gã nuri oporogytau Paulo 'ga upe:

—Pēē 'ã jejekoty'aawa. Asia ywy pe je waēm ypyrauwe ako je kwaap pejepe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>19</sup>—Je 'ã Jejui 'ga remimonofera te. Jeporowykya 'ã Jejui 'ga mome'ua tee futat ako pē nupe ai'i— 'jau 'ga 'wyriara 'gã nupe. —Tejaa'wau ako je 'gã nee otywera 'gã etyge'emamū ai'i. Ma'eramū te 'gã nopoiri otywer awi nū, 'jau je tekou tejaa'wau 'gã nee ai'i.

—Judeu 'gã ako afuweramū je ree ai'i. “Sijuka 'ga 'jau”, 'jau ako 'gã jee ai'i. A'e are nanē ako je te'arasigamū tekou ai'i nū. “Kūima'eeteetea je”, 'jawe'em ako je tekou ai'i. Jejui 'ga te je amome'u 'gã nupe ai'i numiamū. Tejerowiaraipe'ema futat ako tejee ai'i. A'ere ako 'gã je juka are etee 'gã fuweramū ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. <sup>20</sup> —Pē nupe nanē ako je Jejui 'ga mome'wau'jau'japa pēnog ipe tekou pē nupe ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —'Gã jatykaaw ipe nanē ako je 'ga mome'wau tekou 'gã nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>21</sup> —Judeu 'gã nupe, judeue'ema 'gã nupe. Mīmera 'gã nupe ako je Jejui 'ga mome'wau ai'i. “Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Janejararetea 'ga. A'eramū pēē 'ga rerowiaa”, 'jau je ako pē nupe 'ga mome'wau ai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama 'wyriara 'gã nupe

oporogytau. <sup>22</sup> —A'ere 'awamū je oi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea e'i jee: “Jerusareg ipe ekwap”, e'i jee. A'eramū je tewau Jerusareg ipe 'awamū. A'ere je nakwaawi 'gā tejerekoa. Ma'ja katu nipo 'gā wapo peu jee? Maran gatu nipo 'gā je rerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

<sup>23</sup> —“Peu nipo 'gā ene pyygi”, e'i Janeruwarete 'ga 'Agesagea jee je rekoramū. A'eramū nipo 'gā je pofaa je monou je munepa je mu'ama moromunepawa pype. Janeruwarete 'ga 'Agesage te 'ā e'i jee je rekoramū. Amunawa upe je waēmauwe, amunawa upe je waēmauwe 'jau 'ā 'ga 'Agesagea jee— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe. <sup>24</sup> —A'ere 'ā ae 'ga rerowiaaramū nokyjea'uweri te amanū awi. A'eramū nipo je teporowyky moyka futat. Jejararete 'ga te 'ā, Jejui 'ga oporowykya wapoukat jee. A'eramū je 'ā teporowyky mateepaw are etee futat tejea'aramū. Morogyta esage mome'ua etee futat 'ā jeporowykya. Ma'eramū je 'ā “pe'je pejepoia pejetywer awi”, je 'i tekou 'gā nupe. “Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'tea 'ga jane katu'ok jaretywer awi janepoiriweramū”, 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

<sup>25</sup> —Pē pype tekou pē mu'jau Jejui 'ga porogytafer are ikue. 'Ga porogytafera peenup, 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere nipo 'awamū naje resagu'jawi pejepe nū. <sup>26</sup> Jejui 'ga je ako imome'wau pē nupe ikue. A'eramū pēē 'ga rerowiare'em ire pēē te futat pejejereko tywerukaa 'ga upe. <sup>27</sup> 'Ga remifutara je 'ā imome'wau pē nupe. Wemifutara pēē

iaporamũ Janeruwarete 'ga aku'iramũ pẽ nee, 'jau je ako pẽ nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>28</sup> —Pẽẽ 'ã 'awamũ 'wyriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'ã pẽ mogyau 'wyriaramũ 'gã nupe. A'eramũ pẽẽ pejejejukau esage 'gã nee— 'jau Paulo 'ga 'wyriara 'gã nupe. —Sã'ã ae jejuka esage weymawa karupa'mĩ are. Nan tee futat pẽẽ pejejejukau esage 'gã nee. Janeruwarete 'ga 'ã wa'yra 'ga mua ijukaukaa janee rakue. A'eramũ 'ga 'ã 'agamũ janetywera moia jane wi. 'Ga manũe'em ire amunipo 'ã 'ga janetywera nomoiri futari jane wi. Werowiaaramũ 'ga jane pireita janetywer awi. A'eramũ 'ga a'eramũ janejaramũ akou. 'Ga 'ã pẽ mogyau 'wyriaramũ werowiaara 'gã nupe. A'eramũ ki pẽẽ pejejejukau esage 'gã nee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

<sup>29</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Akwaap je. Je o re nipo i'me ma'e 'gã amũ nuri o'meramũ pẽ nupe. “Je te je rerowiat pejepe”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. “Perowiar awi Jejui 'ga”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. Pẽ mu'jau 'me nipo 'gã nuri. Jejui 'ga rerowiar awi pẽ momoirukar are afuweramũ. 'Miara 'jawe aipo 'gã. Sã'ã 'miara jemuaẽme'ema pẽneymaw are. Nan tee futat 'gã najemuaẽmi pẽ nee. Jejui 'ga rerowiar awi pẽ momoirukaawamũ te 'gã nuri. A'eramũ pẽẽ pejejea'gwau nanuar awi. <sup>30</sup> A'ere nipo anure pẽẽ mũ we futat pẽ'me pejejaupe pejejomojo'okawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. <sup>31</sup> —A'eramũ ki pẽẽ pejejea'gwau i'me ma'e 'gã nui. Muapyra kwara je ako imagwapa tekou pẽ pype, Jejui 'ga mome'wau pẽ nupe ikue. “Pe'je Jejui 'ga rerowiaa

pejeojere'emamũ. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. I'me ma'e rerowiare'ema", 'jau je ako pẽ nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. — A'etea pẽẽ mũ 'gã 'me are pejeapyakau. A'eramũ je a'eramũ tejaa'wau pẽ nee. Au'jeteramũ je 'ã tekou pẽ mu'jau. A'jea futat jeremimome'ua. Perowiar awi i'me ma'e 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>32</sup> —Awamũ je pẽ mome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Tojejuka 'ga pẽ nee 'jau. A'eramũ pẽẽ 'ga je'ega renupa pejejemogyau. Tepẽ poat 'ga 'jau, werowiar are 'jau. Wemiayuwa upe 'ga mama'e esage monou. A'eramũ nipo 'ga imonou pẽ nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. <sup>33</sup> —Je 'ã je kwaap katu pejepe. Je 'ã, “ka'aranũũa pemut ape jee”, na'ea'uweri tekou pẽ nupe. “Mama'ea pemut amũ jee”, 'jawe'em je 'ã pẽ nupe. <sup>34</sup> Je te futat teporowykyau tekaraemã are. Tepytuna 'gã karaemã muawamũ nanẽ je 'ã je te futat teporowykyau tekou. “Pemut ape jee. Mama'ea pemut amũ jee”, na'ei je 'ã tekou pẽ nupe. Je te futat 'ã tekou teporowykyau— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

<sup>35</sup> —A'eramũ pẽẽ nanẽ nan tee futat iapou— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —A'e are je 'ã pẽ mu'jau: “Pe'je pejeporowykyau mama'e muawamũ pejejeupe, pejeyptuna 'gã nupe nanẽ mama'e mua nũ”, 'jau je ako pẽ nupe ikue. Ymã te 'ã Jejui 'ga 'i rakue: “Jarejeupe mama'e muramũ janeku'iramũ jarejemogyau. A'ere jane 'ga amũ upe mama'e monoramũ te janeku'iteramũ”, e'i 'ã Jejui 'ga rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>36</sup> Oporogytapaw ire Paulo 'ga wapyka wenupy'ãu Jejui 'ga rerowiaara 'gã netee, oje'ega

monou Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>37-38</sup> A'erauwe 'gã 'jau ajaupe:

—Oo futat 'ga jane wi— 'jau 'gã ajaupe.

A'erauwe futat 'gã ajaa'wau 'ga ree kwaiwete. Ojoo'opaw ire 'gã Paulo 'ga mana. Ojomoyka 'ga mana. 'Ga mamaw ire 'gã 'ga rerawau yaruu pe ejaa.

## 21

### *Jerusareg ipe Paulo 'ga oawet*

<sup>1</sup> Yaruu pype aru'ar ire Paulo 'ga 'jau ywya'marimũwara 'gã nupe:

—Ko ore ruri— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

A'erauwe ywya'marimũwara 'gã je'egi oree:

—'Wei. Pe'je 'wei— 'jau 'gã oree.

Oroia ore oroyaapayayau arawau. Arawau orowaẽma Kosi 'jawa 'ypõ'õũũ upe. Peu ore oropytau. Ai'iwe ore oroia nũ. Arawau Rodes 'jawa jemiaripe orojekokaipa. A'ere oroia arawau nũ. Patara 'jawa amunaw ipe arawau orojekoka. Peu futat aru'jãu yaruu awi. <sup>2</sup> A'eramũ ore Fenisia ywpe oo ma'e yaruu pype ete aru'aa nũ. Oroia nũ. Arawau ore arakou 'y ywryri'i etee futat. <sup>3</sup> Arawau 'ypõ'õ mũ resaka. Sipiri 'jawa resaka.

—Mĩnamũ 'ypõ'õũũ reni ra'e kũi— 'jau ore arajaupe.

A'erauwe ore imoyaawi orokwapa 'ypõ'õũũ pyu. Orokwapa etee futat 'ypõ'õ atykupe katy. Arawau ore kwe katy ka'arete katy, Siria ywy katy. Arawau orowaẽma ka'a ywryra upe nũ. A'eramũ arawau orowaẽma Tiro upe. Arawau ore Tiro pe orojekoka. Peu futat aru'jãu yaruu awi. Yaruu



jara 'gã karaemã 'gã enũ'ënamũ ore arawau kwe pe amunawa momyrũmũ. <sup>4</sup> Arawau Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoa. A'eramũ ore arawau arajemogyau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nog ipe. Majepeja morowykye'ema magwapa arajemogyau peu Jejui 'ga rerowiaara 'gã pyri. Peuwara 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Ereo awi Jerusareg ipe. 'Au etee eko ore pyri— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega oree ai'i: “Paulo 'ga nipo 'gã peu nuerekoarũi”, e'i 'ga 'Agesagea oree ai'i. A'eramũ ore eneo futare'ema— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'ere Paulo 'ga 'i etee:

—Oo futat je— 'ga 'i etee.

<sup>5</sup> Arawawa upe iwaëmamũ ore arawau nũ, yaruu pype aru'aa nũ. Kwaiwete peuwara 'gã awau oreo resaka wemireko 'gã netee, wa'yra 'gã netee. A'eramũ ore 'yisiga pype aruapyka orojenupy'ãu oroporogytau Jarejuwarete 'ga upe, yaruu pype aru'ar enune.

<sup>6</sup> Jarejuwarete 'ga upe oroporogytapaw ire Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Orojo ore— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe ore aru'aa oroia. Oreo resaka 'ut ma'efera 'gã nanë ojewya awau oje'wyr ipe nũ, ore ir ire nũ.

<sup>7</sup> Tiro 'jaw awi ore arawau orowaëma Tolemaita 'jawa upe. Peu ore Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoa nũ. A'eramũ ore peu arajemogyau 'gã pyri. Kaarup. Majepei tee oroser ire aru'aa yaruu pype nũ. <sup>8</sup> Ai'iwe ore oroia nũ. Arawau ore

orojekoka Sesaria pe. Peu ore aru'jāu yaruu awi. A'eramū futat ore aru'aru'jape'ema yara pype.

Orojekog ire ore arawawayayau Filipe 'ga rog ipe oropytau. Jejui 'ga porogyta mome'wara 'ga Filiperamū. Jerusareg ipe Filipe 'ga rekoramū Jejui 'ga remimonofera 'gā 'ga mogou imen manū ma'e 'gā nupe kumi monoaramū rakue. Aipo 'ga Filipe 'ga rog ipe arawau oropytau. <sup>9</sup> Irūpāwē Filipe 'ga ra'jyra. Kūjāmukua juejue 'ga ra'jyra ajemogyau. Janeruwarete 'ga porogyta mome'wara 'gā te 'ga ra'jyra nanē nū.

<sup>10</sup> Filipe 'ga rog ipe oropytawaipe. Peu ore rekoramū kūima'e 'ga amū 'ua owaēma oree. Agapu 'jawa 'ga 'ua owaēma oree Filipe 'ga rog ipe. 'Ga nanē futat Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara nū. Judeja ywy awi 'ga 'ua.

<sup>11</sup> Owaēm ypy we Agapu 'ga opajajamū Paulo 'ga ku'afaawa pyyka. Ojepofaa, ojepyfaa ipyu. Ojepofar ire 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—“Nan nipo 'gā 'ga pofari Jerusareg ipe”, e'i Janeruwarete 'ga 'Agesagea imome'wau jee— 'jau 'ga Paulo 'ga upe. —A'eramū nipo 'gā nan futat ene rerekou. A'ere nipo 'gā ene monou, judeue'ema 'gā po pe ene jukaawamū— 'jau Agapu 'ga imome'wau Paulo 'ga upe.

<sup>12</sup> A'e renupawe ore 'jau Paulo 'ga upe:

—Soo awi ajee Jerusareg ipe— 'jau ore 'ga upe.

<sup>13</sup> A'ere Paulo 'ga 'i etee oree:

—Pe'je pejepika pejemogyau. Pejoo'o awi pejemogyau. Je mu'arasig etee te pejepe nanamū. Oo futat je. Tene 'gā je pofari. Tene 'gā je jukai. Nakyjea'uweri ae 'ga rerowiaaramū nanuar awi— 'jau etee Paulo 'ga oree. —Jejui 'ga te 'ā jejararetea.

'Ga te 'ã je mono peu. A'eramũ je tekyjawe'em temanũ awi— 'jau etee 'ga oree.

<sup>14</sup> Simojeropytaukat 'ga 'jau, 'jau ore oroje'ega 'ga upe numiamũ. A'ere 'ga nore mojerowiari etee. A'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Tene ajee 'ga oi. Janejararete 'ga te afutat 'ga oa ra'e— 'jau ore arajaupe.

<sup>15</sup> Peu arakorako'i re ore orokaraemã mogatyrũmũ. A'ere ore arawau Jerusareg ipe. Ywryi futat ore arawau a'eramũ futat. <sup>16</sup> Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ awau ore rupi. Sesaria pewarera 'gã amũ awau ore rupi. Jerusareg ipe orowaem ire ore rupi oo ma'efera 'gã futat ore rerawau Menasõ 'ga rog ipe, Sipiri pewarera 'ga rog ipe. Aipo 'ga, Menasõ 'ga, Jejui 'ga rerowiaar ymanera futat. A'eramũ ore arajemogyau 'ga pyri peu.

*Tiago 'ga pyri Paulo 'ga oawet*

<sup>17</sup> Jerusareg ipe orowaem ypy we ore arawau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka. Ore resakawe 'gã aku'iramũ ore ree. Ai'iwe Paulo 'ga ore rerawau Tiago 'ga resaka. Peu Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wryiara 'gã ajatykau kwaiwete Tiago 'ga pyri.

<sup>18</sup> Peu ojeupe ore waemamũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wryiara 'gã ore rapeje'ega:

—Tepeko?— 'jau 'gã oree.

—'Wei. Ore rekoi 'wei— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe.

<sup>19</sup> A'ere aruapeje'eg ire Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe, wekwawera mome'wau 'gã nupe:

—Kwe pe ako ore oi judeue'ema 'gã nupe Jejui 'ga mome'wau ikue. A'eramũ kwaiwete 'gã

ajemogyau Jejui 'ga rerowiaa ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

Wekwawera mome'waupap 'gã nupe.

<sup>20</sup> A'e renupawe 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—A'jea futat 'ã Janeruwarete 'ga resageramũ a'i kũi. 'Aga morogyta 'ã ae muoryp a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

—'Au nanẽ kwaiwete judeu 'gã Jejui 'ga rerowiari nũ. A'ere 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee iapoi we ajemogyau— 'jau 'gã imome'wau Paulo 'ga upe. <sup>21</sup> —A'ere kwe pewara 'gã nuri o'meramũ 'gã nupe rai'i. “Paulo 'ga oo akou kwe pewara 'gã judeu 'gã mu'jau tyweruu akou”, 'jau 'gã 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gã imome'wau Paulo 'ga upe. —“Pepoit Moisesi 'ga remimu'efer awi”, e'i Paulo 'ga awau akou 'gã nupe. “Pemojewag awi pejeja'yra”, e'i nanẽ 'ga akou 'gã nupe nũ, 'jau 'gã 'ua imome'wau ajaupe rai'i. “Jarejemiapo awi pepoit”, e'i 'ga akou judeu 'gã nupe, 'jau 'gã 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gã imome'wau Paulo 'ga upe.

<sup>22</sup> —A'ere nipo 'gã 'au ene rut ene waẽma kwaawi ra'e. Maran aje jane iapoi 'gã nupe 'awamũ ene rerowiarukaawamũ 'ũ? — 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

<sup>23</sup> —Nan eapo 'awamũ 'gã nupe. 'Au irũpãwẽ 'gã nuwi, ore orojesaukat Jarejuwarete 'ga upe 'jara 'gã. Jarejuwarete 'ga upe 'gã jekatu'ogi u'eawer imũ futat. <sup>24</sup> A'eramũ ene nanẽ ewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã nupi— 'jau 'gã Paulo 'ga upe. —Peu ene nanẽ ejekatu'oka Moisesi 'ga remimu'eawer imũ Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ene ka'aranũũ monou mainana 'ga upe, 'gã pinawera mepyau 'ga upe 'jau. A'eramũ nipo judeu 'gã

ojomoyka ikwaapa— 'jau 'gã 'ga upe. —“Na pa je 'ga Moisesi 'ga jaremu'eawer imũ etee futat iapoi akou ra'e”, te'i 'gã ojomoyka ikwaapa 'jau. “A'etea pa 'gã i'me oree rai'i nũ”, te'i 'gã ajaupe 'jau— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

<sup>25</sup> —Judeuramũ jane iapopawi Moisesi 'ga jaremu'eawer imũ. A'ere judeue'ema 'gã nanarũi — 'jau 'gã imome'wau Paulo 'ga upe. —Ymã te ore ka'arana monoi ikwasiaa 'gã nupe ikue. “Nan tee ki peapo”, 'jau ore imonou ikwasiaa ka'aran are 'gã nupe ikue.

—“Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanẽ pẽẽ i'wawe'em nũ. Kũima'eramũ ae ajuemireko are akowe'em. Kũjã nanẽ nũ. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanẽ wemirekoa etee futat erekou nũ”, 'jau ore ikwasiaa imonou 'gã nupe ikue— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

<sup>26</sup> Ai'iwe Paulo 'ga awau irũpãwẽ 'gã nupi. A'eramũ 'gã juejue ojekatu'oka Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga je'eger imũ. A'ere awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytau mainana 'ga upe.

—Morowykye'ema mũ magwaw ire ore jekatu'opawi. A'eramũ ki ene wyra amũ iapisau iapyau oree juejue. Je tamepy orojee ene upe 'jau— 'jau 'ga mainana 'ga upe.

### *Paulo 'ga pyykawet*

<sup>27</sup> Morowykye'ema teepap ja'wyja'wyrãmũ Paulo 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw

ipe. A'e pe judeu 'gã amũ 'ga resaka, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gã 'ga resaka. A'e 'gã Paulo 'ga pyyka 'ga ku'a are. <sup>28</sup> 'Ga pyyg ire 'gã 'ga reruafukaita 'ga rerekou:

—Pe'je pejejua 'ga pyyka ore pyri. Koa kũima'e 'ga pyyka ore pyri. Kwe pe 'ga oi 'gã mu'jau tywet rakue— 'jau 'gã 'gã nupe. —“Peapo awi Moisesi 'ga remimu'efer imũ”, e'i 'ga 'gã nupe rakue. “Judeu 'gã nia'wyrì”, e'i 'ga rakue. “Janeruwarete 'ga mogytaawa nia'wyrì”, e'i 'ga rakue— 'jau futatee 'gã 'gã nupe. —A'ere 'ga 'ã 'awamũ judeue'ema 'gã neruri erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe— 'jau 'gã 'ga rerekou eruafukaita 'gã nupe. —Judeue'ema 'gã ae nuerurarũ Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'etea 'ga werut 'gã 'au— 'jau 'gã 'ga reruafukaita erekou.

<sup>29</sup> Jerusarega momyrũaw ipe 'gã Paulo 'ga resaka rai'i. Judeue'ema 'ga amũ 'ga rewiri ekoramũ rai'i. Efesu pewara 'ga, Trofimũ 'ga akou 'ga rewiri rai'i. A'eramũ 'gã nesakarera 'gã Paulo 'ga resaka Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Judeue'ema 'ga nipo 'ga werut erosou— 'jau 'gã ajaupe.

Nuesagi agawewi 'gã judeue'ema 'ga amũ 'ga pyri. A'etea 'gã aipo 'jau ajaupe. A'eramũ 'gã a'eramũ Paulo 'ga pyyka eruafukaita erekou.

<sup>30</sup> Aipo 'gã 'eramũ tesirũmera 'gã 'ua ajatykau 'ga pyykarera 'gã poaa Paulo 'ga ree. 'Ga rerawau eroyyryryka enuẽma ukupepe. 'Okwara rawopytyma 'ga wi.

A'erauwe 'gã wafukaita ajaupe:

—Pe'je pejejua. Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>31</sup> A'ea kũima'e 'ga amũ enupa. A'eramũ 'ga ujãna jefaruu piara rupi.

—Ejot. Ekoay nipo 'ã 'gã ajuapisau 'ja— 'jau 'ga awau jefaruu 'ga upe.

<sup>32</sup> A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga jefaruu 'gã majatykai erawau. A'erauwe jefaruu 'gã nuri ujãna. Peu we 'gã jefaruu 'gã nesaka. A'erauwe 'gã pouri Paulo 'ga nupã awi.

<sup>33</sup> A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga oi Paulo 'ga rerowyka 'ga pyyka. A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je pejejua 'ga pofaa itaju pyu— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga pofaa. Mukũja itaju pyu 'ga pofaa.

'Ga pofar ire 'wyrriara 'ga 'jau Paulo 'ga nupãarera 'gã nupe:

—Awỹja 'ga ki 'ei? Ma'ja 'ga iapou ra'e ki 'ei?— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>34</sup> A'ere 'gã afukafukai ekoete tee futat wae-waemamũ. A'eramũ 'gã ikwaape'ema. A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga je'egi:

—Pe'je 'ga rerawau jareje'wyr ipe— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

<sup>35-36</sup> A'erauwe 'gã 'ga rerawau oje'wyr 'og ywate pe. 'Og ywate jeupiawa upe Paulo 'ga rerowaẽm ja'wyja'wyrãmũ mytuna 'gã 'ua ujãna jefaruu 'gã newiri wafukaita:

—Pe'je sijuka futat 'ga— 'jau mytuna 'gã 'ua jefaruu 'gã nepejãna.

A'erauwe jefaruu 'gã Paulo 'ga rupia. Wam. Ojasi'y'warimũ 'ga rerawau 'ga rerojeupia.

*'Gã nupe Paulo 'ga 'eawet*

<sup>37</sup> Werose ja'wyja'wyrarauwe Paulo 'ga oje'ega jefaruu 'wyrria'ri 'ga upe:

—Tene je je'egi enee ra'ne. Toporogyta enee 'jau—'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Jeje'ega futat nipo ereapo ki sa?  
<sup>38</sup> Nuapoi sipo 'ga jeje'ega pa, a'e naje 'ã re'ã—'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga 'ga upe. —NaRoma 'wyrriarete muearera rũi nipo ene ki sa? 'Awamue futat ako Egitu ywy pewarera 'ga aparupisi ma'efera 'gã nerooi 'wyrriara mueu ai'i. Kwaturu miu aparupisi ma'efera 'gã 'ga erawau ai'i—'jau 'ga imome'wau Paulo 'ga upe. —Amunawe'em ipe ako 'ga 'gã nerawau 'wyrriara mueu akoi'ai'i. Na'efera rũi nipo ene ki sa?—'jau 'ga Paulo 'ga upe.

<sup>39</sup> —Naani nũ'ũ. Judeua te je nũ'ũ. Tarsu pe te je 'ari ikue. Sirisia ywy pe te Tarsu ruwi nũ'ũ. Tuwiiu te aipoa Tarsua—'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrria'ri 'ga upe. —Tene je je'egi 'gã nupe—'jau Paulo 'ga jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe.

<sup>40</sup> —Nai'i—'jau 'ga.

A'erauwe Paulo 'ga u'ama ojeupiawa 'arimũ opo mowya 'gã nupe 'gã momika. 'Gã je'ega apou 'gã nupe. 'Gã momika etee 'gã mogyau. A'eramũ Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe. Judeu 'gã je'egarete 'ga iapou 'gã nupe, epyreu 'jawa apou 'gã nupe.

**22**

<sup>1</sup> —Pe'je pejeapyakau je ree. Tejekwawera je amome'u pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ pejeapyakau jeporogyta are—'jau Paulo 'ga 'gã nupe.



<sup>2</sup>—Kuu. Janeje'ega futat nipo 'ga wapo— 'jau 'gã ajaupe.

A'erauwe 'gã nuwi wapyakau etee oje'ega 'ga iaporamũ.

<sup>3</sup>—Je 'ã judeua te— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe. —Tarsu pe u'at ma'efera te 'ã je. Sirisia ywy pe u'at ma'efera te 'ã je. Tearanuw ire te je oi Jerusareg ipe, tejemu'jau ikue. Gamarietu 'ga upe tejemu'jaukaa ikue. 'Ga te je mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are ikue. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'ga je mu'jau ikue. A'eramũ je 'ã pẽ 'jawe etee futat tekou Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ. 'Ga remifutara etee te je aapo— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. <sup>4</sup>—Ymã te jemara'neramũ Jeju 'ga rerowiaara 'gã nee ikue. A'eramũ je 'gã nerekou tyweaete. Je 'gã pyyka 'gã monou moromunepawa pype 'gã munepa ikue. Kũima'e, kũjã. Mĩmera 'gã je ipyyka imonou imunepa ikue. “Tomomoirukat 'gã Jeju 'ga rerowiar awi 'jau”, 'jau je tejeupe ikue numiamũ. “Ga wi 'gã poire'em ire je 'gã apisiukaa 'gã nupe”, 'jau je ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. <sup>5</sup>—Mainana 'wyrararete 'ga oje'ẽma'e 'gã netee nanẽ futat ikwaapa nũ. 'Ga futat ka'arana kwasiaa imua jee ikue. Damasco pewara 'gã nupe je eroopyramũ 'ga ka'arana kwasiaa imua jee ikue. A'eramũ je tewau 'gã nupe ikue numiamũ. Jeju 'ga rerowiaara 'gã pyyka tewauramet futat ikue numiamũ. “Tapofat 'gã erua Jerusareg ipe”, 'jau je ikue numiamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>6</sup>—A'ere je Damasco pe je waẽm ja'wyja'wyraruwe tata eny 'jawewara ruri ojypa ywag awi jee ikue. Ajeaje katu kwara ruwamũ

tata eny 'jawewara 'ua jee. Enyfuk te aipoa tata eny 'jawewara. A'eramũ je enywyter ipe futat te'ama. <sup>7</sup> Eny resakawe je tewau te'aa ywyu teyyita eny awi. Je o je 'arauwe 'ga amũ oje'ega jee: “Ma'eramũ te je rereko tywerete ape, ki Saulo?” 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>8</sup> —Tejeupe 'ga je'egamũ je 'jau 'ga upe: “Awÿja te poromũ oje'eg jee, ki Ku'jyp?” 'jau je 'ga upe. “Je Jejujamũ aje'eg enee. Nasare pe waranup ma'efera je”, 'jau 'ga jee. “Je 'ã je rereko tywerete ape”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>9</sup> —Jeirũ 'gã eny resaka futat numiamũ. A'ere 'gã nuenuwi Jejui 'ga je upe ije'ega ikue. Je etee futat 'ga je'ega renupa. <sup>10</sup> A'eramũ je 'jau 'ga upe: “Ma'ja te je aapo enee 'awamũ?” 'jau je 'ga upe.

—Aipo ojeupe je 'eramũ 'ga oje'ega mua jee: “Efu'am ewau Damasco pe. Peu 'ga amũ tene mu'e je ree eneremiaporam are 'jau”, 'jau 'ga jee oje'ega mua jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>11</sup> —A'ere je najereai. Aipo renyfera je reawowep. A'eramũ jeirũa 'gã je popyyka je rerawau Damasco pe. <sup>12</sup> Peu je waẽm ire Ananiasi 'ga 'ua oporogytau jee. Ananiasi 'ga Janeruwarete 'ga rerowiaararetea. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ nanẽ 'ga mama'e apou nũ. A'eramũ peuwara 'gã judeu 'gã 'ga pojeupa ajemogyau. <sup>13</sup> A'e 'ga 'ua oje'ega jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —“Awamũ ene Jejui 'ga rerowiaaramũ ereko je 'jawe”, 'jau 'ga jee. “A'eramũ je ene mamã'jãu”, 'jau 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —A'erauwe je temã'jãu tejearamũ nũ. <sup>14</sup> A'ere Ananiasi 'ga 'jau jee: “Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga ene pyyrũi

rakue”, 'jau 'ga jee. “Janeypy 'gã 'ã 'ga rerowiaa rakue. 'Ga futat ene mut wemifutara kwaawukaa enee”, 'jau 'ga jee. “'Ga ra'yra 'ga futat oje'eg enee, ojesaukaa enee rai'i. Mama'e tywera apoare'ema 'ga ojesaukat enee rai'i”, 'jau Ananiasi 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. <sup>15</sup> —“Ene futat 'awamũ ereko 'ga porogyta mome'waramũ”, 'jau 'ga jee. “Ejemiesagera mome'wau ekou 'gã nupe, ejemienuwera retee”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>16</sup> —Aipo 'e re Ananiasi 'ga 'jau jee: “Ere efu'ama jui. Eje'ega Jejui 'ga upe”, 'jau 'ga jee. “Ojeupe eneje'egamũ 'ga enetywera tomoit ene wi 'jau”, 'jau 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. — “Aipo ene iapo re je ene pymĩau 'y pe 'jau”, 'jau 'ga jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

—A'erauwe je je'egi Jejui 'ga upe. 'Ga upe je je'eg ire 'ga je pymĩau 'y pe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>17</sup> —A'ere je tejua tewau Jerusareg ipe ikue nũ. 'Au tewaẽm ire je tewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe teporogytau Jarejuwarete 'ga upe.

<sup>18</sup> Ojeupe je porogyta je 'amamũ Janejararete 'ga ojesaukaa jee. A'eramũ 'ga 'jau jee: “Ekwap kamẽšiete Jerusareg awi. 'Auwara 'gã naje rerowiari, ene je mome'uramũ ne”, 'jau Jejui 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau.

<sup>19</sup> —A'eramũ je 'jau Jarejararete 'ga upe: “A'jea futat ako je ymã ene rerowiaara 'gã pyygi ikue. 'Gã jatykaaw ipe 'gã pyyka tekou ikue, 'gã nupãu tekou ikue”, 'jau je 'ga upe. <sup>20</sup> “Estevão 'ga ako ene mome'wara ikue. A'ere je 'ga jukaramũ 'ga resagi te'ama ikue. 'Ga jukaara 'gã naitya je iarũmũ

te'ama ikue. Je nanē 'ga jukaa futaa ikue nū”, 'jau je Jejui 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

<sup>21</sup>—A'eramũ Jejui 'ga 'jau jee: “Ekwap 'aw awi, Jerusareg awi. Ekwap kwe pe mukuwara 'gã nupe je mome'wau”, 'jau 'ga jee ikue. “Judeue'ema 'gã nupe je mome'wau ewau mukuu”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>22</sup>A'eramũ aipo renupa taetu najuejue etee futat wafukaita nū. “Judeue'ema 'gã nupe je mome'wau ewau”, 'jau 'ga jee ikue ojeupe 'e renupa taetu wafukaju'japa ajaupe nū:

—Pe'je ajee 'ga sijuka futat. Nia'wyrri futari 'ga ra'e— 'jau 'gã wafukaita ajaupe.

<sup>23</sup>Ojomoyka wafukaita. A'eramũ futat weteyrũ mososoka ipatukau. 'Yja mosimoa imonou ywau. 'Gã mara'nea 'gã nerekou 'yja mosimorukaa 'gã nupe. <sup>24</sup>A'erauwe 'wyrriara 'ga je'egi jefaruu upe:

—Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama jarejog ipe— 'jau 'wyrriara jefaruu 'gã nupe.

A'erauwe jefaruu 'gã 'ga rerosou. A'ere 'wyrriara 'ga 'jau:

—Ma'eramũ 'gã ma'eramũ amara'ne ekoeteramũ 'ga ree 'ũ? Nakwaakwaawi'i pa je 'ã judeu 'gã mara'neawa 'ga ree nū— 'jau 'wyrriara 'ga 'gã mara'nea kwaape'ema.

Nokwaawi 'ga judeu 'gã je'egaretea. A'eramũ 'gã 'gã afukai are nanē weapyoe'emamũ nū. A'eramũ 'ga 'gã mara'nea kwaape'ema.

A'eramũ 'wyrriara 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga nupānupāu. Ma'ja te ereapo 'gã nupe ra'e, sa'e 'ga upe 'jau. Onupā re 'ga tomome'u janee 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

25 A'eramũ 'gã 'ga pofaa 'ga nupã enune. A'eramũ Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe:

—Ma'eramũ sipo pẽẽ romanũa sinupã 'jau? Esage sipo romanũnamũ ae nupã?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Namome'ui we je tejekwawera 'wyrriara 'gã nupe. Jerekwawera renuw ire te nipo 'gã 'i pẽ nupe: “Mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i”, 'jau nipo 'gã. “Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i”, 'jau nipo 'gã. Maranamũ, “mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i” 'eramũ 'gã je nupãukaa. “Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i” 'eramũ nipo 'gã je nupãukare'ema— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe.

26 A'erauwe jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga oi o'wyrriara 'ga upe imome'wau:

—Ma'eramũ te jane rekoi ekoete 'ga ree rai'i? “Romanũa je”, e'i 'ga oree ko nũ'ũ— 'jau 'ga awau o'wyrriara upe.

27 A'eramũ 'ga 'wyrriara 'ga awau oje'ega Paulo 'ga upe:

—A'jea futat te ene romanũa? “Romanũa je”, e'i 'ga oree ko, 'jau 'gã 'ũ.

—A'jea futat je romanũa nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'wyrriara 'ga upe.

28 —Je ka'aranũũ amono kwaiwete romanũ upe ikue, romanũnamũ tejekwawamũ ikue. A'eramũ je romanũnamũ tekou 'awamũ— 'jau 'wyrriara 'ga Paulo 'ga upe.

—Je naani nũ'ũ. Je namonoi ka'aranũũa romanũnamũ tejekwawamũ ikue nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Je peu futat romanũ ywy pe a'at

ikue nũ'ũ. A'eramũ je romanũretefa futat nũ'ũ—  
'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe.

<sup>29</sup> Aipo renupawe 'ga upe oporonup ma'efera 'gã  
awau 'ga wi. Jefaruu 'wyrriara 'ga nanẽ okyjau 'ga  
wi. “Romanũa ae nopofar ekoetea'uweri”, 'jau 'ga  
ojeupe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga wi.

*Judeu 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nowase Paulo 'ga  
'eawet*

<sup>30</sup> A'ere jefaruu 'wyrriara 'ga 'jau: “Ma'eramũ te  
judeu 'gã mara'ne ekoeteramũ 'ga ree rai'i 'ũ?” 'jau  
'ga ojeupe.

A'eramũ ai'iwe 'ga 'gã majatykau. Mainana  
'wyrriara 'gã, judeu 'gã 'wyrriari 'gã, 'gã nupe  
oje'ẽma'e 'gã. Mĩmera 'gã 'ga imua imajatykau.

—Ma'ja te 'ga wapo pẽ nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gã  
nupe.

A'eramũ jefaruu 'wyrriara 'ga Paulo 'ga reru-  
rukaa 'gã nupe nũ.

## 23

<sup>1</sup> A'eramũ Paulo 'ga osou ypy we ae upe oje'ẽma'e  
'gã nesaka, 'gã jatyka 'gã nuwamũ. A'erauwe 'ga  
oje'ega 'gã nupe:

—Pẽẽ ã judeua. Je nanẽ futat judeua nũ. Na-  
mutamutat je rekoi pẽ pype. Je ako esage Jare-  
juwarete 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>2</sup> Aipo 'ga 'eramũ mainana 'wyrriararete  
'ga amara'neramũ 'ga ree, Ananiasi 'ga  
amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau Paulo  
'ga pyriwara 'ga upe:

—Ejurunupã 'ga a'i kũi. Aipo ne'ia'uweri ae— 'jau  
'ga Paulo 'ga pyriwara 'ga upe.

<sup>3</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Je nupãukar ekoeteramũ te Janeruwarete 'ga ene rereko tyweretei nũ a'i kũi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ã nenea'wyri. Ene te 'ã Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee ere'ÿi eapyaka je ree je renupa— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ ene, “enupã 'ga”, 'jau 'ga upe 'ũ? NaMoisesi 'ga remikwasiarer imũ rũi aipoa— 'jau 'ga 'ga upe. —“Nan peapo”, ere futatee 'ã ekou ae upe. A'ere 'ã ene miamũ nereapoi 'gã nupe e'eawer imũ— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

<sup>4</sup> A'eramũ 'ga pyriwara 'gã amũ 'jau Paulo 'ga upe:

—Aipo ere awi 'ga upe 'gã nowase. Janeruwarete 'ga te ako 'ga omogo mainana 'wyriarareteramũ ai'i kũi— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

<sup>5</sup> —Ikwaaw ire amunipo je 'ã aipo na'ei 'ga upe ra'e nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga wenupara 'gã nupe. —Nakwaawi te 'ã je. A'eramũ je 'ã pẽ'wyriara upe aipo 'jau akiko— 'jau 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ã “Pekurap kasi peje'wyriara ne”, e'i futat rakue. A'ere je 'ã nakwaawi te. A'eramũ je 'ã pẽ'wyriara kurapa rẽwẽjẽmĩ pẽ nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>6</sup> A'ere Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. 'Gã amũ fariseua. 'Gã amũ satuseua. Naju'jaju'jawe rũi 'gã nea'aramũ mama'e are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wafukaita oje'ega 'gã nupe:

—Je nanẽ fariseua futat. Jeruwa 'ga fariseua futat rakue— 'jau 'ga wafukaita. —Arowiat futat je jaremanũ re jane 'ẽi tywy awi jarewywya nũ 'ea. A'e rerowiarãmũ te ako 'gã je pofari ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>7</sup> Aipo 'erauwe satuseu 'gã ajamueu fariseu 'gã nee. <sup>8</sup> “Amanũ re ae noferawu'jawi”, e'i satuseu 'gã ajaupe jepi. “Nitywi ae ywag ipe”, 'jau 'gã jepi. “Nitywi futari ae 'agera”, 'jau 'gã jepi. A'ere 'ã fariseu 'gã 'i: “A'jea futat. Ae 'agera rekoi ywag ipe. Ywag ipe nanẽ futat ae jemogyi nũ”, 'jau 'gã jepi. <sup>9</sup> A'eramũ 'gã a'eramũ ajamueu, afuakaramũ ajaupe. Oje'ega momoa ajaupe. A'eramũ 'gã amũ afu'ama. 'Gã nupe moromu'jara 'gã. Fariseu 'gã. A'eramũ 'gã afu'ama oje'ega ajaupe:

—Nuapoi te 'ga 'ã mama'e tywera akou. Ywagipewara 'ga nipo oje'eg 'ga upe rai'i. 'Ga 'Agesagea nipo oje'eg 'ga upe rai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'ere 'gã afukafukai etee futat. <sup>10</sup> A'eramũ jefaruu 'gã 'wyrriara 'ga 'jau ojeupe: “Tÿÿ. Omonoronorok futat te 'gã Paulo 'ga 'awamũ 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga rerawau peu jareje'wyr ipe 'gã nui nũ. Kasi 'gã a'e pe 'ga jukai ne— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau oje'wyr ipe 'ga munepa nũ.

<sup>11</sup> Ypytunimũ Janejararete 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe:

—Erekyje kasi 'gã nui ne. Sã'ã ene je mome'ua 'au Jerusareg ipewara 'gã nupe. Nan tee futat ene ewau je mome'wau Roma pewara 'gã nupe nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

*Paulo 'ga ree ifuewet ma'e*

<sup>12</sup> Ai'iwe judeu 'gã awau ajatykau oporogytau ajaupe:



—Pe'je sijuka futat Paulo 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Jarey'wawe'em futat nanẽ jane nũ. 'Ga juka re tãmẽjẽ futat jane jarejemi'waa nũ— 'jau 'gã ajaupe. —Jarejuwarete 'ga remianuwamũ te 'ã jane 'i— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>13</sup> Kwaiwete 'gã ajatykau Paulo 'ga juka are oporogytau numiamũ. Kwarẽta 'ga ree ifuwet ma'e 'gã pytuna. <sup>14</sup> A'eramũ 'gã awau oporogytau mainana 'wyrriara upe, judeu 'gã 'wyrriari 'gã netee:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamũ futat ore 'i ko, najuejue etee futat ko— 'jau 'gã 'gã nupe. —“Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. 'Ya miamũ futat jane itykure'ema”, 'jau ore ko— 'jau 'gã 'gã nupe. <sup>15</sup> —Eenũi 'ga oree. 'Au futat 'ga tut 'jau. “Emut 'ga 'au. Toroporogyta 'ga upe 'jau”, ere futatee jefaruu 'wyrriara upe— 'jau 'gã mainana 'wyrriara 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã netee. —'Ga renũjamũ toroo 'ga rapesaka pe aje 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe. —Nowaẽmi futari nipo 'ga 'ua 'au. Peu ore oi 'ga rapesaka arajupa. Peu etee futat ore 'ga torojuka 'jau pe aje 'jau— 'jau 'gã mainana 'wyrriara 'gã nupe.

—Nai'i. Ai'iwe nipo je 'ga renũi— 'jau mainana 'ga 'gã nupe.

<sup>16</sup> A'ere aipo 'gã 'eramũ Paulo 'ga rekowiara 'ga enuwi. A'eramũ 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe:

—“Sijuka 'ga 'jau”, e'i 'gã enee ko— 'jau 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe jefaruu 'gã 'wyr ipe.

<sup>17</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrriari 'ga upe:

—Eroo koa kunumĩũũ 'ga peje'wyrriara 'ga pyri. Taporogyta 'ga upe 'jau, e'i 'ga— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

<sup>18</sup> A'eramũ 'ga 'ga rerawau o'wyrriara 'ga upe:

—“Kunumĩũũ 'ga eroo imoporogytaukaa 'ga upe”, e'i imunewipyrrera 'ga jee. A'eramũ je korumũ 'ga rerua ene pyri. “Toporogyta 'ga upe 'jau”, e'i 'ga enee ra'e— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe.

<sup>19</sup> A'eramũ 'wyrriara 'ga kunumĩũũ 'ga popyyka erawau erojepe'au'i 'gã nui oporogytau 'ga upe:

—Ma'ja are te eneporomome'uwet jee?— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>20-21</sup> A'erauwe kunumĩũũ 'ga 'jau:

—Judeu 'gã ajatyka 'upa peu jetutyra 'ga rapesaka. Jetutyra 'ga juka are 'gã fueweramũ. A'eramũ nipo ai'iwe 'gã 'wyrriara 'gã 'jau enee, “Emut 'ga oree 'au. Toroporogyta 'ga upe 'jau”, 'jau futatee nipo 'gã enee. O'meramũ enee. Kwarẽta kũima'e 'gã 'up 'ga rapesaka pe yse pe— 'jau 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —“Janeruwarete 'ga remianuwamũ futat ore 'i”, e'i 'gã ko. “Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Niy'ui futari nanẽ nũ”, e'i 'gã ko— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —'Awamũ futat nipo 'gã nuwi eneje'ega rapesaka— 'jau kunumĩũũ 'ga 'wyrriara 'ga upe.

<sup>22</sup> A'erauwe 'wyrriara 'ga oje'ega kunumĩũũ 'ga upe:

—Eremome'u kasi ajee 'gã nupe ne— 'jau 'wyrriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga kunumĩũũ 'ga monou 'ga 'wyr ipe nũ.

*'Wyrriara 'ga upe Paulo 'ga monoawet*

23-24 A'ere 'wyrriara 'ga oje'ega jefaruu 'gã 'wyrri'ri 'gã nupe, mukũja 'gã nupe:

—Pe'je jefaruu majatykau. Tusêtu ki jefaruua pemajatyka. Setêta ki kawaruu 'arimũ wata ma'e 'gã. Tusêtu ki aparuapisawa rerekwara 'gã nanê pemajatyka nũ. Paulo 'ga upe nanê ki kawaruua peroo amũ nũ. Pejemogatyrumap tãmêjê futar iki pejejupa. Kaaruwypyaje'i tepeo 'jau. Sesaria pe Paulo 'ga teperoo ejaa jare'wyrriara 'ga upe, Ferisi 'ga upe 'jau— 'jau 'wyrriara 'ga 'gã nupe. <sup>25</sup> — Ka'arana takwasiat imonou 'ga upe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe.

<sup>26</sup> Ene 'ã ore'wyrriara. Jerera 'ã Krautiu Lisia. Jaruete te ene? Paulo 'ga je amono enee.

<sup>27</sup> Judeu 'gã opyyk 'ga ai'i. A'ere 'gã “sijuka 'ga 'jau”, 'gã 'i etee ajaupe. A'ere Paulo 'ga romanũa ra'e. A'e kwaaw ire je tejemiayuwa 'gã monou 'ga pyyka judeu 'gã nui.

<sup>28</sup> A'ere je 'ga rerawau judeu 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nupe. “Ma'ja te 'ga wapo pẽ nupe rai'i?” 'jau je 'gã nupe.

<sup>29</sup> A'ere 'gã 'i jee, “Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ”, 'jau etee 'gã jee. A'ere 'ga nuapoi futari mama'e tywera janee. A'eramũ je 'ga jukaukare'ema 'gã nupe.

<sup>30</sup> A'eramũ 'ga amũ 'ua 'jau jee: “Judeu 'gã ifuwet 'ga ree”, 'jau 'ga 'ua jee. A'eramũ je 'ga monou kweramũ ene pyri. A'ere je 'ga ree ifuwet ma'e 'gã tomono enee 'jau: Pe'je pejewau peu 'ga pyri, pejeporogytau 'ga upe 'ga rowase, 'jau nipo je 'gã nupe,

'jau 'ga imonou 'ga upe ikwasiaa.

<sup>31</sup> A'eramũ ypytunimũ jefaruu 'gã Paulo 'ga rerawau Sesaria pe. O'wyrriara 'ga je'eg imũ etee futat 'ga rerawau. Awau owaẽma ajepeja amunaw ipe ra'ne, Ātipatriti 'jaw ipe.

<sup>32</sup> Peu futat 'gã aku'emamũ. Ku'em ire jefaruu 'gã ojewya 'ua Jerusareg ipe nũ. A'eramũ kawaruu 'arimũ wata ma'e 'gã etee Paulo 'ga rerawau erowaẽma <sup>33</sup> Sesaria pe, ka'arana rerawau imonou 'wyrriara 'ga upe. Paulo 'ga nanẽ 'gã imonou 'ga po pe nũ. A'ere jefaruu 'gã ojewya 'ua nũ.

<sup>34</sup> A'erauwe 'wyrriara 'ga ka'arana mogytau. Imogytapaw ire 'ga oporonupa ee Paulo 'ga upe:

—Ma'ape te ere'at rakue?

—Sirisia ywy pe je 'ari ikue nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

<sup>35</sup> Aipo ojeupe 'eramũ 'wyrriara 'ga 'jau:

—Tene ajee ene ree ifuwet ma'e 'gã nuri owaẽma ra'ne. A'ere taenup eneje'ega 'jau— 'jau 'wyrriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'wyrriara 'ga je'egi jefaruu 'gã nupe:

—Peroo 'ga imunepa jee peu, Erote 'ga roguufer ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ jefaruu 'gã 'ga rerawau imunepa imỹina 'og ipe iawopytyma. Jefaruuna'nĩ 'gã amũ opytau 'ga resakaawamũ.

## 24

### *Paulo 'ga je'ẽwu'jagawet*

<sup>1</sup> Sĩku oser ire mainana 'wyrriararete 'ga, Anani-asi 'ga, judeu 'ga 'wyrriari 'gã amũ nerooi Sesaria

pe. Terturu 'ga nanē 'ga erawau ojeupi Ferisi 'ga upe Paulo 'ga mome'wawamū. Ananiasi 'ga Terturu 'ga rerawau oje'ega mome'waramū 'wyrriara 'ga upe.

'Gā waēmauwe Ferisi 'ga Paulo 'ga rerurukaa 'gā nupe. Paulo 'ga rut 'ga reserauwe, <sup>2</sup> Terturu 'ga afu'ama oje'ega 'wyrriara 'ga upe:

—Ene 'ā ore'wyrriara. Ene 'ā eneresage oree. Ymā 'ā nitywi maruapisia jane'wyr ipe. Ene 'ā ore upe oje'ēma'e nanuara apoukare'ema 'gā nupe. Erejeka esage 'ā ore ree. Mama'e esagea 'ā ereapo oree jepi. A'eramū ene ore muekōēāina. <sup>3</sup> Au'jete ore muekōēāi ape. <sup>4</sup> A'ere je teja'nē pype je porogytai enee. Kasi a'e pe je ete je porogytai eneporogytaramer ipe ne. A'eramū ki ene eapyakau jeje'eg are— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

<sup>5</sup> —Koa kūima'e 'ga nia'wyrri. 'Ga 'ā ako judeu 'gā 'wyrri moyka mama'e tywera mome'wau 'gā nupe. Moromamara'neara 'ga— 'jau Terturu 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jepi 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga tāmējē. Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga. Aje 'ā 'ga reko'i imome'wau. <sup>6</sup> A'eramū 'ga judeue'ema 'ga rerawau werewi erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i— 'jau 'ga Paulo 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ore 'ga ppyka ai'i numiamū. “Siroo 'ga 'wyrriara 'ga rowase jareporonupa ee Moisesi 'ga 'eawer imū 'jau”, 'jau ore ai'i numiamū. “A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i, sa'e 'ga upe 'jau”, 'jau ore ai'i numiamū. <sup>7</sup> A'ere jefaruu 'gā 'wyrriara 'ga ruri ojemomojyau oree 'ga ppyka ore wi ai'i. <sup>8</sup> A'ere 'ga

ore wi 'ga pyyg ire 'jau oree ai'i: “Pe'je pejewau peu 'ga rowase pejeporogytau 'ga upe”, 'jau 'ga oree ai'i. A'eramũ ore arajua 'agamũ ai'i— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe. —A'eramũ ene eporonupa ee esaka 'ga upe nũ. Tereenup 'ga je'eawer imũ etee futat 'ga porogyta ejeupe 'jau. A'jea futat 'gã je'ega, 'jau nipo 'ga pẽ nupe— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

<sup>9</sup> A'erauwe Terturu 'ga rupi 'ut ma'efera 'gã, judeu 'gã, oje'ega 'ga upe:

—A'jea futat— 'jau 'gã ojomoyka imome'wau 'ga upe.

*'Wyrriara 'gã nupe Paulo 'ga jemome'uawet*

<sup>10</sup> A'erauwe Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ajee ejekwawera mome'wau oree. Tarunenup 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga oje'ega:

—Ene 'ã namutamutat erejup 'wyrriaramũ oree. A'eramũ je teporogytau enee. Teku'iramũ tejemome'wau enee. Terekwaap mama'e tywera je iapoe'emawera 'jau— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. <sup>11</sup> —'Awamueuu je ruri Jerusareg ipe tewaẽma ai'i, Jarejuwarete 'ga upe teporogytaawamũ ai'i, 'ga muorypa ai'i. “Ene te 'ã eneresage oree”, 'jau je 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>12</sup> —Je 'ã namuei 'gã tekou. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe taetu aje je 'ã namuei 'gã tekou. Judeu 'gã jatykaaw ipe tewau miamũ je naku-rawa'uweri 'gã jepi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ukawõ'õ me taetu aje je 'ã namuei 'gã tekou. Ako esage te je 'ã 'gã pype numiamũ. <sup>13</sup> A'ere 'ã 'gã je je'ẽwu'jag ekoetei. A'ere 'ã je je'ẽwu'jag

ekoeteara je'ega naenae'i ete je kwau— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. <sup>14</sup> —Je 'ã Jarejuwarete 'ga arowiat tekou. Oreypy 'gã 'ã Jarejuwarete 'gã werowiat rakue. Jejui 'ga nanē je 'ã arowiat nū. Jejui 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga. A'e 'ga je arowiat. A'ere 'ã judeu 'gã nuerowiari 'ga. A'eramū 'gã 'ã amara'neramū je ree— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga je'ega je arowiat. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiaret, Moisesi 'ga remikwasiaret. Mīmera je akwaapap. <sup>15</sup> “Aemanū re nipo Janeruwarete 'ga ae mū'ēi tywy awi ae mowywyapap nū. Ia'wyre'ema 'gã, esage ma'e 'gã. Mīmera 'gã nipo 'ga imū'jāu imowywya nū” 'ea judeu 'gã werowiat. Je nanē erowiaa nū. <sup>16</sup> A'eramū je tekou esage Jarejuwarete 'ga rowase. Ae rowase 'jau je iapou tekou. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga rowase— 'jau Paulo 'ga ojemome'wau 'wyrriara 'ga upe.

<sup>17</sup> —Namutat je rekoi teatau amunaw imū ai'i. 'Awamue te je ruri tejewya Jerusareg ipe ai'i nū. Ka'aranūū rerua tepytuna 'gã nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga upe nanē je ape monou ai'i nū— 'jau 'ga 'ga upe. <sup>18-19</sup> —Moisesi 'ga je'eger imū je tewau tejauka ra'ne. A'ere je tewau tesou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i. Ka'aranūūa je erawau erosou 'ga upe. A'e je iaporamū judeu 'gã amū, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gã, je resaka. Nakwaiwete rūi 'gã ajemogyau je rewiri. “Nan kasi peapo ne”, na'ei agawewi je 'gã nupe. Ako esage te je 'ã 'gã pype numiamū. A'etea 'gã je ppyk ekoete ai'i— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. — A'ere 'ã 'gã jēmī nuri je mome'wau 'au enee. 'Gã

te amunipo 'ã 'ut je mome'wau 'au enee. <sup>20</sup> Tene ajatyka ma'efera 'gã je mome'ui 'au enee. Tene 'gã mama'e tywera je iapoawera mome'ui enee, 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nowase iapoawera— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. <sup>21</sup> —'Gã nowase te'ama je aipo je 'i te 'gã nupe ai'i, “Amanũ re ae 'ẽi tywy awi owywya nũ”, a'e je te'ama 'gã nupe 'gã nowase ai'i. A'e are te 'gã je pyyg ekoetei je rerua 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'ga upe.

<sup>22</sup> Ferisi 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nemimu'efera rera kwaapa futat. A'eramũ 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Tene jefaruu 'wyrriara 'ga ruri owaẽma ra'ne, Lisia 'ga ruri ra'ne— 'jau 'ga 'ga upe. —'Ga waẽmamũ taapyaka eneje'eg are 'jau nũ. A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i, ta'e enee 'gã imome'uramũ 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

<sup>23</sup> A'eramũ Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrriari 'ga upe:

—Jefaruuna'nĩ 'ga emono amũ imogou peu 'ga pyri, 'ga ree ojejuka ma'eramũ. Tene 'ga pytuna 'gã nuri 'ga resaka, mama'e rerua 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>24</sup> A'ere, anurenure'i Ferisi 'ga wemireko ẽẽ re-tee awau oje'ega 'ga upe. 'Ga remireko ẽẽ judeua. Ẽẽ rera Drusila. A'eramũ Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'ga upe:

—Ekwap Paulo 'ga rerua. Toporogyta 'ga oree 'jau. Taruapyaka Jejui 'ga mome'u are 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ojeupe 'ga waẽmamũ Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Jejui 'ga emome'u oree— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.



A'erauwe Paulo 'ga Jejui Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. <sup>25</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mama'e tywera kasi peapo ne. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup. Pejemu'akwaap nanē mama'e tywera apoe'em are pejekou— 'jau Paulo 'ga 'wyr-iara 'ga upe 'ga remireko ēē retee futat. —Anure nipo jane juejue jane oi jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'e pe futat nipo 'ga 'gã amũ nupe 'jau: “Ene ekwap peu mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nereenuwi jeje'ega rakue”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga oje'ega renuparera 'gã amũ nupe 'jau: “Ene jeje'ega ereenup rakue. A'eramũ ene ejua 'au je pyri”, 'jau nipo 'ga ore mũ upe— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo renupa Ferisi 'ga okyjau Paulo 'ga remi-mome'u awi.

—Au'je nipo ra'ne 'ja. Anure taapyaka ene ree 'jau nũ. Ere ewau ore wi ra'ne— 'jau 'ga Paulo 'ga upe, okyjau aipo Paulo 'ga 'eramũ.

A'erauwe 'gã Paulo 'ga rerawau erojewya imunepa imỹina nũ.

<sup>26</sup> A'ere 'wyrriara 'ga 'i ojeupe etee futat: “Ka'aranũũa sipo 'ga amut jee 'wei, omuēma repyramũ 'wei”, 'jau 'wyrriara 'ga ojeupe.

A'eramũ 'ga a'eramũ Paulo 'ga renũju'jau'japa kamēsĩ'ĩsĩ'ĩ 'ga renũina 'ga moporogytaukaa ojeupe. “Taesak 'ga ka'aranũũ mura tejee 'jau kwy”, 'jau 'ga numiamũ. A'ere Paulo 'ga nomonoi futari ka'aranũũa 'ga upe.

<sup>27</sup> Mukũja kwara poromukuran Paulo 'ga akou peu. A'ere Ferisi 'ga ēmi 'wyrriaramũ 'ũi awi. Posiu Fesitu 'ga akou 'wyrriaramũ 'ga renawer ipe nũ. A'ere judeu 'gã nipoiriweri Paulo 'ga wi. A'eramũ

Ferisi 'ga iapou judeu 'ga remifutar imũ etee futat 'gã nupe. A'eramũ 'ga opoire'ema Paulo 'ga wi.

## 25

### *'Wyriararete 'ga pyri Paulo 'ga wataweramũ*

<sup>1</sup> Muapyr etee oser ire Fesitu 'ga awau Jerusareg ipe. <sup>2</sup> Peu mainana 'wyriara 'gã, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee awau oporogytau 'ga upe. Paulo 'ga je'ẽwu'jaga 'ga upe nũ. A'ere 'gã 'jau:

<sup>3</sup> —Paulo 'ga emut 'au imoporogytaukaa oree nũ. Taruapyaka 'ga porogyta are 'jau— 'jau 'gã 'wyriara 'ga upe.

“Simorytee 'wyriara 'ga. A'eramũ 'ga Paulo 'ga mua janee. A'eramũ jane 'ga jukau”, 'jau 'gã ajaupe.

<sup>4</sup> A'ere 'wyriara 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Peu futat pekwap. Pẽẽ futat pekwap peu pejeporogytau 'ga upe. Sesaria pe futat te 'ã Paulo 'ga rekoi moromunepawa pype. Peu futat je oi tejewya anurenure'i nũ. <sup>5</sup> A'eramũ pẽẽ peje'wyriara 'gã amũ monou je rupi. Peu futat 'gã tomome'u 'ga jee 'jau nũ, 'ga rowase 'jau— 'jau etee 'wyriara 'ga 'gã nupe. —A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi akou rai'i, ta'e 'gã nupe peu 'ga rowase 'gã 'ga mome'uramũ 'jau— 'jau 'wyriara 'ga 'gã nupe.

<sup>6</sup> Teis etee 'ga osea Jerusareg ipe. A'ere 'ga ojewya awau Sesaria pe nũ. Ai'iwe 'ga awau wapyka peu aemogytaaw ipe 'ũina. Oporenuwawamũ 'ũina 'gã imome'u are. “Maran sipo 'ga mama'e tywera mũ apoi 'gã nupe rai'i”, 'jau 'ga

ojeupe. A'eramũ futat 'ga Paulo 'ga renũina 'ga rerurukaa 'gã nupe.

<sup>7</sup> Paulo 'ga reserauwe judeu 'gã Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gã ojopowãna 'ga ree, 'ga mome'wau 'wyriara 'ga upe:

—Nia'wyri futari noko 'ga oree jepi. Mama'e tywera etee noko 'ga wapo oree jepi— 'jau judeu 'gã Paulo 'ga mome'wau 'wyriara 'ga upe.

A'ere aipo 'gã 'ea naenae'i etee 'wyriara 'ga upe.

<sup>8</sup> A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'wyriara 'ga upe:

—Naapoa'uweri noko je mama'e tywera tekou jepi. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat je mama'e apoi tekou jepi. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe jepi. 'Wyriararete 'ga upe miamũ je mama'e tywera naapoa'uweri jepi. 'Wyriararete 'ga je'ega je aenup tekou jepi— 'jau Paulo 'ga 'wyriara 'ga upe.

<sup>9</sup> A'ere Fesitu 'ga poromuorywiweramũ judeu 'gã nee. A'eramũ 'ga a'eramũ 'jau Paulo 'ga upe:

—Judeu 'gã “Emut 'ga 'au Jerusareg ipe”, e'i jee ai'i. Eneowet te ene Jerusareg ipe? Peu futat too teapyakau ene ree 'jau nũ— 'jau Fesitu 'ga 'ga upe.

<sup>10</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'wyriara 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. 'Au etee futat je rekoi nũ'ũ. Je romanũa. A'eramũ je 'au etee futat tekou ene rowase. Naapoi futari je 'ã mama'e tywera judeu 'gã nupe. Aipo 'ã erekwaap futat. <sup>11</sup> Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ã je oi tejejukaukaa 'gã nupe. A'ere 'ã je naapoa'uweri te mama'e tywera. O'meramũ te 'ã 'gã 'i. 'Gã 'mea te 'gã wereko. A'eramũ ene je monowarũ'em futat 'gã nupe. Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ã

je monoarũ ape 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga 'wyr-  
iara 'ga upe. —A'eramũ ene 'awamũ je monou  
jare'wyrararete 'ga pyri etee— 'jau etee Paulo 'ga  
'ga upe.

<sup>12</sup> A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega ojeupe oje'ẽma'e 'gã  
nupe:

—Amono te je 'ga peu?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã oje'ega:

—Ere ajee 'ga monou— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga oje'ega Paulo 'ga upe:

—Ko ajee je ene monoi peu, Roma pe 'wyr-  
ararete 'ga upe, tejeupe ene'eawer imũ etee futat—  
'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga Paulo 'ga rerawaukaa  
imunewukaa imu'ama nũ. Yaruua mũ rura  
poromukuran 'ga monou 'ga mu'ama 'ga munepa.

### *Agripa 'ga Berenise ẽẽ retee*

<sup>13</sup> Anurenure'i 'wyrriara mũ 'ua owaẽma Sesaria  
pe. Agripa 'ga 'ua wenyra ẽẽ retee Fesitu 'ga upe  
oporogytau:

—Au'jete ereko 'wyrriaramũ 'gã nupe— 'jau  
Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

Wenyra ẽẽ Berenise ẽẽ retee 'ga 'ua oporogytau  
'ga upe. <sup>14</sup> Peu 'gã nekoneko'i re Fesitu 'ga Paulo 'ga  
mome'wau 'gã nupe.

—Ferisi 'ga kũima'e 'ga amũ omỹi 'au moro-  
munepawa pype rakue. 'Ga rera Paulo— 'jau  
Fesitu 'ga imome'wau Agripa 'ga upe.

Agripa 'ga nanẽ 'wyrriaramũ.

<sup>15</sup> —A'ere Jerusareg ipe je oramũ, mainana 'wyr-  
iara 'gã, judeu 'gã 'wyrriari 'gã netee, 'gã 'ga  
je'ẽwu'jaga jee— 'jau Fesitu 'ga imome'wau aipoa  
'wyrriara 'ga upe. —A'ere 'gã 'jau jee: “Ere 'ga

jukaukaa 'gã nupe oree. 'Ga juka are orefuewer-amũ arajemogyau”, 'jau 'gã jee. <sup>16</sup> A'ere je “Naani”, 'gã nupe. “Naani. Nojuka ekoetei ae romanũa”, je 'i etee 'gã nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —“Mama'e tywera apoara 'ga rowase tee ae porogytai ajatykau”, je 'i etee 'gã nupe. “A'eramũ futat ae ojoje'ẽwu'jagaramũ ajuowase imome'wau ajaupe. Ore nan aruapo jepi”, 'jau je 'gã nupe— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe. <sup>17</sup> —A'eramũ 'gã 'ua owaẽma. 'Gã waẽm ypyrauwe je, ai'iwe tefere'emamũ futat tewau peu aemogytaaw ipe teapyka te'ỹina. “A'jea pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i”, ta'e 'jau, 'jau je tewau te'ỹina teapykau 'gã nee. <sup>18</sup> A'ere judeu 'gã 'me ate. Namama'e tywera rũi futat 'ga wapo akou janee rai'i. <sup>19</sup> “Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga je'eger imũ”, 'jau futatee 'gã jee. “Jejui 'ga etee 'ga oo imome'wau akou kwe pe 'gã nupe” 'ea te. “Jejui 'ga ako amanũ rakue. A'ere 'ga ako 'ga ferawi etee rakue nũ” 'ea 'ga akou imome'wau 'gã nupe 'ea etee je enupa. A'e are judeu 'gã amara'neramũ Paulo 'ga ree rai'i, Jejui 'ga mome'u 'ga rekoramũ rai'i. <sup>20</sup> A'eramũ je 'jau Paulo 'ga upe, “Je najereapyoi etee judeu 'gã ene je'ẽwu'jag are. Enejewyriwet te ene peu ewau Jerusareg ipe ejemome'wau jee 'gã nowase?” 'jau je 'ga upe. <sup>21</sup> “Naani. Najeoweretei je peu nũ. Roma 'jaw ipe too 'jau. 'Wyrriararete 'ga upe too tejemome'wau 'jau”, 'jau etee 'ga jee— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe. —A'eramũ je 'jau jefaruu 'gã nupe, “Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama nũ. Anure tomono 'ga 'wyrriararete upe 'jau”, 'jau je 'gã nupe— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'ga upe.

<sup>22</sup> A'eramũ Agripa 'ga 'jau Fesitu 'ga upe:

—Jeporenuwiwet je 'ga porogyta are— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

—A'jea. Ai'iwe tereenup 'ga porogyta 'jau— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

<sup>23</sup> A'eramũ ai'iwe Agripa 'ga waity mojoyy'rau wenyra eẽ retee. Waity esagea 'gã imunepa ojewi. Waity mojoyy'ru re 'gã awau. Awau osou aemogytaaw ipe. Jefaruu 'gã, 'wyria'ri 'gã netee awau. Mĩmera 'gã awau osou 'gã nupi. A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega jefaruu 'gã nupe:

—Perut Paulo 'ga oree. “Toroporogyta enup 'ga 'jau”, e'i 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>24</sup> Paulo 'ga reserauwe Fesitu 'ga Paulo resaukaa Agripa 'ga upe:

—Koromũ noko 'ga 'ja. Ko 'ga noko judeu 'gã Jerusareg ipe je oramũ oje'ẽwu'jag jee ikue 'ja— 'jau Fesitu 'ga 'ga resaukaa Agripa 'ga upe, ajatyka ma'efera 'gã nupe we. —A'ere 'gã 'ua 'au futat 'ga je'ẽwu'jaga jee ai'i nũ, 'aga aemogytaaw ipe futat ai'i nũ. Namutamutat 'gã 'jau ajemogyau jee: “Ere 'ga jukaukaa 'gã nupe oree”, 'jau 'gã afuakaramũ jee, je rerekou— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>25</sup> —A'ere je “Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamũ”, je 'i etee 'gã nupe. A'eramũ Paulo 'ga futat 'jau jee: “Je mono ape 'wyriararete 'ga upe. Tajemome'u 'ga upe 'jau nũ”, 'jau 'ga jee. A'eramũ je anure nipo 'ga monou Roma pe. A'ere je nakwaawi'i etee 'ga mama'e tywera apoawera. Maran gatu nipo ene 'ga jemome'uramũ 'ga mama'e tywera iapowera mũ rekoare'ema. <sup>26</sup> Je naekoari amũ ai'i. Ma'ja katu nipo 'ã je amono ikwasiaa 'wyriararete 'ga upe. Nitywi te 'ã ikwasiaripyra mama'e tywera 'ga iapoawera. 'Ga

jemome'u re te nipo je mama'ea mũ resagi ik-wasiaripyra. <sup>27</sup> Mama'e tywera 'ga iapoe'emamũ, je nomonoa'uweri ikwasiaa 'ga upe. Naje maran mama'e kwaape'ema imonou ekoete ikwasiaa 'ga upe, a'e te je nũ a'i kũi. Mama'e a'jea te 'ã ae omono ikwasiaa nanuara upe jã'nũ'ũ, nan 'ga rekoi 'ea jã'nũ'ũ— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

## 26

### *Agripa 'ga upe 'ga eawet*

<sup>1</sup> A'eramũ Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ejemome'wau oree, ki Paulo. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'ga upe:

<sup>2</sup> —Ene upe je jemome'ua je muekõëäi je mÿina.

<sup>3</sup> Ene 'ã judeuramũ ore kwaap katu ape. Oreremi-apoa nanë 'ã ene ikwaapa katu nũ. A'eramũ ene eapyakau jeje'eg are— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

<sup>4</sup> —Jerekwawera 'ã judeu 'gã okwaap katu ajemogyau. Je kunumãa we futat tekou Jarejuwarete 'ga je'eg imũ ikue. Teje'wyr ipe miamũ je reko esagei jepi. Jerusareg ipe taetu aje je 'ã je reko esagei judeu 'gã pype. <sup>5</sup> Ma'eramũ 'gã 'ã je kwaawi katu je rekoramũ— 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe u'ama. —Je ree oporomome'uweramũ 'gã tomome'u enee. Je 'ã fariseua te. A'eramũ 'gã ojomoyka je kwaapa. Fariseu 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat wapo jepi— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe u'ama imome'wau.

<sup>6</sup> —'Awamũ 'ã je rekoi “opapaw ire ae 'ëi tywy awi owywya 'ua nũ” 'e rerowiaa. Ymã te 'ã

Janeruwarete 'ga 'i aeypy 'gã nupe rakue: “Pe-manũ re je pẽ mũ'ëi tywy awi pẽ mowywya nũ”, 'jau 'ga ae upe rakue. A'ea je 'ã arowiat tekou—'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama.  
<sup>7</sup>—A'ea 'ã judeu 'gã juejue werowiat. A'eramũ 'ã judeu 'gã ajemogyau oporowykyau 'ga upe. “Ore manũnamũ Janeruwarete 'ga tore mũ'ë tywy awi ore monou ojepyri 'jau kwy”, 'jau 'gã 'ã ajemogyau. A'eramũ 'gã au'jeteramũ oporowykyau ajemogyau. A'ea je arowiat 'gã 'jawe. A'etea 'gã oje'jawe je erowiamũ je pyyg ekoete je munepa. Je je'ẽwu'jaga ekoete 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama.

A'eramũ Paulo 'ga ojerowaka amã'jãu judeu 'gã nee oje'ega 'gã nupe:

<sup>8</sup>—Ma'eramũ gatu nipo 'ã pẽẽ judeuramũ neperowiari “Jarejuwarete 'ga ae moferap” 'ea. Janepytuna 'gã 'ã najuejue etee futat werowiat “owywyt futat ae opapaw ire” 'ea. A'ere 'ã pẽẽ tekatu etee neperowiari aipoa— 'jau Paulo 'ga ojerowaka 'gã nupe oje'ega.

<sup>9</sup>—Ymã te je nanẽ futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã nereko tyweretei ikue. “Esage sipo a'ea Janeruwarete 'ga upe pa”, 'jau je ikue. A'ere aipoa nia'wyri 'ga upe rakue. <sup>10</sup> A'ea je aapo Jerusareg ipe ikue. Mainana 'wyriara 'gã je monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã pyygukaa jee ikue, Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gã je ipyyka imunepa ikue. Esage ete 'gã apisiukara jee ikue. Ikwaawe'ema je rerekou ikue. <sup>11</sup> Namutat tekou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete ikue. 'Gã jatykaaw ipe tewau 'gã nupe 'gã nerekou tyweaete ikue. “NaJaneruwarete 'ga remimurera



rūi Jejudamū, tamu'eukat 'gã 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamū. "Jejudi 'ga takurawukat 'gã nupe 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamū. A'ere 'gã naani. Nopoiri futari Jejudi 'ga rerowiar awi. Kwaiwete je temara'neramū 'gã nee. A'eramū je tewau kwe pe tekou 'gã nerekou tyweaete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

<sup>12</sup> —A'eramū je tewau Damasco pe numiamū. Jejudi 'ga rerowiaara 'gã nereko tywereteawamū je tewau numiamū. Mainana 'wyriara 'gã je'eg imū futat tewau tekou 'gã nerekou tyweaete numiamū. <sup>13</sup> A'ere jewaw ipe mama'e mū ete ijesaukari jee. Enyfuk te. A'eramū je te'aa ywyu eny awi. Tii. Teirū 'gã netee futat aru'aa arawau arajupa enywyter ipe. Ajeaje katu kwara ruwamū eny 'ari ore ree ywag awi 'ua. Kwara renya te wapyraap enyfuga. <sup>14</sup> A'eramū ore arajupa aru'aa enywyter ipe futat teirū 'gã netee. A'eramū Janejararete 'ga eny awi je 'aramū oje'ega jee. Judeu je'eg imū 'ga oje'ega jee. Epyreu 'jawa 'ga iapou jee. "Ma'eramū te je rereko tywerete ape, ki Saulo?" 'jau 'ga jee oje'ega. "Sã'ã ene ejeymawa ejenuwe'emamū, inupã ywyrã pyu, imayrūmū. Nan tee futat je renuwe'emamū ene te futat eremayrū. Je rerowiaara 'gã erereko tywerete jepi. A'eramū je ene mayrūkaa", 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

<sup>15</sup> —A'eramū je 'jau 'ga upe, "Awỹja te poromū oje'eg jee?" 'jau je 'ga upe. "Je Jejudamū aje'eg enee", 'jau 'ga jee. "Je te 'ã je rereko tywerete ape", 'jau 'ga jee ojeupe je je'egamū— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

16 —“Efu'am jui. Ajesaukat je enee. A'eramũ ene 'awamũ ewau ekou kwe pe je mome'waramũ. A'ere anure tamu'e ene 'jau. A'eramũ ene ewau ekou 'gã nupe kwe pe je mome'wau”, 'jau 'ga jee. 17 “Je te 'ã amono ene judeue'ema 'gã nupe temome'waramũ. A'eramũ nipo je tejejukau ene ree ene rekoramũ”, 'jau 'ga jee ikue. “Na-judeu 'gã nũi ene resaka 'gã mogoukare'ema ene ree. Najudeue'ema 'gã nũi nanẽ nũ”, 'jau 'ga jee ikue. “Je te 'ã apyyrũ ene judeue'ema 'gã nupe temome'waramũ”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga 'gã nupe. 18 —“A'eramũ ene ewau 'gã mu'jau je ree, je kwaawukaa 'gã nupe, 'gã mu'akwaapa je ree”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. —“A'eramũ 'gã ene je mome'uramũ ene renupa etee. A'eramũ 'gã ajemogyau je rerowiaaramũ, Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee iapou, 'jau 'ga pẽ nupe, ere ki ewau ekou 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —“Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa 'gã jemogyi. 'Arimũ wata ma'e 'jawe je rerowiaara 'gã jemogyi. A'eramũ ene ewau mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa mũ nerua imũ'jãu jui, je rerowiarukaa 'gã nupe. 'Mama'e esagea te ki peapo pejejaupe', e'i 'ga pẽ nupe. 'Tejerowiarãmũ je 'gã katu'ogi', e'i 'ga pẽ nupe, ere ki 'gã nupe ekou. 'A'eramũ futat je 'gã mũ'jãu tejemiayuwamũ', e'i 'ga pẽ nupe, ere ki 'gã nupe”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe, imome'wau.

19 —A'eramũ je 'ã 'agamũ tekou 'ga rerowiaaramũ 'ga mome'wau 'gã nupe. 'Ga je'eg imũ futat je iapoi— 'jau 'ga imome'wau Agripa

'ga upe. <sup>20</sup> —Damasco pe ra'ne ra'ne futat je 'ga mome'u ypyruga 'gã nupe ikue. A'ere je tewau Jerusareg ipe 'ga mome'wau nũ. A'ere Jerusareg awi je tewau Judeja ywy pewara 'gã nupe, 'ga mome'wau nũ. A'e awi je tewau judeue'ema 'gã nupe 'ga mome'wau kwe pe tekou. “Pe'je pejepoia pejetywer awi”, 'jau je 'gã nupe. “Jarejuwarete 'ga perowiat pejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ pẽẽ mama'e esage apou pejemogyau”, 'jau je 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'jau pẽ nupe: “Kuu. A'jea futat. 'Gã otywer awi 'gã poiri ra'e. Sã'ã 'gã neko esagea etee”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe, 'jau je 'gã nupe ikue— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>21</sup> —Judeue'ema 'gã je imome'uramũ judeu 'gã je pyyka 'agamũ ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe je rekoramũ 'gã je pyyka ai'i. “Sijuka 'ga”, 'jau 'gã jee numiamũ. <sup>22</sup> A'ere Janeruwarete 'ga rekoi te 'ã je pyri. A'eramũ 'ga a'eramũ je jukaukare'ema 'gã nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'eramũ je 'ã 'au tekou 'ga mome'wau 'gã nupe. 'Wyriat, tesirũmet. Mĩmera 'gã nupe je 'ã 'ga mome'ui tekou— 'jau 'ga 'ga upe. —Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã imome'ua 'gã nupe rakue. Nan tee futat je imome'ui 'gã nupe. Moisesi 'ga remikwasiarera 'jawerimũ etee futat je rekoi imome'wau— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>23</sup> —A'ere 'ã “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga jereko tywerukari amanũmũ janee rakue”, 'jau je 'gã nupe. A'ere 'ã 'ga manũ re Janeruwarete 'ga, 'ga moferawi etee nũ. “Ga ra'ne tãmějẽ futat te 'ã oferap janee”, 'jau je 'gã nupe. “A'eramũ 'ga werowiarãmũ jane katu'oka”, 'jau je 'gã nupe— 'jau 'ga Agripa 'ga upe u'ama. —“Judeuramũ ore,

judeue'emamũ pẽẽ. Mĩmeramũ futat nipo jane manũ re Janeruwarete 'ga jane mũ'jãu tywy awi jane mowywya nũ. Sã'ã Jejui 'ga ferawa. Nan futat jane ferawi nũ”, 'jau je 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau.

<sup>24</sup> Aipo Paulo 'ga 'eramũ Fesitu 'ga wafukaita 'ga upe:

—Ene'me eteete awi ekou kũi. Ene'akwaawe'ema te ene rereko kũi. Ka'arana mogytaetea te ene mo'meukat ene mogou kũi— 'jau Fesitu 'ga wafukaita Paulo 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

<sup>25</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Naje'mei futari je nũ'ũ. A'jea futat je 'i nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga Fesitu 'ga upe.

<sup>26</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau Agripa 'ga upe:

—Enereapyo katu jeremimome'u are. A'eramũ je tekyjawe'em imome'wau enee— 'jau 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. —Jejui 'ga oo watau ae reape futat wemiapo apou ae upe. Najemime rũi futat 'ga oporowykya apoi. Ae reape futat 'ga iapoi akou— 'jau 'ga 'ga upe.

<sup>27</sup> —Erekwaap katu futat 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega, ki Agripa? Erekwaap te 'ga je'ega mome'warera 'gã nemikwasiarera? A'jea futat ene ikwaapa katu 'ga je'ega— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

<sup>28</sup> A'eramũ Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—“Kamẽsĩete futat 'ga tamogo Jejui 'ga rerowiaaramũ 'jau” ere te jee?— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

<sup>29</sup> —Ëẽ. Afutat ete je pẽẽ juejue 'ga rerowiara nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —Afutat je pẽ

nekoa teje'jawe. Anurenure'i sipo pejemogy je 'jawe, pēporomuku te ra'u pejejemogyau je 'jawe nū. A'ere je teje'jawe pē jemogy futari. A'ere je nafutari teje'jawe pē pofara— 'jau Paulo 'ga u'ama Agripa 'ga upe.

<sup>30</sup> A'eramū 'gā awau ũ'jāu 'ga wi. Fesitu 'ga, Agripa 'ga, Berenise ēē, 'gā pytuna 'gā. Mīmera 'gā awau ũ'jāu 'ga wi.

<sup>31</sup> —Nuapoi futari 'ga mama'e tywera amanūawamū ra'e. Opofofar ekoete te 'gā 'ga mu'ama ra'e— 'jau 'gā awau oporogytau akou ajaupe. —Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ā 'gā 'ga jukai— 'jau 'gā ajaupe.

<sup>32</sup> —“Wyriararete 'ga upe je oi tejemome'wau” 'e'em ire amunipo 'ā 'ga muēmi 'awamū futat— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

## 27

### *Roma pe Paulo 'ga oawet*

<sup>1</sup>—A'ere ako jane “Itari ywy pe simono 'ga”, jane 'i te ai'i— 'jau 'gā ajaupe.

Roma 'upa Itari ywy pe. A'eramū 'gā Paulo 'ga monou jefaruu 'ga po pe, 'ga pyri ipofaripywera 'gā neewe. Juriu 'ga po pe imonou. Juriu 'ga jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga. A'eramū tesirūmera 'gā 'jau 'gā nupe “Wyriararete 'ga remiayup” 'jau 'gā 'gā nupe. A'eramū ore arawau. Je nanē tewau 'gā nupi, Lukaramū.

<sup>2</sup> A'eramū yara 'ua. Adramitiu 'jaw awi 'ua ojekoka. A'e pype futat arawau. Asia ywy pe futat aipoa yaruua awau. Jefaruu 'wyriara 'ga futat ore rerawau. A'eramū ore aru'aa ipype.

Aristaku 'ga awau ore rupi. Tesarūn ipewarera 'ga. Tesarūna 'jawa 'upa Masetoni ywy pe. Aru'ar ire ore oroia jupiwewe futat. Arawau ka'a ywyri etee futat arakou. Oropytunaapa ore nū. <sup>3</sup> Ai'iwe ore arawau orowaēma Sidom ipe. A'ere Juriu 'ga jejuka esagei Paulo 'ga ree. A'eramū 'ga 'ga muēmukaa yaruu awi. A'eramū Paulo 'ga awau ojekoty'aawa 'gā nesaka. A'eramū 'ga jekoty'aawa 'gā mama'e mua 'ga upe, 'ga remirerooramū, 'y rupi 'ga remi'uramamū. A'ere 'ga 'gā nesag ire ojewya 'ua, yaruu pype u'aa nū.

<sup>4</sup> A'eramū ore oroia nū. Arawau 'ypō'ō atykupe katy ywytu awi. Ywytu ore monoukare'ema typyterimū. A'eramū ore orokwapa 'ypō'ō atykupe katy etee ywytu awi. Orejau katy 'ypō'ōūū 'ūina, Sipiri 'jawa 'ūina. <sup>5</sup> Arawau 'ypō'ō sī rowaapa 'yrewiwa aapa. Arawau kwe katy ka'aeme'ywa ppyka nū. Arawau orowaēma Mira 'jawa amunaw ipe. Lisi ywy pe 'upa aipoa. Peu futat ore aru'jāu. <sup>6</sup> A'e pe futat Juriu 'ga yaruu mū resaka orojee nū. Aresāri 'jaw awi 'ua aipo yaruua. Itari ywy pe oo ma'e futat poromū. A'eramū 'ga ore reru'aa ipype nū.

<sup>7</sup> Ipye aru'ar ire ore oroia nū. A'ere ywytua nore mujānukari. A'eramū ore meewei arawau arakou orosea pytunūū. Typyterimū'i arawau arakou. Orokwapa Synito 'jawa pyu. Ay katu te ore yaawi arawau aipo 'ypō'ōūū atykupe katy jui. A'ere ywytua ore rowopepiri etee futat. A'eramū ore erowaka ywytu wawa katy etee futat jupe 'ypō'ō ywyri arawau arakou. 'Ypō'ōūūa Kreta 'jawa atykupe katy arawau Salmona 'jawa pyu. Salmona 'jawa 'upa 'ypō'ō sī me. <sup>8</sup> A'eramū ore

arawau 'ypõ'õũũ rupi etee futat arakou. Ay katu te ore oi orowaẽma Jemiaresagea 'jaw ipe. Laseja 'jawa pyri 'upa aipoa Jemiaresagea. <sup>9</sup> A'e pe ore arajupa oroporomukuuramũ oropytau. Ywytua wejue opojyayramũ oree. Judeu 'gã nupe 'araiwamũ kwaw ire 'gã wea'aramũ otywera moiawer are. “Janeruwarete 'ga janetywera omoit jane wi”, 'jau 'gã ajaupe. Aipo 'araiwa akou amãmyter ipe. Aipoa 'araiwa kwaw ire kwaiwete te amana, kwaiwete te ywytua nanẽ nũ. A'eramũ opojyayramũ kwe pe ae wawamũ awau yaru pype ae ataa.

A'ere Paulo 'ga 'jau oree:

<sup>10</sup> —'Araiwa ako okwaw ai'i. A'eramũ jane jareapyakaakau ee ra'ne. Kasi a'e pe 'aw awi jane oramũ nia'wyrri janee ne— 'jau 'ga oree. —Janeyara typywyk janee ne. Karaemã jane simonoukapaw ekoete ne. Ae 'gã we opaw ine— 'jau 'ga oree.

<sup>11</sup> A'ere yaru waraara 'ga nuerowiari Paulo 'ga. Yaru jara 'ga nanẽ futat 'ga rerowiare'ema nũ.

A'eramũ 'gã 'jau etee 'gã nupe:

—Naani nũ'ũ. Nipojya'uweri nũ'ũ. Soo tãmẽjẽ futat jane jarekou nũ'ũ— 'jau etee 'gã oree.

A'eramũ jefaruu 'gã 'wyrriari 'ga 'gã nerowiaa.

<sup>12</sup> —'Au nia'wyrri janee amana pype jane rekoa— 'jau etee 'gã jefaruu 'wyrriara 'ga upe. —A'eramũ jane jarewau futat. Fenise 'jawa amunaw ipe soo esaka 'jau— 'jau etee 'gã 'ga upe.

Fenisea 'up 'ypõ'õũũ pype wẽjẽmĩ futat nũ. A'e pe ywytua nipytuui. A'eramũ 'gã 'jau:

—Soo peu, Fenise 'jaw ipe 'jau. Peu futat soo ko amana magwapa 'jau— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

*Ywytuuretea 'ua 'gã nupe*

13 Poje ywytu'i'ia 'ua ore. A'eramũ 'gã 'jau:

—Jarujete futat jane oi ra'e— 'jau etee 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã —Pe'je ajee soo etee 'ũ— 'jau nũ.

A'eramũ ore arawau aru'aa yaruu pype nũ. A'erauwe 'gã yaruu momytawa mua imatãu. A'eramũ 'gã yaruu rerekou ywywyr'i etee futat.

14 Poje ywytuuretea 'ua ore. 'Ypõ'õũũ 'arimũ opytu mua ore. A'ea futat yaruu moyyita imotomotomoga ore. 15 Ywytuua 'ua ore rewiri tãmẽjẽ futat. A'eramũ yaruu waraara 'gã

—Sirowak imonou imojekoka Jemiaresage are— 'jau numiamũ.

A'ere ywytua nuerowagukari 'gã nupe. A'eramũ ore rerawau typytera katy. 16 A'ere ore rerooi 'ypõ'õ'ĩĩ atykupe katy etee. Ywytuua ore rerawau. 'Ypõ'õ'ĩĩ rera Kauta. Ya'ria 'gã imogou yaruu ku'a are. 17 A'eramũ 'gã ya'ri'i mua imatãu enuẽma yaruu 'arimũ.

—Kasi ywytuua erooi imonoka ne— 'jau 'gã.

A'ere 'gã tupaama pyu yaruu mamamani ywytu awi imotypa jupe.

—Kasi ikaikai jane ree ne— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã tupaama pyu futat imamamana ywytu awi ifaa.

—Namukui 'awamũ Libia ywy ruwi. Libia ywy pyri notypyti futari. Kwaiwete te 'yisiga jemogyi typyter ipe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã a'eramũ okyjau 'yisiga pype yaruu amĩ awi.

—Kasi ywytua jane monoi 'yisig are ne, janeyara kakau jane ree ne— 'jau 'gã ajaupe okyjau. — 'Yisiga pype iamĩãu nipo ikaikai jane ree— 'jau 'gã ajaupe.



Yara orojewi ikaika awi 'gã okyjau. Ywytua taity pirera pyu etee futat yara renujãna. A'eramũ 'gã taity pirera moiapap jui.

—Kasi a'e pe jane rerooi jane renujãna 'yisig are ne— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã taity pirera moiapap jui. A'etea ywytu ore reroo ore rerekou meewere'i etee futat ore renujãna. <sup>18</sup> A'ere niojeri futari ywytua 'ua oree. A'eramũ 'gã ai'iwe karaemã monou imopoa 'y pe. A'eramũ yara owewuita'i oree.

<sup>19</sup> Imuapyra 'ara rupi 'gã yaruu pypiara monou imomopoapap. Ywyrasig, taityuu pypekap, taityuu. Mĩmera we futat 'gã imomopoapap yar awi. Opou futat 'gã imonou imopoa yar awi.

<sup>20</sup> Kwaiwete ore seri kwara resake'ema. Jaytata miamũ futat ore naruesagi'i futari. Amanarowoky'a esaukare'ema oree. A'etea ywytua wojere'emamũ futat 'ua oree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Sapap futat nipo 'ã jane— 'jau 'gã okyjau kwara resake'emawe futat.

<sup>21</sup> A'eramũ ore arakou kwaiwete 'ara magwapa orojemi'ware'ema. Ore jemuaẽma ore rerekou ore mojemi'warukare'ema.

A'eramũ Paulo 'ga afu'ama oje'ega 'gã nupe:

—Peesak 'jau noko ako pẽẽ je rerowiare'ema ai'i 'ja, 'au etee futat jane ruwi kwara 'ara rapesaka 'eramũ ai'i 'ja— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kreta pe jane pyta re amunipo 'ã janekaraemã nimonoukari futari. A'ere ako “Soo futat jane jarekou”, pe'je etee ai'i. <sup>22</sup> A'ere je 'i 'awamũ pẽ nupe: Pejemanũ awi kasi pekyje ne. Yaruua typywyk futat jane wi.

A'ere nipo jane mũ nimanũi futari— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>23</sup> —'Awa ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amũ muri je pyri ko. A'eramũ 'ga imome'wau jee ko. Janeruwarete 'ga te 'ã jejararetea. Ma'eramũ 'ga 'ã ojepyriwara 'ga amũ muri jee, imoporogytaukaa jee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. <sup>24</sup> —Ywagipewara 'ga 'jau jee ko: “Erekyje kasi ekou ne. Najukaukara'uweri je ene 'au. Ereo futat ewaẽma 'wyriararete 'ga pyri ejemome'wau 'ga upe 'jau”, 'jau 'ga jee ko. “Ene rupi oo ma'e 'gã nanẽ futat namanũi futari amũ”, 'jau 'ga imome'wau jee ko. “Janeruwarete 'ga 'ã esage te. A'eramũ 'ga ene rupi oo ma'e 'gã amũ apisiukare'ema futat nipo”, 'jau 'ga jee ko— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau.

<sup>25</sup> —A'eramũ pẽẽ pejepy'a'wyre'emamũ. Je 'ã Jarejuwarete 'ga arowiat. 'Ga je'eg imũ etee futat nipo 'ã ijeapoi jane. Jee imome'uawer imũ etee futat nipo 'ga iapoi— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. <sup>26</sup> —A'ere nipo ywytua jane rerooi jane rerojekoka futat 'ypõ'õũũ mũ ree— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

<sup>27</sup> Mukũja morowykye'ema rupi ywytua ore rerawau ore rerekou ore renujãna. 'Yẽ'ẽ rypyterimũ, Metiteraniu 'jawa rypyterimũ awau ypyajeje katu 'gã amũ wea'aramũ wwy are:

—Sojot nipo 'ã jane wwy pyri 'ja— 'jau yara waraara 'gã ajaupe.

<sup>28</sup> A'eramũ 'gã itajuu mũ apysãu tupaama sããpyr are. A'ere 'gã imonou imomoa 'y pe tom. A'eramũ trĩtai seis metro awau wapyka wwy are. A'ere 'gã wwy are iwyg ire imua nũ. Arawau peu

muku'i nũ. A'eramũ 'gã imonou imomoa nũ tom. A'ea inãinãĩ'ĩ etee oo wĩti seis metro etee awau wapyka ywy are. <sup>29</sup> A'eramũ 'gã kyjea 'gã nerekou poromũ ia'agawyaukaa 'gã nupe.

—Ita 'arimũ jane oi ne— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã yara momytawa monou imomopoa ita 'arimũ arawawe'ẽwe. 'Gã iku'a pewara monou imomoa. Tom tom. Irũpãwẽ monou imomoa. A'eramũ futat yaruu momytau orojeupe.

A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kamẽsĩete werewi pa 'ã ku'emamũ nũ— 'jau 'gã ajaupe.

<sup>30</sup> A'ere yara waraara 'gã amũ ya'ri'i monoi imomoa 'y pe. Saka'jam 'jau numiamũ.

—Yaruu momytawa siroo imomoa iruupeu'i isĩ awi— 'jau futatee 'gã ajaupe numiamũ.

<sup>31</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe jefaruu 'gã netee:

—Yaruu waraara 'gã ka'jamamũ nipo ywawuje etee futat pepap. 'Gã ka'jam ire nipo Janeruwarete 'ga nojejukai pẽ nee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>32</sup> Aipo ojeupe 'ga 'eramũ jefaruu 'gã ya'ri'i sãwonoka imonou imoia yaruu awi.

<sup>33-34</sup> Ku'em ja'wyja'wyuramũ Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejejemi'waa. Mukũja morowykye'ema rupi te 'ã nepejemi'wari— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pe'je pejejemi'waa pejejemopifuakaawamũ. Tepepifuakat 'jau. Nimanũi futari jane mũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

<sup>35</sup> Aipo 'e re Paulo 'ga kanape'i mua opo pe. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe 'gã nowase.

A'eramũ futat 'ga ape monoka i'wau. <sup>36</sup> A'eramũ 'gã 'ga jemi'wara resakawe futat aku'iramũ. A'eramũ futat 'gã ojemi'waa 'ga pyri. <sup>37</sup> Kwaiwete ore yaru pypewaramũ. Tusētu setētai seis te ore pytuna. <sup>38</sup> A'etea 'gã iapopyrera a'upap. Ojomoyka i'wau. A'e pe 'ã 'gã imomopoa nũ. Iapoe'emera momopoa nũ. Kwaiwete juowuuranaku'ia 'gã imomopori. A'eramũ futat yaru mawua imua orojee imowewuita.

*'Yisiga pype yaru sãmĩawet*

<sup>39</sup> Ku'emamũ yaru waraara 'gã 'jau:

—Ma'ape jane jarejua 'ũ? Niesagi we te 'ã jane 'au jepi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'yisiga resaka.

—Pe'je ajee soo peu jarejekoka esaka— 'jau 'gã 'yisiga repejãna imonou.

<sup>40</sup> A'eramũ 'gã yaru momytawaama monoka. Furuk. Iku'ookawa 'gã irapa jui. A'ere 'gã taity pirera pypekau isĩ me ywytu upe numiamũ.

—Jane reroo pea 'yisig are jane rojekoka 'jau— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

<sup>41</sup> A'ere 'yisiga mũ ruwi tpyter ipe yaru renune ypype'i rakue. A'eramũ 'gã esake'ema. A'eramũ ywytua ore rerawau ore renujãna i'arimũ. Tyryk. 'Yisiga pype yaru sãmĩãu oree. Ywytuu fuakara futat yaru monou isãmĩãu ore wi. A'eramũ futat 'gã imosokarũme'em. Nomosogarũi 'gã. Kwaiwete te 'y ryjuapia. A'eramũ 'y ryjuapia futat iku'awopena.

<sup>42</sup> A'eramũ jefaru 'gã 'jau 'wyriara 'ga upe:

—Siapisi ose ma'efera 'gã 'jau. Siapisi tãmêjê 'gã 'jau. Kasi 'gã ka'jami ne— 'jau 'gã 'wyrriara 'ga upe.

<sup>43</sup> A'ere 'gã 'wyrriari 'ga nifueweri Paulo 'ga juka are. A'eramũ 'ga 'jau:

—Naani nũ'ũ. Peapisi awi 'gã nũ'ũ— 'jau 'wyrriari 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'ere 'wyrriari 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejepopoa jui. Oytap ma'eramũ pejewau tenune pejeytapa pejejekoka 'yisig are.

<sup>44</sup> Iytawe'ema 'gã yaruu pemer are too oytapa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ ore nan arawau. Orojekoka pãwẽ pãwẽ futat ikue, aramanũme'em futat ore mũ ikue.

## 28

### *Mauta 'jawa 'ypõ'õ me 'gã nekoawet*

<sup>1</sup> Arawau orojekoka 'ypõ'õ me aru'jãu 'y awi. Peu futat ore 'ypõ'õ rera kwaapa.

—Aga 'ypõ'õ rera Mauta— 'jau ipype 'up ma'e 'gã imome'wau ore.

<sup>2</sup> A'eramũ ore jekog ire peuwara 'gã 'ypõ'õ mewara 'gã 'ua ore repejãna. Ore rapeje'ega 'gã 'ua. Opojejuka esageramũ 'gã ore ree. Amanakyrã pype te ore ruri aru'jãu. A'eramũ 'gã 'ua tata mo-jopy'wau ore ree. Iro'ysag awi tata mo-jopy'wau ore ree.

<sup>3</sup> A'eramũ Paulo 'ga 'yw akã ypiwera rerua imono'oga tataramũ. A'eramũ moja uẽma tata rakuw awi. A'eramũ 'ga po u'wau. Waekou akou 'ga po are. <sup>4-5</sup> A'ere 'ga imowawagi etee imonou tata pe.

A'e resaka 'ypõ'õ mewara 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Oporojuka ma'efera 'ga nipo 'ã koromũ kũi— 'jau 'gã ajaupe. —'Y pe ako 'ga namanũi ko. A'ere 'awamũ 'ga manũi. Nae u'uaiwi 'aga moja. Nauagi ae 'aga moja rãi ay upe— 'jau 'gã ajaupe. — Janemaira 'ga 'ga nomogoukari.

<sup>6</sup> A'eramũ 'gã ajemogyau oporesagamũ 'ga ree.

—Siesak 'ga po wuwura 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —Siesag iki 'ga amanũa erujewi— 'jau 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

'Ga po wuwura rapesaka 'gã ajemogyau namutamutat numiamũ. A'ere nowuwuri 'ga wi. Naayi 'ga upe.

'Ga po wuwure'ema resakawe 'gã 'jau:

—Kuu. Nowuwuri futari 'ga poa ra'e nũ'ũ. Namanũi futari 'ga jupe ra'e nũ'ũ. Maira 'ga te nipo 'ã 'ut owaẽma janee— 'jau etee 'gã 'ga upe nũ.

<sup>7</sup> 'Yisiga pyri P'ublio 'ga ywya 'upa. P'ublio 'ga 'wryara 'ypõ'õ mewara 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'ua oree, ore rerawau oje'wyr ipe. A'e pe ore arajemogyau 'ga pyri muapyra orosea. Ojejukau esage futat ore ree. <sup>8</sup> Peu ore rekoramũ 'ga ruwa 'ga ojero'wau 'upa. 'Ga tururua 'ga mory'wau. A'eramũ 'ga 'upa oseawa pype etee futat afu'ame'ema 'upa. 'Ga tururua 'ga pifuaka'roka 'ga nuga 'ga ro'y reewe. A'eramũ Paulo 'ga awau oje'ega 'ga upe. A'ere Paulo 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree:

—Ekatu'ok 'ga, ki Ku'jyp— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo monou 'ga apyte'rarimũ. A'erauwe futat 'ga afu'ama ajarueteramũ.

<sup>9</sup> A'erauwe 'ga resakarera 'gã awau Paulo 'ga rera mokwasi'wau opytuna 'gã nupe. 'Ga rera

renupawe ojero'wu ma'e 'gã 'ua ajatykau 'ga ree ojemajarueteukaa 'ga upe. A'eramũ ojero'wu ma'e 'gã ajarueteupawamũ.

<sup>10</sup> A'eramũ 'gã mama'e mua ore upe kwaiwete. Anure ore 'wyrãmũ 'gã mama'e mua wějẽmĩ futat ore nũ. Oreremi'urama mua ore, oreremirerooramũ.

*Pe awi Roma pe 'gã oawet*

<sup>11</sup> Muapyra jay magwaw ire ore aru'aa yaruũ mũ pype nũ. Aresãri 'jaw awi futat 'ua 'upa 'ypõ'õ me amana magwapa rakue. Aipo yaruũ rera Mait jopewet, 'jau 'gã e'roka. A'e yaruũ pype aru'aa. Aru'ar ire ore oroia. <sup>12</sup> Arawau orojekoka Sirakusa 'jawa amunaw ipe. Peu ore muapyra orosea.

<sup>13</sup> Muapyra oroser ire ore oroia arawau nũ. Regiu 'jawa amunaw ipe etee orojekoka. Majepi tee ore orosea peu. Ai'iweteteuwe ywytua 'ua ore, oreatykupe katy 'ua ore upe. A'eramũ ore oroia. A'e ywytua ore renujãna ore rerawau kamẽsiete futat. Mukũi tee ore orosea. Arawau orowaẽma Posuori 'jawa amunaw ipe. Peu ore aru'jãu yaruũ awi. <sup>14</sup> A'e pe ore majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'e pe futat ore Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoaa. A'eramũ 'gã 'jau ore:

—Pe'je pejeju'a 'au ore pyri, morowykye'ema mũ magwapa— 'jau 'gã ore.

A'ere ore morowykye'ema magwaw ire arawau nũ. Ywuri futat ore oi poromũ Roma 'jawa amunaw ipe arawawamũ.

<sup>15</sup> A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ore rera renupa rakue. A'eramũ 'gã 'ua ore rowosõu. Apiu

'jaw ipe, Tres Wēta 'jaw ipe. Mīmera amunaw ipe 'gã 'ua ore rowosōu.

Aipo 'gã nesakawe Paulo 'ga aku'iramū 'gã nee. A'eramū futat 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã ore rereko ape ejeape. Ene te 'ã 'gã eremut ore maku'iukaa— 'jau Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou.

### *Roma pe Paulo 'ga renawet*

<sup>16</sup> Roma pe orowaēm ire jefaruu 'gã 'wyriara 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—'Awamū eko 'oga mū pype— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

Jefaruu 'ga nanē 'ga amū imogou Paulo 'ga ree omaenun ma'eramū.

<sup>17</sup> Muapyt oser ire Paulo 'ga oje'ega monou judeu 'gã 'wyriara 'gã nupe:

—Pe'je pejeua je resaka 'au— 'jau 'ga 'gã nupe oje'ega monou.

A'erauwe judeu 'gã 'wyriara 'gã ajatykau 'ga ree. Ojee 'gã jatykapawauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'gã nupe:

—Jareypy 'gã nekwawer imū etee futat je iapoi tekou ai'i. A'etea judeu 'gã je pyyk, je pofaa, je monou romanū 'gã 'wyriara 'ga po pe. Jersareg ipe 'gã je pyygi ai'i. A'ere 'gã je monoi romanū 'gã 'wyriara 'ga po pe. <sup>18</sup> A'ere 'gã opo pe je mono re romanū 'gã poronuwi jee. Je upe oporogytapaw ire 'gã 'jau ajaupe: “Nuapoi 'ga 'ã mama'e tywera amanūawamū ra'e”, 'jau 'gã ajaupe. “A'eramū ore 'ga jukawe'em. Pe'je ajee sapoit 'ga wi”, 'jau romanū 'gã ajaupe numiamū— 'jau 'ga 'gã nupe. <sup>19</sup> —A'ere judeu 'gã 'wyriara 'gã nafutari je wi 'gã paira. A'eramū je 'jau 'gã nupe: “Too



tejemome'wau 'wyriararete 'ga upe 'jau", 'jau je 'gã nupe. Ma'eramũ 'ã je ruri tejemome'wau 'ga upe 'au— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —Natepytuna 'gã je'ẽwu'jaga rũi je ruri. Tejemome'wau te je ruri 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

<sup>20</sup> —Ma'eramũ je 'ã pẽ majatykai tejemome'wau pẽ nupe. Ymã te 'ã judeuramũ jane Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rapesagi. Jejui 'ga 'ã 'ga remimurera futat. A'e 'ga je 'ã arowiat tekou. A'eramũ 'gã 'ã a'eramũ 'ga rerowiarãmũ je munepa je mÿina je pofaa itaju pyu— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>21</sup> A'eramũ peuwara 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Namuri futari 'gã ka'arana ikwasiaa oree enereko tywer are. Pe awi 'ut ma'e 'gã mi-amũ nomome'ui futari ene rekoarũ'e'ema oree— 'jau 'gã Paulo 'ga upe. <sup>22</sup> —A'eramũ ene Jejui 'ga mome'wau oree 'awamũ. Taruenup ene imome'ua 'jau. “Kwe pewara 'gã 'ã Jejui 'ga rerowiaara 'gã je'ẽwu'jaga ajemogyau” 'ea 'ã ore a'jea futat aruenup arajemogyau. Ma'eramũ 'ã ore “eporogyta oree”, ore 'i enee. Taruenup ene imome'ua orojeupe 'jau, 'jau 'ã ore enee.

<sup>23</sup> A'eramũ nipo ore anurenure'i arajua eneporogyta renupa— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'ere 'gã awau aipo 'ga upe 'e re.

Ko'iko'i ete 'gã 'ua Paulo 'ga porogyta renupa. Amumera 'gã 'ua 'gã nupi 'ga porogyta renupa. A'erauwe Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. Ai'iwetetewe agawewi futat. A'etea 'ga oporogyta werokaarup 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga mogyta are 'ga 'gã mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga reni 'wyrriaramũ janee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —Oje'ega renuparamũ ae 'ga ae mowywya imonou ojepyri wemiayuwamũ imogyau. Oje'ega renupare'ema 'gã te nipo ajee 'ga omono mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nané 'ã ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga ree janee rakue: “Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee jane katu'okawamũ”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga janee rakue. Jejuí 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yra futat. Werowiarãmũ 'ga pẽ katu'ogi pẽ mogyau wemiayuwamũ futat— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>24</sup> Aipo 'eramũ 'gã amũ 'ga je'ega rerowiaa. A'ere amumera 'gã 'ga je'ega nuerowiari ajemogyau.

<sup>25</sup> A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

'Gã o enune Paulo 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'ga 'Agesage je'ega mome'wau janepytunera upe rakue. A'jea futat 'ga je'ega. <sup>26</sup> A'e are 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue:

“Ekwap eporogytau 'gã nupe:

Peenup futat nipo numiamũ. A'ere nipo nepẽneapyoi ee.

Pemã'ẽ esage agawewi nipo ee. A'etea nipo pẽẽ esakare'ema 'jawe etee pejemogy.

<sup>27</sup> Pẽ'akwaawe'ema pẽ nereko.

Pejeapyakwara peawopytym. A'eramũ pẽẽ jeje'ega renupe'ema.

Pejeapymĩãu esakare'ema 'jawe. A'eramũ pẽẽ jeremiapofera resake'ema.

Peje'akwaaw ire amunipo 'ã pẽẽ pejejea pemỹi je ree.

Pẽãpya amunipo 'ã enupa. A'eramũ amunipo 'ã pẽẽ pejejeapyoramũ ee.

A'eramũ futat amunipo 'ã pẽẽ je rerowiaa pejejemogyau.

A'eramũ futat amunipo 'ã je pẽ katu'oka", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

<sup>28</sup> A'ere Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ã oje'eg esage omono judeue'ema 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe nanẽ ojemome'waukaa jee nũ. “Pe'je pejepoia pejetywer awi”, 'jau je 'gã nupe. “Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ katu'ogi”, 'jau je 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe je aipo 'jau tekou. 'Gã 'ã werowiar ete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

<sup>29</sup> 'Ga porogytapaw ire judeu 'gã awau Paulo 'ga wi. Ajamueu awau 'ga 'eawer are ajemogyau.

<sup>30</sup> Mukũi kwara poromukuran Paulo 'ga ako peu, Roma pe ikue. Paulo 'ga ka'aranũũ monou 'oga mepyau ojeupe. Oje'wyr ipe oo ma'e 'gã mua esage ojepyri:

—Pe'je pejejua pejesou pejeapyka. Saporogyta 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

<sup>31</sup> A'eramũ 'ga Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Jejui 'ga je'ega ki peenup pejemogyau. “Nan ki pejemogy”, e'i Jejui 'ga janee rakue. A'eramũ jane 'ga 'eawer imũ etee futat mama'e apou jarejemogyau. Jejui 'ga futat janejararetea. A'eramũ

jane 'ga je'ega etee futat erowiaa— 'jau Paulo 'ga  
'ũina amowaara 'gã nupe imome'wau.  
Okyjawe'em futat 'ũina imome'wau 'gã nupe.

## **Janeruwarete 'Ga Je'eg New Testament in Kayabí (BR:kyz:Kayabí)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayabí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

### **Copyright Information**

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

### **The New Testament**

in Kayabí

**© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

---

ccvi

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files  
dated 29 Jan 2022  
4079b71d-584e-51a5-ad2a-7eb18ed8c7d4